

Kirkonkylän osayleiskaava

Elinvoimalautakunta 11.12.2018 § 129 (luonnos)
Elinvoimalautakunta 29.1.2019 § 17 (luonnos)
Elinvoimalautakunta 5.3.2019 § 23 (luonnos)
Kunnanhallitus 18.3.2019 § 47 (luonnos)
Elinvoimalautakunta 08.12.2020 § 134
Elinvoimalautakunta 15.6.2021 (ehdotus)
Kunnanhallitus 21.6.2021 (ehdotus)
Elinvoimalautakunta 14.12.2021 (yleiskaava)

KIRKONKYLÄ MUUTTUU JA KEHITTYY EDELLEEN...

Kirkonkylä on nykyisin noin 8000 asukkaan taajama Hämeenlinnanväylän tuntumassa. Kirkonkylä on kunnan vanha päätaajama ja nykyinen hallinnollinen keskus. Nimensä mukaisesti taajama on rakentunut kirkon ja kirkonmäen ympärille. Kirkonkylän rakennuskannassa näkyy selväpiirteisesti eri aikakausien rakentaminen. Vaikka Kirkonkylän rakennettu ympäristö toimii ikkunana menneeseen, väestönkasvu tuo siihen kuitenkin ajallista jatkuvuutta. Kirkonkylän ensimmäiset nopeamman kasvun vuodet ja kunnan tehtävien lisääntyminen 1920-30 – luvulla näkyvät useissa julkisissa rakennuksissa, mikä luo Kirkonkylälle selvää paikan henkeä muiden vanhojen rakennusten kanssa.

Vuonna 2040 Kirkonkylän taajama on kasvanut keskustan tiivistymisen myötä. Erityisesti Kirkonkylää luonnehtivat elinkaariasuminen, asuntojen monipuolisuus, palvelujen saavutettavuus ja esteetön ympäristö. Nämä mahdollistavat taajamassa asumisen vauvasta vaariin.

Osayleiskaavatyötä ovat tehneet:

Anita Pihala, Juho Liski, Arja Junntila, Katri Backman, Pieta Kupiainen, Ari Luotonen, Sakari Jäppinen ja Lauri Ovaska.

Sisällysluettelo

1.	JOHDANTO	5
1.1.	Suunnittelun tausta ja tarkoitus	5
1.2.	Suunnittelualue	5
1.3.	Suunnittelun tarkkuus	5
1.4.	Suunnitteluvaiheet	5
1.5.	Suunnitteluorganisaatio	6
1.6.	Osallistumis- ja arviointisuunnitelma	6
1.7.	Tiedottaminen	6
2.	LÄHTÖKOHDAT JA PERUSTIEDOT	7
2.1.	Suunnittelutilanne	7
3.	NYKYTILANNE.....	11
3.1.	Selvitykset	11
3.2.	Maanomistus	12
3.3.	Väestö ja työpaikat	12
3.4.	Rakennettu ympäristö	12
3.5.	Palvelut	18
3.6.	Liikenne	19
3.7.	Yhdyskuntatekninen huolto	23
3.8.	Luonnonympäristö	23
3.9.	Vesistöt ja pohjavedet	33
3.10.	Ekologiset yhteydet.....	38
3.11.	Maisema	41
3.12.	Melu.....	42
3.13.	Lentoesterajoitukset.....	44
3.14.	Pilaantuneet maa-alueet	45
3.15.	Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset (Seveso-laitokset).....	47
4.	TAVOITTEET	49
4.1.	Kuntastrategia	49
4.2.	Maankäytön tavoiteohjelma.....	50
4.3.	Nurmijärven palveluverkkosuunnitelma 2020 – 2040.....	50
4.4.	Kuntalaisten tavoitteet.....	51
5.	OSAYLEISKAAVARATKAISUN KUVAUS.....	53
5.1.	Yleisperustelu ja -kuvaus.....	53
5.2.	Kokonaismitoitus	54
5.3.	Aluevarausmerkinnät.....	54
5.4.	Vesitalous	59
5.5.	Arvokkaat luonnonympäristöt	60
5.6.	Kulttuuriympäristön arvot	65
5.7.	Liikenne.....	70
5.8.	Ulkoilureitit ja viheryhteydet.....	71
5.9.	Yhdyskuntatekninen huolto	71
5.10.	Ympäristöhäiriöiden vähentäminen.....	72
5.11.	Kauppa.....	73
6.	VAIKUTUSTEN ARVIOINTI	75
6.1.	Vaikutusten arvioinnin lähtökohdat.....	75
6.2.	Yhdyskuntarakenteelliset vaikutukset	76
6.3.	Luontoon kohdistuvat vaikutukset	84
6.4.	Vaikutukset kulttuuriympäristöön	92
6.5.	Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset	93
6.6.	Ilmastovaikutukset.....	96
7.	TOTEUTTAMINEN JA OIKEUDELLISET VAIKUTUKSET.....	98
7.1.	Toteuttaminen	98
7.2.	Vaikutus viranomaisiin	98
7.3.	Rakennusjärjestys.....	98
7.4.	Ehdollinen rakentamisrajoitus	98

7.5. Ehdoton rakentamisrajoitus.....	98
7.6. Rakennuksen purkaminen	98
7.7. Suojelumääräykset	99
7.8. Toimenpiderajoitus.....	99
7.9. Lunastus ja korvaus	99
Viittaukset.....	100
Liitteet.....	102

1. JOHDANTO

1.1. Suunnittelun tausta ja tarkoitus

Kirkonkylä on Nurmijärven toiseksi suurin taajama. Se sijaitsee kunnan keskiosassa. Kirkonkylän kehittämistä varten on tarpeen laatia alueelle osayleiskaava, jossa ratkaistaan alueen kehittämisen suuntaviivat. Osayleiskaava ohjaa alueen asemakaavojen laatimista.

1.2. Suunnittelualue

Suunnittelualue sijaitsee Nurmijärven kunnan keskiosassa. Alueen pinta-ala on 45,6 km² (liitteet 1 ja 2).

1.3. Suunnittelun tarkkuus

Osayleiskaava laaditaan mittakaavassa 1:10 000 ja keskustan osalta mittakaavassa 1:5000. Osayleiskaava laaditaan yleispiirteisenä.

Ennen asemakaavojen laatimista uusille suurille aluekokonaisuuksille on tarpeen laatia kaavarunko tai yleissuunnitelma, jossa alueen tulevan maankäytön päälinjat voidaan ratkaista osayleiskaavaa tarkemmin. Kaavarunko tarkoittaa yleiskaavaa ja siinä osoitetaan alueen sisäinen katuverkko ja eri toiminnoille varatut alueet sekä hulevesien hallinnan pääpiirteet siten, että alueen pääkäyttötarkoitus on yleiskaavan mukainen. Rakentamiseen osoitettavien alueiden rajat tarkentuvat kaavarunkon laatimisen yhteydessä. Kaavarunkotyön yhteydessä on syytä arvioida myös vaihtoehtojen ilmastovaikutuksia.

1.4. Suunnitteluvaiheet

Vireilletulo

- Vireilletulosta on ilmoitettu 26.05.2016.

Viranomaisneuvottelut

- Maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämä aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu pidettiin 22.8.2016.

Yleisötilaisuudet, osallistuminen

- Suunnitteluun osallistumisen tavoista ja muodoista keskusteltiin ensimmäisessä yleisötilaisuudessa 08.06.2016.
- Osayleiskaavaaluonnoksesta järjestettiin yleisötilaisuus 9.5.2019.
- Kaava-alueen rajausta muutettiin keväällä 2021, jonka yhteydessä pyydettiin mielipiteitä kaavan valmisteluaineistosta sekä rajauksen muutoksesta muutosalueen maanomistajilta. Mielipiteitä ei saatu.
- Osayleiskaavaehdotuksesta järjestettiin yleisötilaisuus etäyhteyksin 8.9.2021. Tilaisuuteen osallistui noin 40 henkilöä.

Hallinnollinen käsittely

- Elinvoimalautakunta on käsitellyt luonnosta kokouksessaan 29.1.2019 ja 5.3.2019.
- Kunnanhallitus hyväksyi osayleiskaavaaluonnoksen asetettavaksi nähtäville valmisteluvaiheen kuulemista varten 18.3.2019 (§ 47). Kaavaaluonnos oli nähtävillä 4.4. – 24.5.2019.
- Kaavaaluonnoksesta pyydettiin lausuntoa 16:lta taholta. Lisäksi 10:ntä tahoa tiedotettiin kaavan nähtävilläolosta mahdollisia lausuntoja varten. Karhukorven selvitysalueesta pyydettiin täydentävää lausuntoa kolmelta taholta. Yhteensä lausuntoja saatiin 13:lta taholta. Mielipiteitä kaavaaluonnoksesta saatiin 24 kpl.

- Kunnanhallitus päätti asettaa osayleiskaavaehdotuksen nähtäville 21.6.2021 (§ 174). Kaavaehdotus oli nähtävillä 26.8. – 24.9.2021.
- Kaavaehdotuksesta pyydettiin lausuntoa 15:lta taholta. Lisäksi 10:ntä tahoa tiedotettiin kaavan nähtävilläolosta mahdollisia lausuntoja varten. Lausuntoja kaavaehdotuksesta saatiin 10 ja muistutuksia yhteensä 32 kpl.

1.5. Suunnitteluorganisaatio

Suunnittelu on tehty kunnan omana työnä.

1.6. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on kaavaselostuksen liitteenä. Sitä on päivitetty suunnittelun kuluessa useita kertoja.

1.7. Tiedottaminen

Työn vireilletulosta on ilmoitettu kunnan virallisessa ilmoituslehdessä Nurmijärven Uutisissa 26.05.2016. Yleisötilaisuudesta on lähetetty kirje suunnittelualueen ulkopuolella asuville maanomistajille ja suunnittelualueen asukkaille, yrityksille ja maanomistajille on jaettu julkinen tiedote postilaatikkoon. Yleisötilaisuudesta on tiedotettu myös Nurmijärven uutisissa.

Kaavaluonnoksen nähtävilläolosta sekä yleisötilaisuudesta on tiedotettu samaan tapaan kuin kaavan vireille tulosta.

Kaavarajauksen muutoksesta valmisteluvaiheessa on lähetetty kirje muutosalueen maanomistajille huhtikuussa 2021.

Kaavaehdotuksen nähtävilläolosta ja yleisötilaisuudesta lähetettiin kirje suunnittelualueen ulkopuolella asuville maanomistajille. Lisäksi koko suunnittelualueella jaettiin julkinen tiedote nähtävilläolosta postitse. Yleisötilaisuudesta ja kaavaehdotuksen nähtävilläolosta on tiedotettu lisäksi Nurmijärven uutisissa sekä kunnan Internet-sivuilla.

2. LÄHTÖKOHDAT JA PERUSTIEDOT

2.1. Suunnittelutilanne

2.1.1. Valtakunnalliset alueidenkäytön tavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet perustuvat maankäyttö- ja rakennuslakiin. Valtioneuvosto on antanut päätöksen 14.12.2017 valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista, jotka tulivat voimaan 1.4.2018.

Tavoitteet ohjaavat kehitystä mm. kaavoituksen kautta kohti toimivia yhdyskuntia, tehokasta liikkumisjärjestelmää ja kestävästä liikkumisesta, terveellistä ja turvallista elinympäristöä, elinvoimaista luonto- ja kulttuuriympäristöä sekä uusiutumiskykyistä energiahuoltoa.

Kirkonkylän osayleiskaavan osalta tavoitteista korostuvat:

- Hyviin yhteyksiin ja olemassa oleviin verkostoihin perustuva aluerakenne
- Riittävien edellytysten luominen elinkeinotoiminnalle sekä monipuoliselle asuntotuotannolle
- Olemassa olevaan rakenteeseen tukeutuva vähähiilinen kehitys
- Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen
- Sään ääri-ilmiöihin ja tulviin varautuminen
- Onnettomuusriskejä aiheuttavien laitosten sijoittaminen etäälle herkistä toiminnoista
- Kulttuuri- ja luonnonperinnön turvaaminen
- Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilyminen

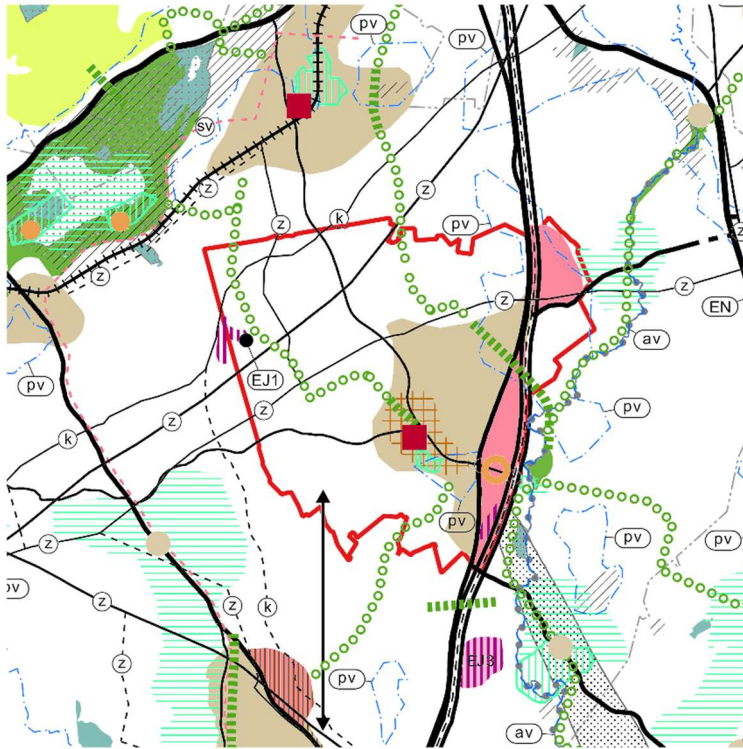
2.1.2. Maakuntakaava

Suunnittelua on ohjannut erityisesti Uudenmaan maakuntakaava sekä 1., 2., ja 4. vaihemaakuntakaava. Kaavan laadinnassa on alusta asti huomioitu myös Helsingin seudun vaihemaakuntakaava, joka hallinto-oikeuden 24.9.2021 valituksista antaman päätöksen jälkeen on tullut voimaan siltä osin kuin valitukset hylättiin.

Uudenmaan maakuntakaava ja vaihemaakuntakaavat

Suunnittelua ohjanneissa maakuntakaavoissa Kirkonkylän keskusta on osoitettu tiivistettäväksi keskustatoimintojen alueeksi (kuva 1). Keskustaa ympäröivät alueet on osoitettu taa-jamatoimintojen alueeksi. Ilvesvuori ja Karhunkorpi on osoitettu työpaikka-alueiksi. Ilvesvuoreen on lisäksi osoitettu merkitykseltään seudullinen vähittäiskaupan suuryksikkö enimmäismitoituksella 30 00 kem² sekä pienehkö kiviainesvarantoalue. Metsä-Tuomelan jäteasema on osoitettu jätteenkäsittelyalueeksi sekä alueeksi, jolla sijaitsee merkittäviä kiviainesvarantoja.

Suunnittelualueen halki kulkee kaksi ulkoilureitin ja viheryhteystarpeen yhdistelmää luodekaakko-suunnassa sekä lounaasta koilliseen kulkevat kaksi voimalinjaa sekä maakaasun runkoputki. Kaavoissa on lisäksi osoitettu pohjavesialueet, valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö Nurmijärven kirkonmäen alueella sekä alueen tieverkko. Lentomelualue (55-60 dBA) ulottuu suunnittelualueen reunaan kaakossa. Lisäksi alueelle ulottuu liikenteen yhteystarve Klaukkalan suunnasta. Karhunkorpeen ulottuu kulttuuriympäristön tai maiseman kannalta tärkeä alue (Raalan kartano). Lisäksi Pukkilan alueelle on osoitettu etelän suunnasta ulkoilureitti.

Kuva 1. Voimassa olevien maakuntakaavojen yhdistelmä.

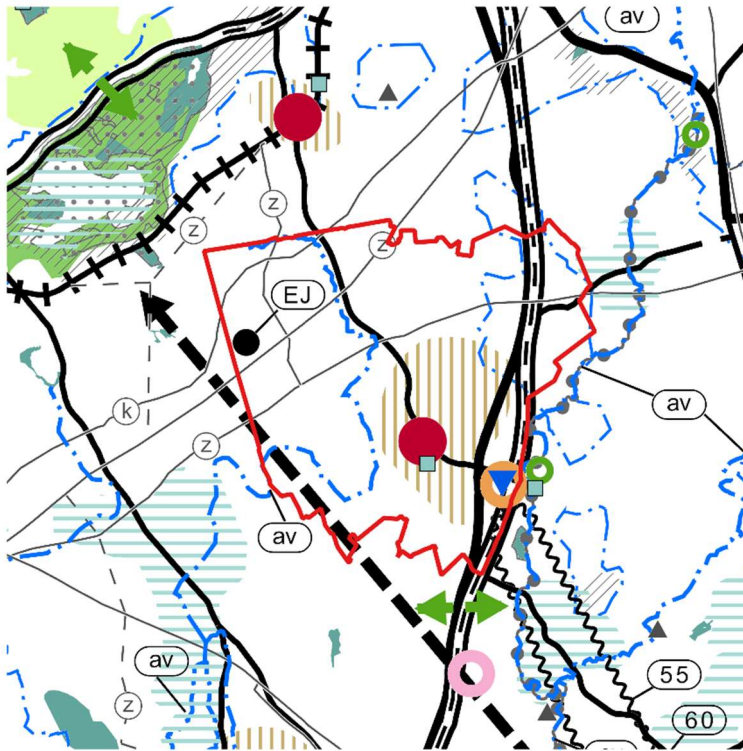
Uusimaa kaava 2050, Helsingin seudun vaihemaakuntakaava

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa suunnittelualan maankäyttöä ohjataan yleispiirteisemmin (kuva 2). Keskustaajaman alue on osoitettu taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeeksi. Ilvesvuoren kaupan mitoitusta on nostettu 30 000 kerrosneliömetristä 50 000 kerrosneliömetriin. Uusina merkintöinä Ilvesvuoreen on osoitettu liityntäpysäköintialue ja suunnittelualan lounaiskulmaa viistävä liikenteen yhteystarve. Yhteystarve on suuntaa antava varaus Tallinnan-tunneliin liittyvälle yhteydelle Hanko-Hyvinkää-radalta Helsinki-Vantaan lentotason pohjoispuolelle.

Lisäksi kaavassa on osoitettu teknisen verkoston varaukset, Metsä-Tuomelan kiertotalouden ja jätehuollon alue, sekä pohjavesialueet. Nurmijärven kirkonmäen on osoitettu kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeäksi alueeksi.

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa keskusta-alueen kaupan mitoitusta ei ole osoitettu. Paikallisen suuryksikön raja suunnittelualueella on hallinto-oikeuden 24.9.2021 antaman päätöksen mukaisesti 4 000 kerrosneliömetriä keskusta-alueiden ja Ilvesvuoren ulkopuolella, ellei selvityksin ole muuta osoitettu. Kaupan seudullisuuksien rajojen oikeuskäsittely on vielä kesken, joten raja saattaa vielä muuttua.

Kuva 2. Uusimaa-kaava 2050, Helsingin seudun vaihemaakuntakaava.

2.1.3. Yleiskaava

Alueella on voimassa koko kunnan oikeusvaikutukseton yleiskaava, joka on hyväksytty 22.2.1989. Kyseinen yleiskaava on vanhentunut. Kirkonkylän oikeusvaikutukseton osayleiskaava hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 31.8.1988 ja uudelleen 3.6.1992. Kirkonkylän osayleiskaava on ohjannut alueen asemakaavojen laatimista, mutta se on vanhentunut ja johtanut tarpeeseen tarkastella Kirkonkylän alueen kehitystä laatimalla uusi osayleiskaava oikeusvaikutteisena.

2.1.4. Asemakaava ja kaavavaranto

Suunnittelualan kokonaispinta-ala on 45,6 km², josta noin 9,7 km²:llä on voimassa asemakaava. Liitteissä 1 ja 2 on esitetty asemakaava-alueen rajaus.

Kirkonkylän asemakaava-alueilla oli MAL-aiosopimuksen kevään 2018 seurannan mukaisesti asemakaavavarantoa voimassa olevissa asemakaavoissa seuraavasti:

- kerrostalotontit noin 14 000 k-m²
- omakotitontit noin 19 000 k-m² eli noin 50 kpl.

Heinojan alueelle on hyväksytty ensimmäinen asemakaava, joka mahdollistaisi uutta asuimisen kerrosalaa yhteensä 41 000 k-m².

2.1.5. Rakennusjärjestys

Nurmijärven kunnan rakennusjärjestys on hyväksytty 19.6.2013 § 88 ja se on tullut voimaan 1.7.2013. Rakennusjärjestyksessä asemakaavoitetun alueen ulkopuoliset alueet on määritelty maankäyttö- ja rakennuslain 16 § 3 momentin mukaisesti suunnittelutarvealueiksi. Määräys on voimassa 30.6.2023 asti.

2.1.6. Rakennus- ja toimenpidekiellot

Alueella ei ole yleiskaavan laatimista varten voimassa olevia maankäyttö- ja rakennuslain 38 §:n mukaisia rakennuskieltoalueita tai toimenpiderajoitusalueita.

Asemakaavan laatimista varten rakennuskiellot ovat voimassa seuraavilla alueilla:

- Vanhan lääketehaan alue
- Perttulantien ja Rajamäentien luoteiskulma
- Paloaseman eteläpuolinen alue
- Kaksi korttelin osaa Lääkärintien itä- ja länsipuolella

2.1.7. Päätökset, suunnitelmat

- Nurmijärven kuntastrategia 2018 – 2025 (valtuusto 28.2.2018 § 14)
- Nurmijärven kunnan palveluverkkosuunnitelma 2020 – 2040 sekä liite Nurmijärven väestölaskelma 2020 – 2040
- Helsingin seudun MAL-suunnitelma (2019) sekä Helsingin seudun kuntien ja valtion välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus 2020-31
- Nurmijärven Kirkonkylän ja Rajamäen liikenneverkkoselvityksen päivitys, Strafica Oy 2014
- Valkoajan pohjavesialueiden suojelusuunnitelma, päivitys, Pöyry Finland Oy 2010
- Nurmijärven kunnan ympäristösuojelumääräykset (valtuusto 20.6.2012 § 63, voimaantulo 1.9.2012)

2.1.8. Pohjakartta

Kaavan pohjakarttana on käytetty maanmittauslaitoksen peruskarttaa 2020.

3. NYKYTILANNE

3.1. Selvitykset

Taulukko 1. Osayleiskaava-alueella tehdyt selvitykset. Suluissa oleva vuosiluku osoittaa selvityksen viimeisimmän päivityksen ajankohdan. Heinojan ja Härkähaanmäkeä koskeissa luontoselvityksissä on hyödynnetty julkaisua Suomen uhanalaisista luontotyypeistä (2018).

Selvityksen nimi	Tekijä	Vuosi
Kirkonkylän osayleiskaavan luontoselvitys 2013	Ympäristösuunnittelu Enviro Oy	2013 (2018)
Kirkonkylän luontoselvityksen tarkennus (keskusta) 2014 (asemakaavatarkkuus)	Ympäristösuunnittelu Enviro Oy	2014
Nurmijärven Heinojan alueen luontoselvitys 2020 (asemakaavatarkkuus)	Ympäristösuunnittelu Enviro Oy	2020
Härkähaanmäen alueen luontoselvityksen päivitys 2020 (asemakaavatarkkuus)	Ympäristösuunnittelu Enviro Oy	2020
Ivesvuori pohjoinen -asemakaava: luontoselvityksen täydennys (asemakaavatarkkuus)	Ympäristösuunnittelu Enviro Oy	2015 (2018)
Nurmijärven Palojoen ja Kirkonkylän vanhojen metsien selvitys 2017	Ympäristösuunnittelu Enviro Oy	2017 (2018)
Nurmijärven Kirkonkylän ekologiset yhteydet 2017, luonnos	Ympäristösuunnittelu Enviro Oy	2017
Nurmijärven kallioselvitys	Ympäristötutkimus Oy Metsätähti	1992
Kirkonkylän osayleiskaava-alueen lepakkokartoitus 2013	BatHouse, Päivitys: Tmi Metsäsiipi	2013 (2020)
Nurmijärven Kirkonkylän keskusta-alueen lepakkoselvitys 2014 (asemakaavatarkkuus)	BatHouse	2014 (2018)
Heinojan alueen tarkentava lepakkoselvitys 2019 (asemakaavatarkkuus)	Tmi Metsäsiipi	2019
Heinojan alueen liito-oravaselvitys 2019 (asemakaavatarkkuus)	Ympäristösuunnittelu Enviro Oy	2019 (2020)
Otsotien alueen liito-oravaselvitys 2019 (asemakaavatarkkuus)	Ympäristösuunnittelu Enviro Oy	2019 (2020)
Historiallisen ajan muinaisjäännösten inventointi	Museovirasto/ Rostedt	2008
Nurmijärven arkeologinen inventointi (esihistorialliset muinaisjäännökset)	Museovirasto/ Seppä	2006
Kirkonkylän osayleiskaavan maisemaselvitys	Nurmijärven kunta/ yleiskaavoitus	2018
Kirkonkylän osayleiskaavan hulevesiselvitys	Nurmijärven kunta/ yleiskaavoitus	2018 (2020)
Nurmijärven Kirkonkylän osayleiskaava-alueen pienvedet	Ympäristösuunnittelu Enviro Oy	2017
Karhunkorven pohjavesiselvitys	Ramboll	2020
Karhunkorven rakennettavuusselvitys	Ramboll	2020
Heinojan alueen rakennettavuusselvitys	Sitowise	2019 (2020)
Nurmijärven rakennusperintöselvitys, luonnos 2010	Arkkitehtitoimisto LPV Oy	2010
Nurmijärven keskusta-alueet, rakennusperintöselvitys, luonnos	Arkkitehtitoimisto LPV Oy	2017
Kirkonkylän keskustan täydennysrakentamisperiaatteet (asemakaavatarkkuus)	Nurmijärven kunta / yleiskaavoitus ja asemakaavoitus	2020
Nurmijärven kunnan palveluverkkoselvitys	Tuomas Santasalo Ky	2012
Nurmijärven palveluverkkoselvitys, Palveluverkkoselvityksen päivitys Kirkonkylän osalta	WSP	2016
Kirkonkylän-Rajamäen liikenneverkkoselvitys 2014	Strafica	2014
Nurmijärven kevyen liikenteen ja ulkoilureitistön suunnitelma 2010	Nurmijärven kunta	2010

3.2. Maanomistus

Kaava-alueella maanomistusta on yksityisillä maanomistajilla, kunnalla sekä seurakunnalla. Valtaosa kaava-alueen maanomistuksesta on yksityisessä omistuksessa. Kunnan maanomistus sijoittuu pääosin asemakaavoitetuille alueille ja niiden läheisyyteen. Seurakunnan maanomistus sijoittuu pääosin Kirkonkylän keskustan alueelle, johon seurakunnan toiminnot ovat perinteisesti sijoittuneet.

3.3. Väestö ja työpaikat

Suunnittelualueella asuu noin 8400 asukasta (tilanne 1/2019). Asuntoja alueella on noin 4100, joista erillispientaloissa noin 1500, rivitaloissa noin 750 ja kerrostaloissa noin 1800. (tilanne 12/2017). Suunnittelualueella on arviolta noin 4100 työpaikkaa, kun koko kunnan työpaikkamäärä oli vuoden 2016 lopulla noin 12 000.

3.4. Rakennettu ympäristö

3.4.1. Kokonaisrakenne ja maankäyttö

Nurmijärvi on kokonaisuudessaan entistä merenpohjaa ja nykyisestä maisemasta voi lukea jääkauden vaikutuksen. Maisemalle on ominaista jokilaaksojen, niiden välisten viljelyalueiden ja mäennyppylöiden vaihtelu. Kirkonkylän topografiaa luonnehtivat metsäiset kallio-moreeniselänteet, sekä niiden väliset suhteellisen pienialaiset savikkolaaksot, jotka ovat pääosin viljelykäytössä. Kirkonkylän taajamakeskuksen eteläpuolella kuivattu Nurmijärvi muodostaa alueen eteläosaan omaleimaiseksi tunnistettavan avoimen peltomaiseman.

Kirkonkylä on kunnan toiseksi suurin taajama. Alueen asutus on alun perin sijoittunut kirkon ympäristöön, entisen Nurmijärven vesialueen pohjoisrannalle. Ensimmäiset vakinaiset asukkaat muuttivat nykyisen Nurmijärven kunnan alueelle 1300-luvulla, kun vasta rakennetun Hämeenlinnan ja Suomenlahden rannikkoa kulkevan Turku-Viipuri-tien välille syntyi Hämeen-tie. Nurmijärven ensimmäinen kirkko rakennettiin 1400-1500-lukujen vaihteessa. Nurmijärven kappeliseurakunta perustettiin 1558, mutta Nurmijärvi irrottautui Helsingin pitäjästä itsenäiseksi hallinnolliseksi pitäjäkseen vasta vuonna 1775. Kirkonkylästä muodostui keskeisestä sijainnista johtuen pitäjän hallinnollinen keskus.

Kirkon ja Nurmijärven pohjoisrannan väliin jäävälle rinnealueelle alkoi syntyä hiljalleen yhtenäistä asutusta. Asutusta ovat rajanneet peltoalueet ja metsäselänteet, jotka ovat luoneet selkeäpiirteisiä maisema-aluekokonaisuuksia. Kirkonkylän asutus on ajan saatossa laajentunut keskusta-alueesta katsoen koillisen sekä idän suuntaan mukailien merkittävimpiä vanhoja liikenneyhteyksiä, Raalantietä ja Helsingintietä.

Aleksis Kiven tien varteen, kirkon ja järven väliselle alueelle, perustettiin vuonna 1899 jo sittemmin lakkautettu Suomen ensimmäisen lääketehdas, Nurmijärven apteekin lääkelaboratorio. Kaupallinen ja muu yksityinen palvelutarjonta on sijoittunut pääasiassa keskustan alueelle Punamullantien varteen, lukuun ottamatta Kauppanummentien palvelualueita. Keskustan alueelle ovat sijoittuneet myös kunnan virastotalo ja kirjastopalvelut. Teollisuus- ja työpaikkatoiminta on pääosin siirtynyt ajan saatossa keskustan alueelta Hämeenlinnanväylän varrella sijaitseville Karhunkorven ja Ilvesvuoren työpaikka-alueille. Päiväkodit ja koulut ovat pääosin sijoittuneet asuinalueiden yhteyteen.

Kirkonkylän maankäyttöön ja maisemakuvaan merkittävästi vaikuttanut tapahtuma on ollut Nurmijärven kuivattaminen, joka on suoritettu kahdessa vaiheessa 1920- ja 1940-luvuilla. Vanhoissa kartoissa, kuten vuoden 1930 Pitäjänkartassa järvi näkyy yhä kosteikkona/järvenä (liite 3). Kuivatuksen avulla saatiin sekä uutta peltoa että laidunaluetta lähes 200 hehtaaria.

Kirkonkylän kasvu oli varsin verkkaista aina 1960- luvulle saakka. Asukasluku oli vuoden 1960 alussa noin 1400 ja maatalojen talouskeskusten lisäksi asutus muodostui lähinnä 1½-kerroksista puurakenteisista pientaloista. 1960- luvulta lähtien alkoi Pohjois-Suomesta etelään ja maaseudulta taajamiin suuntautuva muuttoliike voimistua. Kasvua ohjaamassa oli jo tuolloin 1957 vahvistettu rakennussuunnitelma, jossa oli varattu alueita myös kerrostalorakentamiseen. Taajamakuva muuttui kaupunkimaisemmaksi, kun vuosien 1972 ja 1973 aikana alettiin rakentaa kerrostaloja keskustan ja Toreeninmäen alueille. Sittemmin Kirkonkylää on kehitetty tiivistämällä keskustan kaupunkirakennetta ja laatimalla asemakaavoja olemassa olevan rakenteen yhteyteen.

3.4.2. Rakennettu kulttuuriympäristö ja rakennusperintö

Valtakunnalliset ja maakunnalliset arvot

Suunnittelualueella on yksi valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009) - Nurmijärven Kirkonmäki. Kirkonmäki, kirkko, seurakuntakeskus, pappila, hautausmaa, siunauskappeli ja asuinrakennukset muodostavat yhtenäisen 1800- ja 1900-luvun rakentamista edustavan kokonaisuuden. Kirkonmäki ja sen rakennukset liittyvät vahvasti kirjailija Aleksis Kiven elämään ja tuotantoon. RKY-kohteiden kautta toteutetaan osittain valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa määrättyä tavoitetta elinvoimaisen kulttuuriympäristön säilymisestä.

Suunnittelualueella on kaksi rakennussuojelulain nojalla suojeltua rakennusta – Mäntylän (Koulumestarin) talo ja Männistön muurin mökki. Kirkkolain nojalla suojeltuja ovat Nurmijärven kirkko sekä kellotapuli.

Paikalliset arvot

Paikallisia rakennusperintöarvoja on selvitetty koko kunnan alueella yleiskaavan edellyttämällä tarkkuudella (Nurmijärven rakennusperintöselvitys, luonnos, 2010) sekä Kirkonkylän keskustan osalta asemakaavataarkkuudella (Nurmijärven Kirkonkylän keskusta-alueen rakennusperintöselvitys, 2018). Koko kunnan selvityksessä on mukana ennen 1970-lukua rakennetut rakennukset; keskusta-alueen selvityksessä on mukana lisäksi 1970-luku. Rakennusperinnön arviointiperiaatteet ja luokitus on esitetty kuvassa 3. Kohteet on esitetty taulukoissa 2-5.

Kirkonkylän keskustan alueelle on laadittu täydennysrakentamisperiaatteet. Periaatteissa on nostettu esiin Aleksis Kiven tien ja Pratikankujan alueen historiallisen kyläkeskuksen arvot, joiden säilyminen tulee turvata.

Alue	<p>Alueella tarkoitetaan laajempaa alueellista kokonaisuutta. Alue on rakennettu kulttuuriympäristön rakennustaiteellisten, historiallisten ja maisemaan liittyvien ominaispiirteiden määrittämä kokonaisuus, johon sisältyvät arvot tulee turvata. Alue voi olla merkityksellinen kokonaisuus, vaikka yksittäiset kohteet rakennuksineen eivät yksinään yhtä merkittäviä olisikaan.</p> <p>Alueet on arvotettu luokkiin 1-2. Alumerkintä määrittää alueen, joka kaavatasosta riippuen joko voidaan merkitä kaavaan rakennettu kulttuuriympäristönsä osalta arvokkaana alueena tai jolla kaavan tarkkuustasosta johtuen myös tarkempi selvitys on aiheellinen. Mahdollinen suojele ei siten koske jokaista rajauksen sisäpuolella olevaa rakennusta, vaan kohdistuu alueen rakennustaiteellisten, historiallisten ja maisemaan liittyvien ominaispiirteiden vaalimiseen. Näitä ominaispiirteitä on kuvattu selvitysten aluekuvauksissa.</p>	<p>Luokka 1 Nurmijärven arvokkaimmat alueet</p> <p>Luokka 2 Alueet sisältävät samoja arvoja kuin luokkaan 1 kuuluvat, kuitenkin historiallisen, ympäristöllisen tai esteettisen arvonsa suhteen vähäisemmässä määrässä.</p>
Kohde	<p>Kohteet ovat yksittäinen rakennus tai useamman rakennuksen muodostama kokonaisuus, kuten asuinrakennus pihapiireineen tai maatalouden talouskeskus. Kohdekohtainen tarkastelu tarkoittaa, että pihapiiri voi olla merkityksellinen kokonaisuus, vaikka yksittäiset rakennukset eivät yksinään olisikaan merkittäviä. Toisaalta myös yksi rakennus voi olla alueen rakennusperinnön kannalta erityisen merkittävä, vaikka pihapiirissä muuten ei olisikaan erityisen merkittävää rakennuskantaa.</p> <p>Kohteet on arvotettu luokkiin 1 ja 2.</p>	<p>Luokka 1 Nurmijärven arvokkaimmat kohteet, joiden joukosta saattavat myöhemmin löytyä valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat.</p> <p>Luokka 2 Kohteet sisältävät samoja arvoja kuin luokkaan 1 kuuluvat, kuitenkin historiallisen, ympäristöllisen tai esteettisen arvonsa suhteen vähäisemmässä määrässä.</p> <p>U (lisämerkintä) Uhanalainen kertoo kohteiden suojeleminen olemassaolosta, mutta samalla siitä, että kunto, kaavallinen tilanne tai muut säilymisen edellytyksiin vaikuttavat tekijät, kuten sijoittuminen teialueelle, saattavat muodostua kohteen arvoon nähden kohtuuttomiksi rasitteiksi tai vaarantaa kohteen säilymisen.</p>

Kuva 3. Rakennusperintöarvioinnin periaatteet ja luokitus.

Taulukko 2. Arvokkaat rakennusperintöalueet suunnittelualueella.

Kohde Kirkonkylän keskustan selvityksessä	Kohdenumero koko kunnan selvityksessä	Arvo-luokka*	Nimi
B ja C	11	1 (2)	Puontilanmäki
	12	1	Mäkelä ja Iivari sekä Kyläjoen laakso
	13	2	Kirkonkylän vanha keskusta-alue
A	14	1 (1)	Kirkonmäki ja pappila
	15	1	Pukkilan kyläryhmä
	16	1	Ojakkala
	20	1	Raalan kartanoalue
C		(2)	Puontilanmäen pientalot
D		(2)	Mahlamäen kerrostalot
E		(1)	Tuusula-Vihti maantie

*Suluissa esitetty arvoluokka on Kirkonkylän keskusta-alueen selvityksessä annettu arvoluokka.

Taulukko 3. Kirkonkylän keskusta-alueen rakennusperintökohteet.

Kohdenumero Kirkonkylän keskustan selvityksessä	Kohdenumero koko kunnan selvityksessä	Luokka	Nimi	Katuosoite
500	100	1	Nurmijärven kirkko	Aleksis Kiven tie
501	100	1	Kellotapuli	Aleksis Kiven tie
502	100	1	Viljamakasiini	Kirstaantie 5-7
503	101	1	Seurakuntatalo	Keskustie 15
504	102	1	Nurmijärven siunauskappeli	Aleksis Kiven tie 2
505	103	1	Kirkkoherran pappila	Pappilantie 3
506	103	2	Pappilan vaunuvaja	Pappilantie 3
507	104	2	Siuntion virkatalo "Jalava"	Malakiaksentie 1
508	104	2	Jalavan tiilinavetta	Malakiaksentie 1
509			Lattu	Malakiaksentie 3
510	105	1	Kanttorilan päärakennus	Malakiaksentie 5
511		1	Kanttorilan ja Granbackan aitta	Malakiaksentie 5
512		2	Kanttorilan talousrakennus	Malakiaksentie 5
513	106	1	Mäntylä	Aleksis Kiven tie 3
514	109	1	Kirkkorinne	Kirstaantie 1
515	110	2	Rakela, "Valkoinen huvila"	Aleksis Kiven tie 4
516	112	1	Elannon myymälä	Aleksis Kiven tie 7
517	113	2	Nurmijärven Säästöpankin ent. toimitalo	Aleksis Kiven tie 9
518	115	2	Välimaa, Stenvallin entinen kauppa	Aleksis Kiven tie 10
519	116	2	Ahomaa	Aleksis Kiven tie 12
520		2	Aleksis Kiven tie 14	Aleksis Kiven tie 14
521	117	1	Ristilä, entinen poliisitalo	Pratikankuja 12
522	118	2	Penttilä	Pratikankuja 10
523	118	2	Penttilän piharakennus	Pratikankuja 10
524	119	2	Jaakkola - "Uusi Karppala"	Pratikankuja 13
525	120	1	Pratikankuja 8, ent. koulukoti	Pratikankuja 8
526	121	1	Pörssitalo, vanha paloasema	Pratikankuja 6
527		2	Osuuskassan talo	Pratikankuja 4
528	131	2	Nurmijärven Yhteiskoulu	Pratikankuja 8

529	132	2	Kino Juha	Keskustie 9
530	123	1	Sähkölaitoksen konttori ja johtajan asunto	Krannilanpolku 4
531	125	2	Sähkölaitoksen toimitila	Punamullantie 12c
532		1	Vanha terveystalo	Punamullantie 12a
533	126	2	Korsisaaren liikerakennus	Kuokkalantie 2
534	127	1	Linja-autoasema	Keskustie 3
535	128	2	Kunnantalo	Keskustie 2b
536		2	Mahlamäentie 9	Mahlamäentie 9
537		2	Keskustie 10	Keskustie 10
538		2	Keskustie 8	Keskustie 8
539		2	Kirstaantie 11	Kirstaantie 11
540	129	2	Salkola	Keskustie 1
541	133	2	Laihola eli "Kaipainen"	Aleksis Kiven tie 19a
542	134	1	Kirkonkylän kansakoulu	Aleksis Kiven tie 18e
543	139	1	Ahjola	Nahkurintie 6
544	140	2	Kaunisto	Puontilankaari 2
545	140	2	Kaunisto, ent. sauna	Puontilankaari 2
546	141	2	Haavisto	Punamullantie 17
547	144	2	Riihipiha	Punamullantie 19a
548	143	2	Einolan entinen aitta	Punamullantie 19a
549	145	2	Riihikoppeli	Punamullantie 21
550	147	2	Vaahterämäki	Punamullantie 23
551	147	2	Vaahterämäen navetta	Punamullantie 23
552	138	1	Puontila	Puontilantie 3
553	138	2	Puontilan maakellari	Puontilantie 3
554	148	2	Yli-Mattilan talousrakennus	Punamullantie 24
555	149	1	Reinikkala	Punamullantie 26
556	149	1	Reinikkalan aitta	Punamullantie 26
557	149	2	Reinikkalan navetta	Punamullantie 26
558		2	Liisankallio	Puontilankaari 7
559		2	Puontilankaari 5	Puontilankaari 5
560		2	Puontilankaari 1	Puontilankaari 1
561		2	Nahkurintie 12	Nahkurintie 12
562		1	Nahkurintie 14	Nahkurintie 14
563		2	Nahkurintie 5	Nahkurintie 5
564		2	Rinnekuja 4	Rinnekuja 4 b
565		2	Järvitie 1 talo 1	Järvitie 1
566		2	Järvitie 1 talo 2	Järvitie 1
567	159	1	Toreeninmäki, Kunnalliskoti	Rajamäentie 9b
568	161	2	Toreeninmäki, Sairasosasto	Rajamäentie 9b
569	162	1	Kunnanlääkärin asuinrakennus	Toreenintie 4
570		2	Asuinrakennuksen takainen rakennelma	Seppäläntie 10

Taulukko 4. Rakennusperintökohteet Kirkonkylän keskusta-alueen ulkopuolella.

Kohdenumero koko kunnan selvityksessä	Luokka	Nimi	Katuosoite
107	2U	Talo Aleksis Kiven tiellä	Aleksis Kiven tie 1
108*	2	Merisen talo	Kirstaantie 3
122	2	Kulmala	Pratikankuja 5
130	2	Toimela	Kuokkalantie 3
135	2U	Rauhala	Aleksis Kiven tie 18 b
136	2U	Toivola	Aleksis Kiven tie 18 c
137	2U	Toivola	Aleksis Kiven tie 18 a
142	2	Pesola	Puontilankaari 9
146	2	Yrjölä	Punamullantie 19 b
150*	2U	Reinikkala (vanha kuivaamo)	Kyläjoentien eteläpää
151	2	Kivirinne	Taipaleentie 514
152	2	Kiviniemi	Niemimäentie 10
153	2	Pirttilä	Taipaleentie 518
154	1	Yli-Mäkelä	Iivarintie 1
155	1	Kanta-Iivari	Iivarintie 9
156	2	Iivarin riihi	Punamullantien ja Perttulantien kulma
157	2	Päivölä	Iivarintie 36
158	2	Krannila (Grannila)	Vehnäpellontie 2
163*	2	Tammela	Sorvankaari 5
164	1	Pukkila eli Ylöstalo	Kirkkotie 997
165	2	Ketunoja (Alestalo)	Kirkkotie 990
166	2	Ali-Pekkola	Kirkkotie 987
173	2	Karhunkorven koulu	Raalantie 309
174	1	Nybacka	Raalantie 353
175	2	Söderkulla	Rajalantie 11
176	1	Ali-Santapohja	Keikkumäentie 209
177	1	Yli-Santapohja	Keikkumäentie 226
271	1	Männistön muurin mökki	Mt 130 ja Vt 3 välissä Palojoentien pohjoispuolella

*Selvityksen laatimisen jälkeen kohteet 108 Merisen talo, 150 Reinikkalan vanha kuivaamo ja 163 Tammela on purettu.

3.4.3. Muinaisjäännökset

Kirkonkylän osayleiskaava-alueen esihistorialliset muinaisjäännökset (taulukko 5, kuva 4) on inventoitu Museoviraston toimesta vuonna 2006 (Nurmijärven arkeologinen inventointi, 2006). Historialliset muinaisjäännökset (taulukko 6) on inventoitu vuonna 2008 (Nurmijärvi, Historiallisen ajan muinaisjäännösten inventointi, 2008).

Esihistoriallisen ajan muinaisjäännökset

Kivikauden jälkeisillä pronssi- ja rautakausilta ei Nurmijärveltä ole tehty merkittäviä pysyvästi asutukseen liittyviä löytöjä. Alue oli pitkään asumaton ja muun Uudenmaan tapaan virolaisten ja hämäläisten eränkävynnin kohteena. Kunnassa virtaavat joet toimivat kulkuväylinä.

Suurin osa Nurmijärven kiinteistä muinaisjäännöksistä on asuinpaikkoja, niin Kirkonkylälläkin. Tyypillinen sijaintipaikka on muinaisen rannan tietämillä. Varhaisimmat merkit asutuksesta ovat kivikaudelta. Asuinpaikat vaikuttavat hyvin pienialaisilta ja ehkä myös lyhytaikaisilta (liite 6).

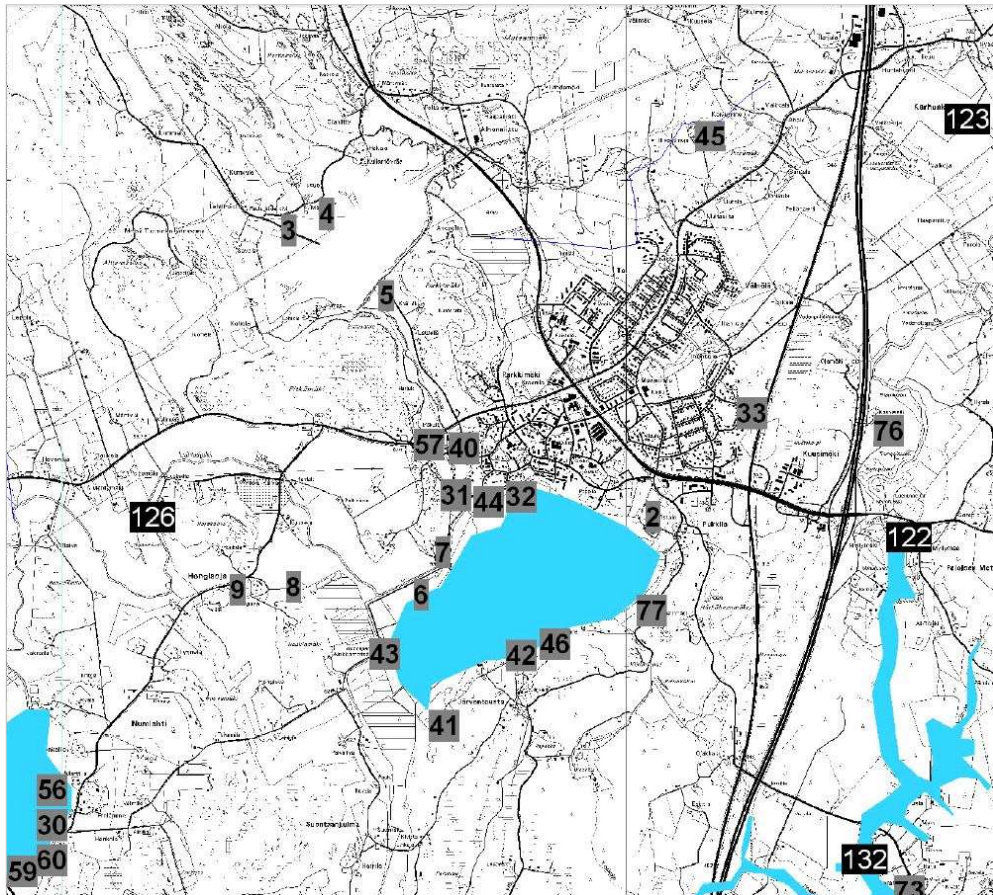
Esihistoriallisen ajan selvityksen kohde numero 9 (Hongisoja) on sittemmin arvioitu tuhoutuneeksi, ja se on poistettu Museoviraston rekisteristä.

Taulukko 5. Esihistoriallisen ajan muinaisjäännökset suunnittelualueella.

Numero selvityksessä	INSPIRE	Kohde	Muinaisjäännöstyyppi	Ajoitus
2*	543010001	Ala-Pekkola	asuinpaikat	kivikautinen
3*	543010002	Halmela 1	asuinpaikat	kivikautinen
4*	543010003	Halmela 2	asuinpaikat	kivikautinen
5*	543010004	Lautala	asuinpaikat	kivikautinen
6*	543010005	Luhtapelto	asuinpaikat	kivikautinen
7*	543010006	Niemimäki	asuinpaikat	kivikautinen
8*	543010007	Rintelä	asuinpaikat	kivikautinen
9*	543010008	Hongisoja	kivirakenteet	esihistoriallinen
31*	543010030	Kyläjoki	asuinpaikat	kivikautinen
32*	543010031	Einola	asuinpaikat	kivikautinen
33*	543010032	Hevossaantie	kultti- ja tarinapaikat	ajoittamaton
40*	1000001399	Reinikkala	asuinpaikat	kivikautinen
43*	1000001410	Nokkapelto	asuinpaikat	kivikautinen
44*	1000001411	Havukka	asuinpaikat	kivikautinen
45*	1000001412	Kattilamäki	kivirakenteet-röykkiöt	ajoittamaton
57*	1000005320	Puontila	asuinpaikat	kivikautinen
77*	1000005848	Vahterinmäki	kivirakenteet-röykkiöt	ajoittamaton

* (Nurmijärven arkeologinen inventointi, 2006)

Kuva 4. Eteläisen Nurmijärven muinaisjäännökset ja irtolöydöt sekä veden korkeus 40 mpy. Kuvassa mustalla irtolöydöt, harmaalla kiinteät muinaisjäännökset.

Historiallisen ajan muinaisjäännökset

Pysyvää asutusta Nurmijärvelle alkoi muodostua samaan aikaan, kun Ruotsin kruunu asutti meren rannikkoaluetta ruotsinkielisillä uudisasukkailla. Varhaisin viljelymuoto oli kaskeaminen. Lähinnä asuinpaikkoja sijaitsivat alueet muuttuivat kuitenkin vähitellen jatkuvan viljelyn pelloiksi. Nurmijärvellä pellot raivattiin jokivarsien savi- ja multa-alueille, ryhmäkylien ympärille, sarkajaon mukaisesti. Ympäri oli myös karjan laidunmaita, jotka keskiajalla olivat metsälaitumia ja hakamaita.

Historiallisen ajan muinaisjäännösten selvityksen kohteet 6.5 (Mattila ja Einola) ja 6.6 (Pukkila) on todettu tuhoutuneiksi, joten ne eivät enää sisälly museoviraston rekisteriin.

Taulukko 6. Historiallisen ajan muinaisjäännökset.

Numero selvityksessä	INSPIRE	Kohde	Muinaisjäännöstyyppi	Ajoitus
6.1**	1000013219	Puontila 1	asuinpaikat	historiallinen
6.2**	1000013222	Puontila 2	asuinpaikat	historiallinen
6.3**	1000013223	Puontila 3	asuinpaikat	historiallinen
6.4**	1000013224	Puontila 4	asuinpaikat	historiallinen
6.5**	1000013226	Mattila ja Einola	talonpaikka	historiallinen
6.6**	1000013228	Pukkila	kylätontti	historiallinen

** Historiallisen ajan inventointi, Tapani Rostedt 2008, Museovirasto

3.4.4. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaat tiet ja reitit

Keskiaikaa seuranneella uudella ajalla vesireitit olivat edelleen tärkeitä kulkureittejä, sillä teiden ylläpito vaati paljon työtä. Tieverkosto oli monin paikoin vähäistä ja monet reitit kehittyivät maantiekseksi vasta 1700-luvun lopulla. Tuusulasta Nurmijärven ja Nummenpään kautta Vihtiin kulkeva tie rakennettiin maantiekseksi 1770- ja 1780 lukujen vaihteessa. Linjaus sekä ympäristö ovat hyvin säilyneet, ja sen varrella on useita edustavia 1800- ja 1900-lukujen maitiloja (liite 4).

Osayleiskaava-alueella yksi merkittävä osa tielinjausta on Ojakkalantie, joka kulkee Hämeenlinnan väylän risteyksestä hyvin luonteensa säilyttäneenä Nurmijärven kirkonkylälle saakka. Linjaus muuttuu Kirkonkylällä nykyiseksi Aleksis Kiven tieksi, joka ohittaa vanhan kirkon ja jatkaa länteen Punamullantienä ylittäen Kyläjoen vanhaa siltaa pitkin.

3.5. Palvelut

Kirkonkylä on Nurmijärven merkittävimpiä kaupallisia keskittymiä Klaukkalan jälkeen. Se on Klaukkalan ja Rajamäen ohella luokiteltavissa Nurmijärven päätaajamaksi, joiden keskuksissa asutus sekä palvelut sijaitsivat tiiveimmin. Kirkonkylän kaupalliset palvelut keskittyvät keskusta-alueelle Kirkonkylää pohjois-eteläsuunnassa halkovan Helsingintien ja Rajamäentien läheisyyteen. Keskustan ulkopuolella sijaitsevia päivittäistavarakauppoja ovat Maaniitun alueella lähikauppa sekä Pukkilan alueen pohjoispuolella suurempi päivittäistavarakauppa. Erikoistuneet kaupan palvelut sijaitsivat Kirkonkylän keskustan alueella Helsingintien länsipuolella. Keskustan alueella sijaitsevat lisäksi kunnalliset hallintopalvelut sekä kirjasto.

Suunnittelualueella sijaitsee tällä hetkellä kolme kunnallista sekä neljä yksityistä päiväkotia, joissa on yhteensä noin 600 päivähoitopaikkaa. Kunta järjestää perusopetusta Karhunkorven, Maaniitun sekä Lukkarin ala-asteilla sekä Nurmijärven Yhteiskoululla (NYK), jossa toimii yläaste ja lukio. Lisäksi Kirkonkylällä on Kivenpuiston erityiskoulu.

Suunnittelualueen liikuntapalveluista merkittävimmät ovat Kirkonkylän urheilupuisto, Parkkimäen urheilukenttä, Parkkimäen ja Alhoniitun kuntosalat sekä Maaniitun-Ihantolan frisbeegolfrata, jonka yhteydessä on myös liikuntapaikka. Lisäksi alueella kulkee Seitsemän veljeksen vaellusreitti. Eri puolilla Kirkonkylää on myös runsaasti leikkipaikkoja lapsille (liite 7).

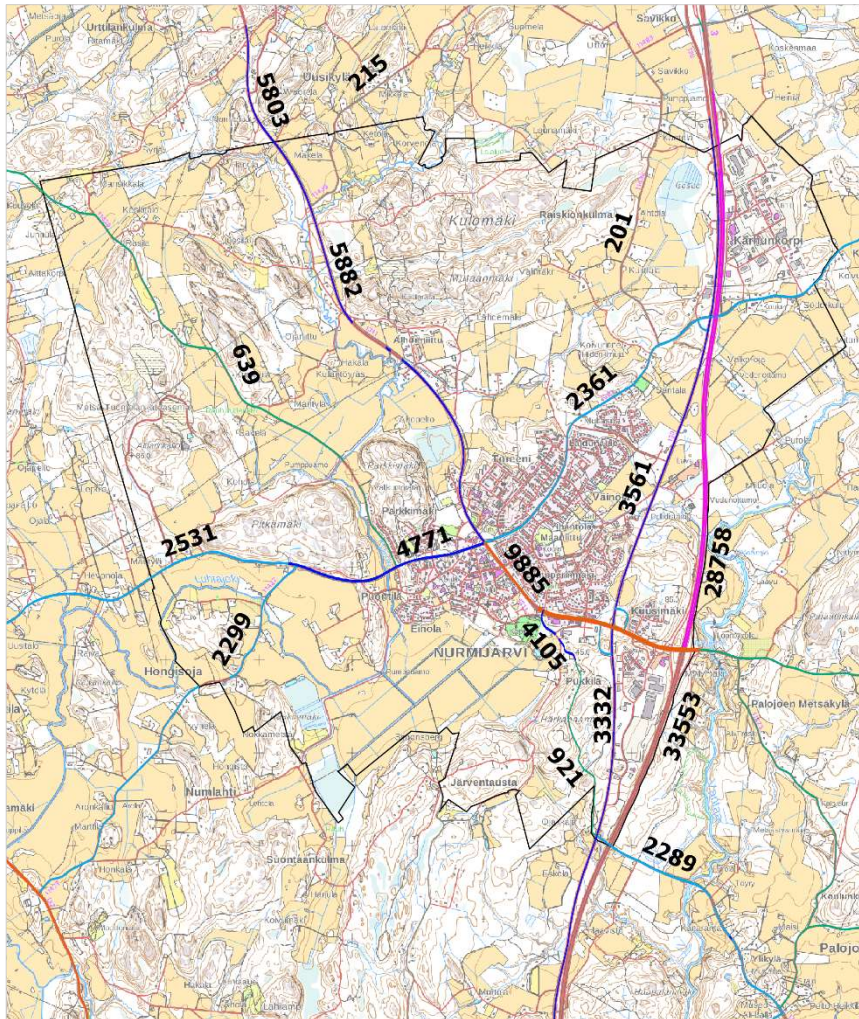

3.6. Liikenne

Ajoneuvoliikenne

Kirkonkylän ajoneuvoliikenteen pääverkko muodostuu Kirkonkylän keskustaan johtavista maanteistä: Helsingintie/Rajamäentie (Mt 1311); Raalantie (Mt 1321); Perttulantie (Mt 1321); Ojakkalantie (Mt 11435). Helsingintie yhdistää alueen valtakunnalliseen pääverkkoon Hämeenlinnanväylälle, joka halkoo suunnittelualueutta idässä.

Liikennemäärät pääverkolla ovat kasvaneet maltillisesti vuodesta 2012 vuoteen 2017. Viikkaimmin liikennöity patkä taajama-alueella on Helsingintie Raalantien ja Hämeenlinnanväylän välisellä osuudella (kuva 5). Tällä tieosuudella kulkee vuorokaudessa noin 10 000 ajoneuvoa. Liikenteen toimivuus on säilynyt pääosin hyvänä.

Kuva 5. Nykytilanteen keskimääräinen vuorokausiliikenne, ajoneuvoa/vrk (KVL) (Digiroad, 2017).

Liikenneverkon toimivuutta ja kehittämistarpeita on tarkasteltu alueen liikenneverkkoselvityksessä (Nurmijärven Kirkonkylän ja Rajamäen liikenneverkkoselvityksen päivitys, 2014). Selvityksen lähtökohtana oli kunnan väestömäärän kasvu 60 000:een ja työpaikkamäärän kasvu yli 16 000:een vuoteen 2040 mennessä. Vaikka koko kunnan kasvuennuste selvityksessä oli nykytiedolla selkeästi ylimitoitettu, toimii selvitys hyvänä lähtökohtana osayleiskaavan suunnittelulle.

Selvityksen mukaan:

- Helsingintien liikenne kasvaa ennusteessa nykyverkon tarkastelussa noin 13 000–17 000 ajoneuvoon vuorokaudessa. Tavoiteverkolla Helsingintieltä siirtyy liikennettä Laidunkaarelle, joka välittää Kirkonkylän pohjoisosien uusien asuinalueiden liikennettä

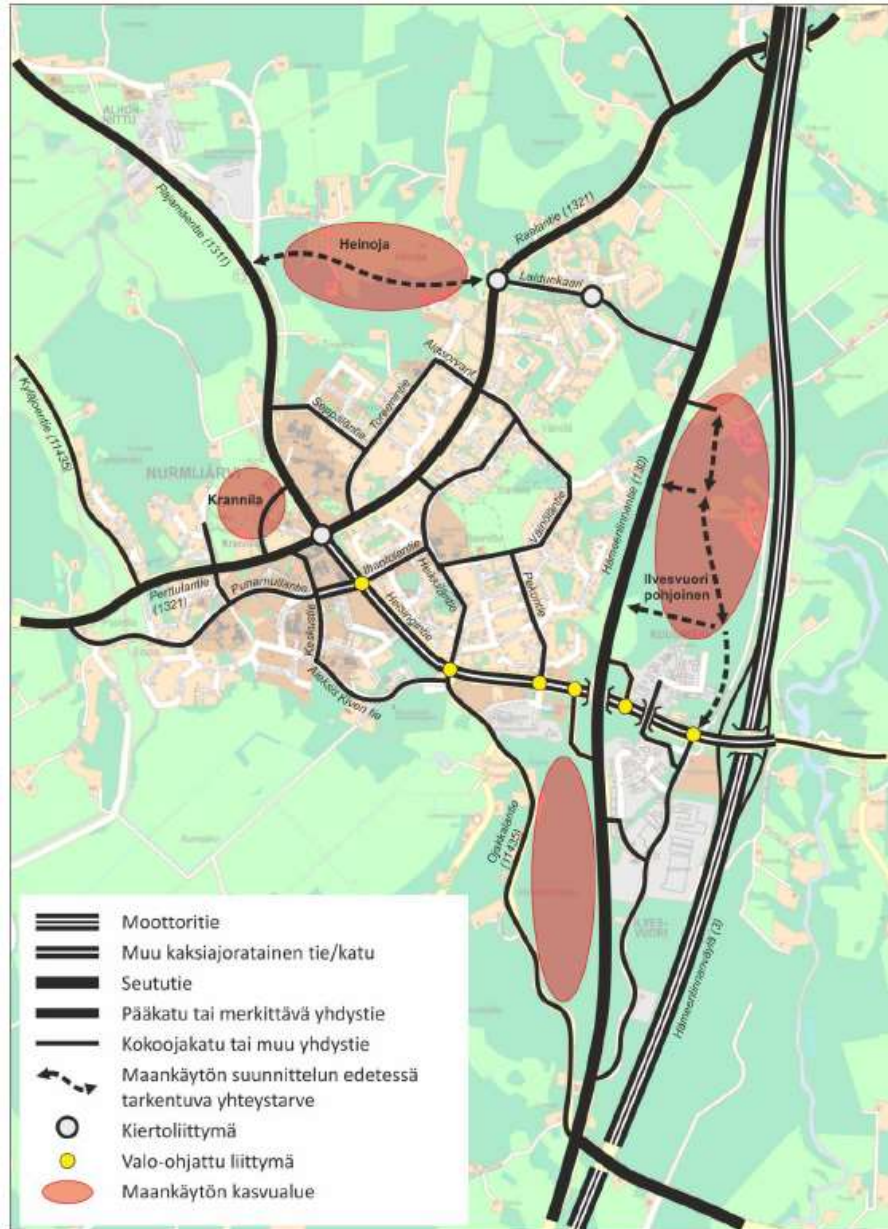
Hämeenlinnantien kautta Hämeenlinnanväylän suuntaan. Helsingintien liikennemäärät jäävät tavoiteverkolla noin 12 000 – 15 000 ajoneuvoon vuorokaudessa. Vuoden 2040 ennustetilanteessa liikenteen toimivuuden varmistaminen edellyttäisi ennusteen mukaan Helsingintien nelikaistaistamista nykyisen nelikaistaisen osuuden ja Raalantien liittymän välillä.

- Lähivuosina toimivuusongelmat painottuvat Helsingintien ja Perttulantien liittymään. Vasemmalle kääntyvien vaiheiden toteuttaminen on jatkossa suositeltavaa. Kääntymiskaistojen toteuttaminen parantaisi liittymän toimivuutta jo nykytilanteessa. Nykyisillä järjestelyillä liittymän välityskyky ylittyy ennen vuotta 2025. Välivaiheen ratkaisuna esitetyllä sivusuuntien vasemmalle kääntymiskaistojen toteuttamisella voidaan pärjätä aiempia arvioita pidempään. Liittymän järeämpi parantaminen tulee ajankohtaiseksi Helsingintien nelikaistaistamisen yhteydessä.
- Helsingintien nelikaistaistaminen ei ole vuoden 2025 ennustetilanteessa vielä välttämätöntä, vaikka ennusteessa huomioon otettu työmatkaliikenteen suuntautumisen muutos ei toteutuisi. Osaa Helsingintien liittymistä on tarpeen kuitenkin parantaa jo ennen nelikaistaistamista. Ojakkalantien liittymän valo-ohjaus olisi liittymän turvallisuuden varmistamiseksi tarpeen toteuttaa jo nykytilanteessa. Helsingintiellä myös Ilvesvuorenkadun liittymään on tarpeen toteuttaa valo-ohjaus ennen vuotta 2025.
- Liikenteen kasvaessa on myös Hämeenlinnantien liittymän ramppien päiden valo-ohjaukseen varauduttava Helsingintiellä.

Selvityksen tavoiteverkossa (kuva 6) esitettiin Heinojan alueelle uusi kokoojakatu (Laidunkaaren jatke), jonka taso vastaa nykyistä Laidunkaaren osuutta Raalantien ja Hämeenlinnantien välillä. Härkähaanmäen maankäytön kytkemiseksi esitettiin Ojakkalantien nopeusrajoituksen laskemista 40 kilometriin tunnissa.

Helsingintie on esitetty tavoiteverkossa Perttulantien liittymään asti 2-ajorataiseksi maantieksi tai pääkaduksi, jonka nopeusrajoitukseksi on esitetty Hämeenlinnantien liittymän länsipuolella 50 km/h. Lopullinen nopeustaso riippuu tarkemmista suunnitteluratkaisuista. Jos Helsingintiestä halutaan esim. bulevardimainen katu, jonka reunoilla on tiivistä maankäyttöä, on sopivampi nopeusrajoitus 40 km/h. Myös Helsingintielle esitetyt liittymäratkaisut sopivat aiempaa matalampaan nopeustasoon.

Kuva 6. Kirkonkylän ajoneuvoliikenteen tavoiteverkko 2040.

Joukkoliikenne ja liityntäpysäköinti

Alueen joukkoliikenteen solmukohta on Kirkonkylän linja-autoasema, jonka kautta liikennöidään niin seudulliset kuin kunnan sisäiset joukkoliikennelinjat. Tehokkaimmat joukkoliikenneyhteydet linja-autoasemalta ovat Rajamäen ja Helsingin suuntaan.

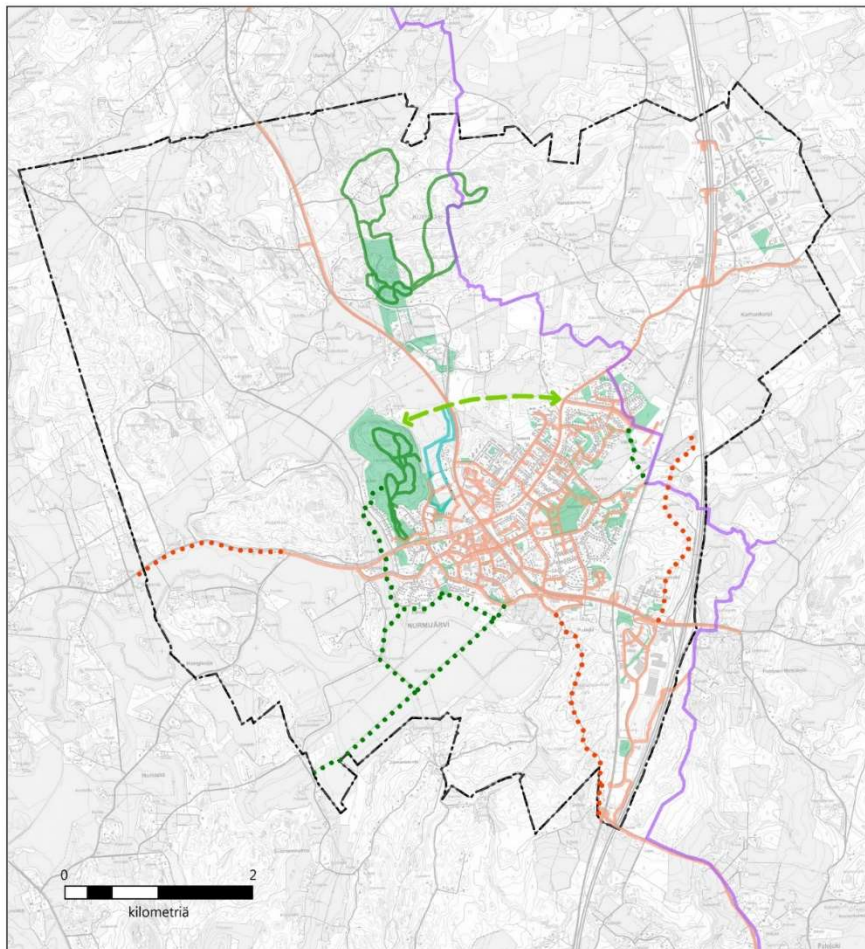
Linja-autoaseman seutu on seudullisessa liityntäpysäköintistrategiassa (Helsingin seudun liityntäpysäköintistrategia, 2012) ja seudullisissa toimenpideohjelmissa luokiteltu paikallisesti merkittäväksi kohteeksi. Toinen tärkeä liityntäpysäköintialue on moottoritien liittymän alue. Nykyisellään liityntäpysäköintipaikkoja on linja-autoaseman läheisyydessä, liikuntapuiston alueella sekä Ilvesvuoren alueella Siippontien tuntumassa. Nykytilan haasteena on erityisesti se, että liityntäpysäköintialueet ovat pieniä.

Kevyt liikenne

Kirkonkylän keskustan alueella on kattava jalankulun verkosto (kuva 7). Kirkonkylältä Rajamäen suuntaan kulkee kevyen liikenteen yhteys Rajamäentien vieressä, mutta Perttulan suuntaan vastaava yhteys puuttuu Hongisojantieltä länteen.

Tärkeillä ulkoilualueilla Parkkimäellä sekä Mutaanmäellä on hyvät ulkoiluverkostot. Seitsemän veljeksen ulkoilureitti kulkee suunnittelualueen läpi Mutaanmäeltä Heinojan kautta Vantaanjoen varteen.

Kehittämistarpeina on kevyen liikenteen ja ulkoilureitistön suunnitelmassa (Nurmijärven kevyen liikenteen verkoston ja ulkoilureitistön suunnitelma, 2010) esitetty mm. yhteydet Einolasta ja Heinojalta Parkkimäelle sekä kuivatus järven alueen reitistö.

Kirkonkylän kevyen liikenteen ja ulkoilureitistön yhteystarpeet

- Kevyen liikenteen yhteystarve
- Ohjeellinen ulkoilureitti
- - - - - Ulkoilureitin yhteystarve
- — — — — Nykyinen kevyen liikenteen väylä
- — — — — Nykyinen ulkoilureitti
- — — — — Seitsemän veljeksen ulkoilureitti
- — — — — Latu
- --- --- Kirkonkylän osayleiskaava-alueen rajaus
- Viheralue

Kuva 7. Nykyinen ja suunniteltu kevyen liikenteen ja ulkoilureitien verkko.

3.7. Yhdyskuntatekninen huolto

Kirkonkylän asemakaavoitetuilla alueilla on vesihuoltoverkko, osittain myös kaukolämpöverkko. Alueen jätevedenpuhdistamo sijaitsee Kissanojan pohjoispuolella. Parhailaan valmistellaan muutosta, jossa Kirkonkylän jätevedet johdettaisiin Klaukkalan jätevedenpuhdistamolle uudella siirtoviemärillä. Mikäli tämä osoittautuu toteuttamiskelvottomaksi ratkaisuksi, on vaihtoehtoina myös Kirkonkylän jätevedenpuhdistamon kehittäminen tai siirtoviemäriyhteys HSY:n verkostoon.

Suunnittelualueella sijaitsee sähköasemat Alhonnaityssä ja Karhunkorvessa. Suunnittelualueen läpi itä-länsisuunnassa kulkee 110 kV:n voimalinja Perttulasta Karhunkorpeen. Nurmijärven sähkö suunnittelee voimalinjojen siirtämistä Fingridin sähköpylväistä omiin pylväisiin tällä välillä. Alueen luoteisosaa halkoo 400 kV:n voimalinja.

Kauppanummen alueella sijaitsee biolämpökäyttökeskus. Suunnittelualueen luoteiskulmassa on lounais-koillisuunnassa maakaasuputki.

Metsä-Tuomelan alueella on laajahko jätteenkäsittelyalue.

3.8. Luonnonympäristö

Kaava-alueella ei sijaitse Natura 2000 -alueita eikä luonnonsuojelualueita. Alueen itäpuolella virtaa Vantaanjoki, joka kuuluu Natura 2000-verkostoon. Vantaanjossa elävät uhanalaiset vuollejokisimpukka ja luonnonvarainen taimen.

Kirkonkylän alueella on tehty useita yleiskaavatasoisia luontoselvityksiä, jotka on listattu taulukossa 1. Seuraavissa kappaleissa on kuvattu selvityksiin perustuen alueen luonnonympäristön keskeiset arvot. Arvokkaiden luontokohteiden sijainnit on esitetty liitekartoilla.

3.8.1. Luonnonmuistomerkit

Suunnittelualueella sijaitsee kolme luonnonmuistomerkkiä.

LM1 Lehtimäen siirtolohkare

Lehtimäen tilalla oleva iso siirtolohkare rauhoitettiin vuonna 1971. Siirtolohkare on lohjennut kolmeen osaan. Lohkareiden alla on luola. Tien varrella on pysäköintipaikaksi tehty levike, josta johtaa polku siirtolohkareelle. Lohkareet näkyvät tielle.

LM2 Lehviälän männyt

Lehviälän tilalla on vuonna 1965 rauhoitettu neljä mäntyä Lumpperintien varrella. Piha-alueilla kasvaa muitakin suurikokoisia mäntyjä.

LM3 Parkkimäen visakoivu

Envallintien varrella Parkkimäen ulkoilualueella kasvaa vuonna 2001 rauhoitettu visakoivu. Visakoivu on suurikokoinen ja Nurmijärvellä harvinainen.

3.8.2. Kasvillisuudeltaan arvokkaat alueet

Kirkonkylän alueen kasvillisuudeltaan arvokkaat alueet (taulukko 7, kuva 8) on inventoitu maastossa vuosina 2013 ja 2014 (Ympäristösuunnittelu Enviro Oy). Kohteet on tarkistettu vuoden 2017 ilmakuvasta, ja tämän perusteella kohteiden rajauksiin on tehty joitakin muutoksia. Lisäksi uudet, laajemmat asemakaavoitettavaksi osoitettavat alueet (Heinoja ja Härkähaanmäki) on inventoitu asemakaavataarkkuudella vuonna 2019.

Kasvillisuudeltaan kohteet ovat pääosin paikallisesti arvokkaita, eli niillä esiintyy Nurmijärven lähialueella harvinaisia tai edustavia luontotyyppisiä tai lajeja (liite 8). Heinojan puronvarsilieto ja Kissanoja ympäröivine metsäalueineen on arvioitu maakunnallisesti arvokkaiksi kohteiksi. Lisäksi erityisesti suojeltavan lahokaviosammalen esiintymisaluetta Tureen pohjoisella metsäalueella lukeutuvat maakunnallisesti arvokkaisiin kohteisiin. Useat kasvillisuudeltaan arvokkaat alueet sisältävät myös vesilain suojelemissa vesiluontotyyppisiä, mikä lisää niiden arvoa. Kuusimäen itärinteen pähkinäpensaikon on todettu Ilvesvuoren asemakaavan luontoselvityksen täydennyksessä täyttävän luonnonsuojelulain 29 §:n suojellun luontotyypin kriteerit noin 0,1 ha alueelta.

Taulukko 7. Kasvillisuudeltaan arvokkaat alueet.

Numero selvityksessä	Nimi	Tyyppi
LUO1* 1**	Heinoja	luonnontilainen/luonnontilaisen kaltainen pienvesi, uhanalainen luontotyyppi
LUO2*	Hirmunoja	luonnontilainen/luonnontilaisen kaltainen pienvesi, suurruoholehtoa, saniaislehtoa
LUO3*	Hirmunojan sivupuro	luonnontilainen/luonnontilaisen kaltainen pienvesi, suurruoholehtoa, saniaislehtoa
LUO4*	Hirvenkellon kasvupaikka	vaarantuneen kasvilajin kasvupaikka
LUO5*	Hirvenkellon kasvupaikka	vaarantuneen kasvilajin kasvupaikka
LUO6*	Hirvenkellon kasvupaikka	vaarantuneen kasvilajin kasvupaikka
LUO7*	Huhdanoja	luonnontilainen/luonnontilaisen kaltainen pienvesi, saniaislehtoa, saniaiskorpea, lehtokorpea
LUO8*	Huhdanojan suo	sararämettä, kanerva-rahkarämettä, sarakorpea
LUO9*	Ilvesvuoren kallio	kalliomännikköä, poronjäkälää
LUO10*	Keikkumäen lehto- ja saarnikorpi	lehtokorpea, varttuneita saarnia, metsälehmusta
LUO11*	Kissanoja	luonnontilaisia/luonnontilaisen kaltaisia pienvesiä, uhanalaislajistoa
LUO12*	Koiransuolen-oja	luonnontilainen/luonnontilaisen kaltainen pienvesi, suurruohoniittyä, suurruoholehtoa
LUO13*	Kuusimäen itärinne	pähkinäpensaita, osa alueesta täyttää LSL 29 §:n kriteerit
LUO14*	Lepolan puro	luonnontilainen/luonnontilaisen kaltainen pienvesi, saniaislehtoa, ruoho- ja heinäkorpea
LUO15*	Matkunojan eteläosa	luonnontilainen/luonnontilaisen kaltainen pienvesi, suurruoholehtoa
LUO16*	Matkunojan länsiosa	luonnontilainen/luonnontilaisen kaltainen pienvesi, suurruoholehtoa, saniaislehtoa
LUO17*	Metsä-Tuomelan lehtokorpi	ruoho- ja heinäkorpea, saniaiskorpea
LUO18*	Metsälain kohde I	vaateliasta kalliokasvillisuutta
LUO19*	Metsälain kohde II	vaateliasta kalliokasvillisuutta
LUO20*	Ojakkalan laitumet	perinnebiotooppi, arvokas perinnemaisema
LUO21*	Portinkallion puro	luonnontilainen/luonnontilaisen kaltainen pienvesi, suurruoholehtoa, saniaislehtoa
LUO22*	Puontilan niitty	ketokasvillisuutta, ketoneilikkaa
LUO23*	Raiskionkalliot	kalliomännikköä
LUO24*	Raiskionkallion lehto	lehtomaista kangasta, tuoretta lehtoa, vuorijalavia
LUO25*	Rasilanmäen lehmuskallio	kallionaluslehtoa, lehtokorpea, metsälehmäksiä
LUO26*	Ruostesuo	sararämettä
LUO27*	Uusikylän laidun	perinnebiotooppi, arvokas perinnemaisema
6**	Pitkämäen metsä	uhanalainen luontotyyppi
7**	Heinojan metsä	uhanalainen luontotyyppi, uhanalaista lajistoa
8**	Toreenin pohjoinen metsä	uhanalainen luontotyyppi, uhanalaista lajistoa
9**	Toreenin eteläinen metsä	silmälläpidettävä luontotyyppi
10**	Osa-alue 4:n metsä	silmälläpidettävä luontotyyppi
11**	Mutaanmäen pähkinäpensaikko	kasvillisuudeltaan paikallisesti arvokas
12**	Keikkumäen metsä	uhanalainen luontotyyppi
1***	Pukkilan kallioketo	uhanalainen luontotyyppi
2***	Härkähaanmäen suo	uhanalainen luontotyyppi

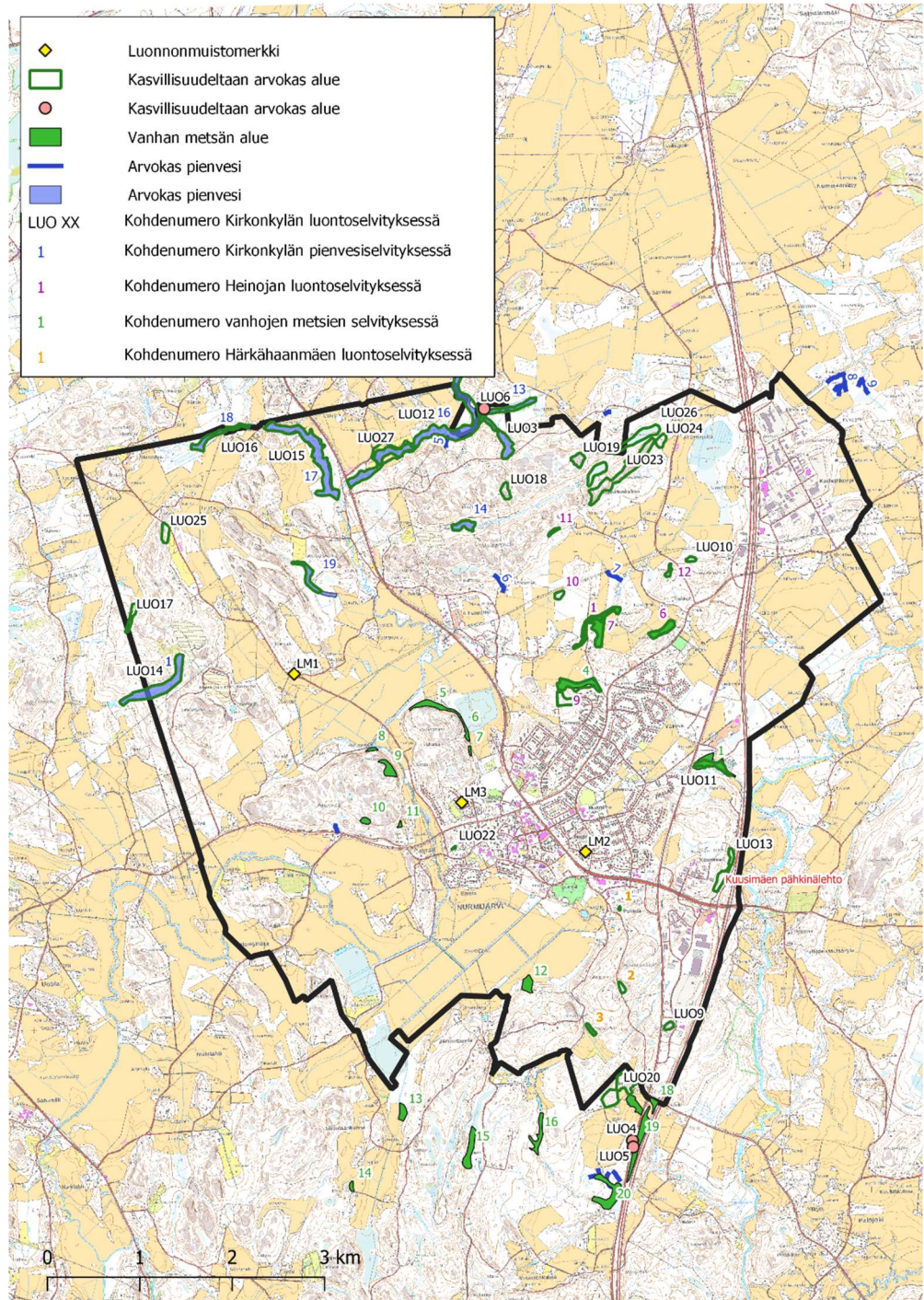

3***	Pirunkallion jyrkäne	uhanalainen luontotyyppi
8**	Lahokaviosammalen ydinalue	uhanalainen, erityisesti suojeltava kasvilaji

*kohdenumero (Kirkonkylän selvitysalueen luontoselvitys, 2013)

**kohdenumero (Nurmijärven Heinojan alueen luontoselvitys, 2020)

***kohdenumero (Härkähaanmäen alueen luontoselvityksen päivitys, 2020)

Kuva 8. Kasvillisuudeltaan arvokkaat alueet ja arvokkaat pienvedet suunnittelualueella

3.8.3. Arvokkaat pienvedet

Kirkonkylän alueella on tehty erillinen pienvesiselvitys vuonna 2017 (Nurmijärven Kirkonkylän osayleiskaava-alueen pienvedet, 2017). Selvityksessä on kuvattu Kirkonkylän alueella inventoinnissa havaitut vesilain tarkoittamat luonnontilaiset purot tai norot ja lähteiköt. Osa näistä sisältyy jo edellä esitettyihin kasvillisuudeltaan paikallisesti arvokkaisiin alueisiin. Loput pienvesien ympäristöt eivät ole kasvillisuudeltaan tavanomaista arvokkaampia, mutta niiden luonnontilaiset tai luonnontilaisen kaltaiset uomat on suojeltu vesilain nojalla. Kulomäentien eteläpuolinen noro, Matinojan läntiset ja itäiset norot sekä Koskojan läntinen ja itäinen sivuhaara eivät sijaitse osayleiskaava-alueella (liite 8).

Heinojan ja Härkähaanmäen luontoselvityksissä on tehty pienvesikohteiden kartoitus asemakaavataarkkuudella. Kertunojan sivupuron (kohde 20) havaittiin Härkähaanmäen luontoselvityksen yhteydessä menettäneen luonnontilansa. Ilvesvuori pohjoinen -asemakaavan luontoselvityksessä havaittiin Kissanonjaan laskeva luonnontilainen noro sekä useampia lähteikköalueita, jotka myös täyttävät vesilain 2. luvun 11 §:n kriteerit. Lisäksi selvityksessä havaittiin työpaikka-alueen vieressä luonnontilainen noro, joka sijaitsee kaava-alueen ulkopuolella.

Taulukko 8. Selvitysalueilla havaitut arvokkaat pienvedet.

Numero selvityksessä	Nimi
1*	Lepolan noro
2*	Hirmunojan noro
3*	Pitkämäen noro
4*	Kulomäentien eteläpuolinen noro
5*	Kulomäentien pohjoispuolinen noro
6* / 4**	Mutaanmäen noro
7* / 2**	Heinojan pohjoinen noro
8*	Matinojan läntiset norot
9*	Matinojan itäiset norot
10*	Koskojan läntinen sivuhaara
11*	Koskojan itäinen sivuhaara
12*/ 3**	Heinoja/Heinojan eteläinen noro
13*	Hirmunonja
14*	Huhdanoja
15*	Kissanonja noroineen ja lähteikköalueineen
16*	Koiransuolenoja
17*	Matkunojan eteläosa
18*	Matkunojan länsiosa
19*	Portinkallion puro
20*	Kertunojan sivupuro
5**	Toreenin noro

*kohdenumero (Nurmijärven Kirkonkylän osayleiskaava-alueen pienvedet, 2017)

**kohdenumero (Nurmijärven Heinojan alueen luontoselvitys, 2020)

3.8.4. Vanhat metsät

Kirkonkylän yleiskaavatasoista luontoselvitystä on täydennetty erillisellä vanhojen metsien inventoinnilla (Nurmijärven Palojoen ja Kirkonkylän vanhojen metsien selvitys, 2018). Kaava-alueelta todettiin 13 metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävää vanhan metsän kohdetta (taulukko 9), joista osa on sisältynyt myös Kirkonkylän yleiskaavatasoisen luontoselvityksen arvokkaisiin kohteisiin. Kohteet täyttävät myös metsiensuojeluohjelma METSON kriteerit (liite 8). Niiden ominaispiirteet, kuten varttunut puusto ja lahopuun määrä ja jatkumo, tulisi huomioida metsänhoidossa ja tarkemman tason suunnittelussa.

Useimmat kohteet ovat tuoretta keskiravinteista lehtoa, tai tuoreen kankaan männikköä tai -kuusikkoa. Kaikilla alueilla esiintyy Etelä-Suomessa vaarantuneita tai uhanalaisia luontotyyppisiä. Joissakin kohteissa esiintyy uhanalaisia jäkäliä, sammalia ja kääpiä, ja ne on tunnistettu

arvokkaiksi kohteiksi myös muissa osayleiskaavan selvityksissä. Kohteista Kissanojan metsä, Heinojan metsä ja Toreenin pohjoispuolinen metsä on arvioitu maakunnallisesti arvokkaiksi, muut ovat paikallisesti arvokkaita. Monet näistä vanhoista metsistä ovat myös liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Taulukko 9. Selvitysalueen vanhat metsät.

Kohdenumero selvityksessä	Nimi
1	Kissanojan metsä
2	Pitkämäen metsä
3	Heinojan metsä
4	Toreenin pohjoispuolinen metsä
5	Parkkimäen metsä 1
6	Parkkimäen metsä 2
7	Parkkimäen metsä 3
8	Siirinkallion lehto
9	Siirinkallion metsä
10	Pitkämäen eteläosan metsä
11	Pitkämäen kaakkoisosan metsä
12	Kotirinteen lehto
18	Ojakkalan metsä 2

3.8.5. Luontodirektiivin liitteen IV(A) lajit

EU:n luontodirektiivin tavoitteena on lajien ja luontotyyppien suotuisa suojelun taso ja määrällisen sekä alueellisen vähenemisen pysäyttäminen. Luontodirektiivin liitteessä IV (a) on lajeja, jotka ovat tiukasti suojeltuja myös luonnonsuojelualueiden ulkopuolella.

Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeista Kirkonkylän alueella on havaintoja lepakoista ja liito-oravista (kuva 9). Näitä lajeja koskevat Euroopan yhteisön luontodirektiivin lajisuojelun erityissäännökset, jotka on pantu täytäntöön luonnonsuojelulain 49 §:ssä. LsL 49 §:n mukaan luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen on kielletty.

Liito-orava

Liito-oravat tarvitsevat pesäpaikoiksi kuusten suojaamia puiden koloja, pönttöjä tai oravan pesiä. Lisäksi liito-orava tarvitsee eri-ikäistä lehtipuustoa ruokailuun. Erityisesti haapa ja lepät ovat liito-oravan suosimia ruokailupuita. Liito-oravien lisääntymispaikkojen ja lehtipuustoisten ruokailumetsiköiden välillä tulee olla puustoinen yhteys. Puuttomat alueet ja nuoret taimikot eivät sovellu liito-oravan liikkumiseen. Käytännössä liito-oravien suojelu edellyttää tarpeeksi korkeiden puiden (yli 10m) säilyttämistä ja sitä, ettei aukkoisella paikalla reunapuiden etäisyys toisistaan ylitä reunapuiden korkeutta.

Jos liito-oravan käyttämä alue rajoittuu hakattavan/rakennettavan alueen reunaan, on huomioitava että hakatun alueen reunassa reunimmaisat puut usein kuolevat tai ovat alttiimpia kaatumaan myrskyissä. Tämän vuoksi on tärkeää jättää myös suojavuyöhykettä rakennettavan alueen ja liito-oravan käyttämän alueen välille.

Alueella, jolla liito-oravien tiedetään elävän, tulee suunnittelussa ottaa huomioon edellä mainitut tekijät, jotta liito-oravan reviiirin säilyminen aluetta rakennettaessa tai käytettäessä olisi mahdollista. Mahdollisen rakentamisen ajaksi säästettävät puut on tarpeen suojata. Liito-oravan esiintymistä Kirkonkylän alueella on selvitetty useaan otteeseen vuosina 2004–2019. Alueelta on löytynyt useita liito-orava-alueita (taulukko 10). ELY-keskus on tehnyt kolmesta alueesta rajauspäätöksen. Ilmakuvatarkastelun perusteella todettiin, että yksi liito-orava-alue (LO4 Koskoja) ei metsänhakuun seurauksena ole enää liito-oravalle soveltuva alue.

Liitteessä 9 on esitetty liito-oravan lisääntymis- ja levähdysalueiden sekä muiden liito-oravakohteiden sijainti.

Taulukko 10. Selvityksissä havaitut tai tarkistetut liito-orava-alueet.

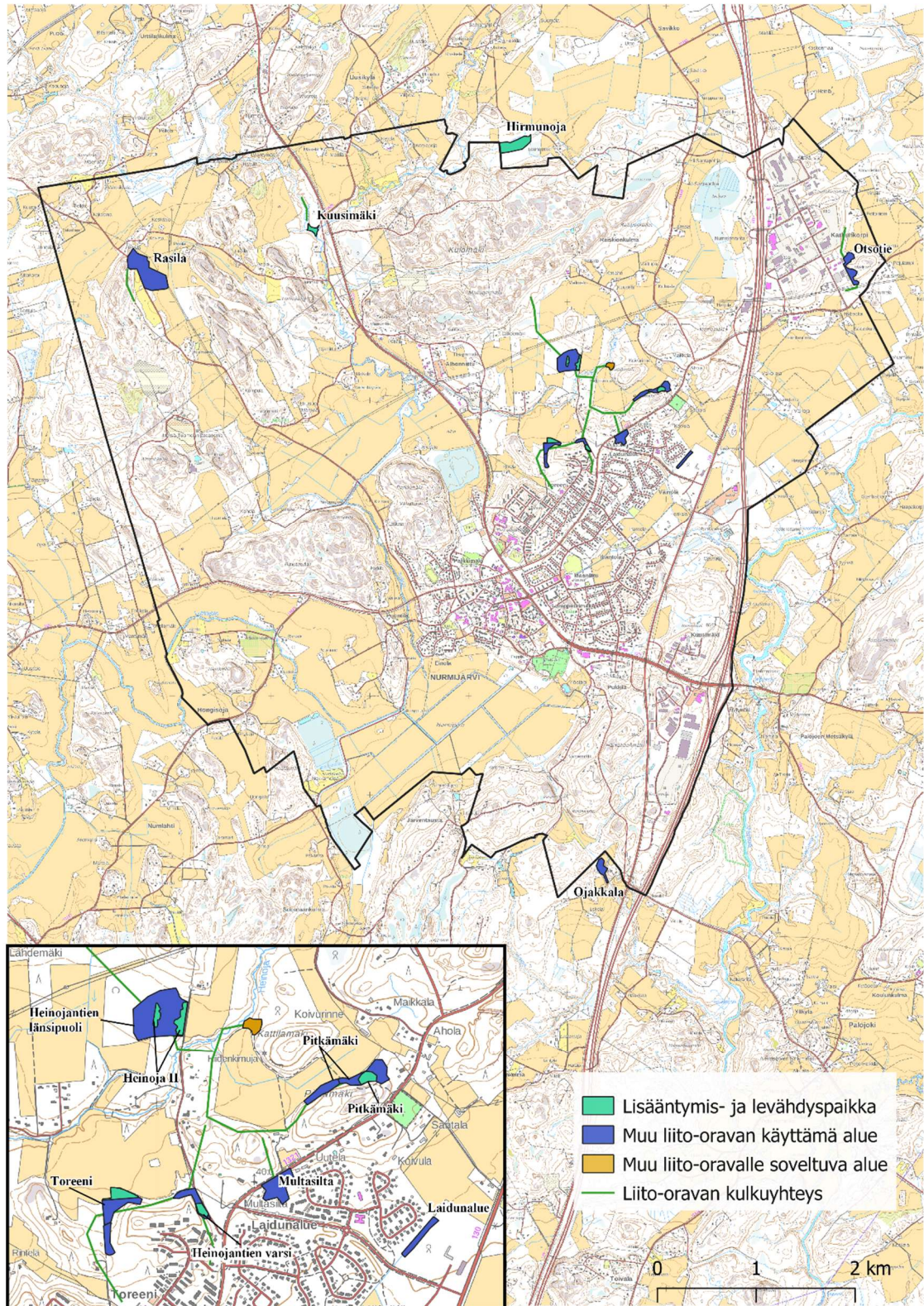
Kohdeumero selvityksessä	Nimi	Tyyppi
LO1*	Heinoja I	ELY-keskuksen rajaama liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka
LO2*	Heinoja II	ELY-keskuksen rajaama liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka
Ei tunnusta**	Heinojantien länsipuoli	Liito-oravan käyttämä alue
LO3*	Hirmunoja	Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka
LO4*	Koskoja	Ei enää liito-oravalle sovelias alue
LO5*	Kuusimäki	ELY-keskuksen rajaama liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka
LO6*	Laidunalue	Liito-oravan käyttämä alue
LO7*	Multasilta	Liito-oravan käyttämä alue
LO8*	Ojakkala	Liito-oravan käyttämä alue
LO9*	Pitkämäki	Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka
Ei tunnusta**	Pitkämäki	Liito-oravan käyttämä alue
LO10*	Rasila	Liito-oravan käyttämä alue
LO11*	Toreeni	Liito-oravan käyttämä alue
Ei tunnusta**	Heinojantien varsi	Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka
Ei tunnusta**	Heinojantien varsi	Liito-oravan käyttämä alue
Ei tunnusta***	Otsotie	Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka

* (Kirkonkylän selvitysalueen luontoselvitys, 2013)

** (Nurmijärven Heinojan alueen liito-oravaselvitys 2019, 2020)

*** (Nurmijärven Otsotien alueen liito-oravaselvitys 2019, 2020)

Kuva 9. Selvityksissä havaitut liito-orava-alueet ja kulkuyhteydet.

Lepakot

Lepakkonaaraat muodostavat kesäisin lisääntymisyhdyskuntia, joissa ne synnyttävät poikansa ja huolehtivat niistä. Nämä lisääntymisyhdyskunnat ovat lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Lepakoille sopivia päiväpiiloja voi olla esimerkiksi rakennuksissa tai puiden koloissa. Lepakot saalistavat yöllä ja lepäävät päivällä, ja etenkin imettäville naaraille hyvät saalistusalueet päiväpiilon lähellä ovat tärkeitä. Useimmat lajit tarvitsevat suojaisia lentoreittejä päiväpiilojen ja saalistusalueiden välillä. Pohjanlepakot ja vesisiipat pystyvät helposti ylittämään aukeitakin alueita, mutta viiksisiipoille esimerkiksi pelto tai tiealue saattaa muodostaa ekologisen esteen.

Kirkonkylän lepakkoalueet on kartoitettu vuosina 2013 ja 2014 (Lepakkoselvitys Nurmijärven Kirkonkylän osayleiskaavan laadintaa varten 2013, 2013) & (Nurmijärven Kirkonkylän keskusta-alueen lepakkoselvitys 2014, 2014), ja niiden rajauksia päivitettiin ilmakuvien ja uusimman tiedon perusteella vuonna 2018, sekä uudestaan loppuvuonna 2020. Heinojan alueella on lisäksi tehty tarkentava asemakaavatasoinen lepakkoselvitys vuonna 2019 (Heinojan alueen tarkentava lepakkoselvitys 2019, 2019). Selvitysalueelta on tehty havaintoja yhteensä neljästä lepakkolajista: pohjanlepakosta, viiksisiipasta/isoviiksisiipasta ja vesisiipasta.

Lepakkoalueet on luokiteltu seuraavin periaattein:

- Luokka I: Lisääntymis- tai levähdyspaikka. Hävittäminen tai heikentäminen luonnonsuojelulain nojalla kielletty.
- Luokka II: Tärkeä ruokailualue tai siirtymäreitti. Maankäytössä alueen arvo lepakoille tulee ottaa huomioon EUROBATS-sopimuksen perusteella.
- Luokka III: Muu lepakoiden käyttämä alue. Maankäytössä alueen arvo tulee mahdollisuksien mukaan ottaa huomioon.
- Luokka IV: Lepakoille soveltumaton alue. Lepakoiden esiintyminen alueella epätodennäköistä tai satunnaista.

Kaava-alueella on havaittu seitsemän I-luokan kohdetta eli lisääntymis- ja levähdyspaikkaa, 13 II-luokan aluetta ja 16 III-luokan aluetta (taulukko 11). Lisäksi on todennäköistä, että Tanssikallion lähetyillä selvitysalueen pohjoisosassa sijaitsee pohjanlepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikka, vaikka sitä ei pystytty paikantamaan selvityksessä. Havaitut lepakkokohdet ja -alueet on esitetty liitteessä 10 .

Kaikki havaitut lisääntymis- ja levähdyspaikat (luokka I) sijaitsevat rakennuksissa ja ovat luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja. Rakennusten purkaminen tai lepakoiden olosuhteita heikentävien toimenpiteiden suorittaminen vaatii ELY-keskukselta poikkeusluvan. Rakennusten kattoihin, ullakotiloihin ja yläseiniin liittyvissä korjaus- ja huoltotoimenpiteissä tulee olla erityisen varovainen. Lepakoiden käyttämien kulkuaukkojen esteettömyydestä pitää huolehtia. Lisääntymis- ja levähdyspaikkojen läheisyyteen on jätettävä runsaasti luonnonvaraista suojapuustoa, joka toimii lepakoiden siirtymäreittien suojana

Voimakas puuston harvennus ja rakentaminen luokan II alueilla ei ole suositeltavaa, mutta aluskasvillisuuden tai vesakoiden poistamisesta ei todennäköisesti aiheudu haittaa lepakoille. Katuvalaistus tulisi sammuttaa lisääntymis- ja levähdyspaikkojen sekä siirtymäreittien tuntumassa aikavälillä 1.6.-31.8.

Taulukko 11. Selvityksissä havaitut lepakkoalueet kaava-alueella.

Kohde	Selvityksen kohde	Luokka
Puontila	1 **	II
Isosuo	2 *	II
hautausmaa ja pappila	2 **	II
Ruostesuo	3 *	III
entisen lääketehtaan alue	3 **	III
Kulomäki	4 *	II
kirkon itäpuoli	4 **	III
Heinoja	5 *	I
kirkonmäki	5 **	I
Tanssikallio	6 *	II
Portinkallio	7 a *	II
Miilusuon pohjoispuoli	7 b *	II
Portinkallio	7c *	III
Alttarinkallio	8 *	II
Pitkämäki	9 *	III
Puontila	10 *	II
Järventausta	13 b *	II
Härkähaanmäki	15 a *	III
Härkähaanmäki	15 b *	III
pumppuamo	16 *	III
Heinojantie 58	***	I
Heinojantie 25	***	I
Heinojantie 61	***	I
Heinojantie 35	***	I
Raalantie 70	***	I
Heinojantie 77	***	I
Heinojantie, pohj.	1***	II
Seitsemän veljeksen reitti	2***	II
Heinojantie, itä	3***	II
Heinojantie, etelä	4***	II
sähkölinjan pohjoispuoli	5***	III
Hakapellontie	6***	III
Toreenin pohjoispuoli	7***	III
Pitkämäki	8***	III

* (Lepakkoselvitys Nurmijärven Kirkonkylän osayleiskaavan laadintaa varten 2013, 2013)

** (Nurmijärven Kirkonkylän keskusta-alueen lepakkoselvitys 2014, 2014)

*** (Heinojan alueen tarkentava lepakkoselvitys 2019, 2019)

Saukko

Kirkonkylän selvitysalueelta ei ole tiedossa saukkohavaintoja. Saukkoa tiedetään kuitenkin esiintyvän Klaukkalan alueella Lepsämänjoessa ja Luhtajoessa, joten saukon esiintyminen myös Kirkonkylän alueen joissa ja suurimmissa puroissa on mahdollista. Saukko on rauhoitettu.

Saukon elinpiiri on hyvin laaja. Sille on luontevaa kulkea erakkona omaa vesistöreittiä edestakaisin. Koiras voi hallita jopa 40 kilometrin pituudelta rantaa ja se voi saalistaessaan kulkea 10 kilometrin matkoja. Saukko pysyttelee mieluiten vedessä tai sen läheisyydessä. Saukko pesii yleensä ketun tai mäyrän vanhassa pesäkolossa. Saukon elinympäristön säilymisen kannalta on tärkeää, että jokien ja purojen varret säilyvät vapaina siten, että liikkuminen jokivartta pitkin on mahdollista.

3.8.6. Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit

Suunnittelualueella esiintyy äärimmäisen uhanalaista laho-kaviosammalta. Selvityksissä laho-kaviosammalta on löydetty Kissanojan ja Heinojan varsilta sekä Toreenin pohjoispuoliselta metsäalueelta.

Kesän 2013 yleiskaavatasoisessa selvityksessä löydettiin vaarantunutta hirvenkelloa kolmelta paikalta. Vaarantunutta keltamataraa löytyi vuonna 2014 hautausmaan itäpuolelta ja vuonna 2019 Pukkilan kalliokedolta. Silmälläpidettävistä putkilokasveista ketoneilikkaa todettiin Puontilan niityllä, Ojakkalan tilan pihapiirissä ja Pukkilan kalliokedolla. Silmälläpidettävistä lajeista musta-apilaa kasvaa Uusikylän laitumella ja hetesaraa Kissanojan purelehdossa.

3.8.7. Natura-2000 –verkostoon kuuluvat alueet

Natura 2000-verkosto turvaa Euroopan unionin luontodirektiivissä määriteltyjen luontotyyppien ja lajien elinympäristöjä. Natura 2000-verkoston avulla pyritään pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden heikentyminen Euroopan unionin alueella. Kirkonkylän osayleiskaava-alueella ei sijaitse Natura-2000-verkostoon kuuluvia alueita. Kaava-alueen itäpuolitse virtaa kuitenkin Natura-verkostoon kuuluva Vantaanjoki, ja kaava-alue kuuluu kokonaisuudessaan Vantaanjoen valuma-alueeseen. Yhtenä Vantaanjoen Natura-perusteena on luontodirektiivin liitteeseen II sisältyvä uhanalainen vuollejokisimpukka. Joessa tavataan säännöllisesti luontodirektiivin liitteen II lajeista myös saukkoa. Lisäksi joessa on äärimmäisen uhanalainen luontaisesti lisääntyvä meritaimenkanta Kissanojan alapuolisissa koskissa (Niittukoski, Tamppikoski, Vuohenpäänkoski ja Myllykoski). Myös Viitastenojassa on todettu Taimenen lisääntymään luontaisesti.

Kaava-alueen kaakkoispuolella, n. 300 metriä kaava-alueen rajasta sijaitsee Natura-2000-verkostoon kuuluva Kaanaan vanha metsä Vantaanjoen ja moottoritien välisellä alueella. Alue on merkittävä vanhojen metsien ja lehtojen eläin- ja kasvilajistolle, ja se edustaa Natura 2000-luontotyyppiltään boreaalisia luonnonmetsiä.

3.8.8. Kallioalueet

Suunnittelualueella ei sijaitse valtakunnallisesti arvokkaita kallioalueita (Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Uudellamaalla, 2004). Suunnittelualueen kalliot on arvioitu vuonna 1992 tehdyssä selvityksessä (Nurmijärven kallioselvitys, 1992). Kallioalueista tehtiin maisemallinen, geologinen ja geomorfologinen, biologinen, kulttuurihistoriallinen ja maankäytöllinen arviointi. Kallioalue on saanut selvityksessä arvoluokan 1, mikäli jokin sen ominaisuus on arvoluokan 1 täydellä yhdeksällä (9) pisteellä, mutta arvotus on lopulta näiden tekijöiden yhteisarvo. Selvitys ei näin ollen anna oikeata kuvaa esimerkiksi kallioalueiden luontoarvoista siten, kuin ne tänä päivänä selvitetään luontoselvitysten yhteydessä.

Taulukossa 12 ja liitteessä 13 on lueteltu Kirkonkylän osayleiskaava-alueen arvokkaimmat kallioalueet. Luokitteluperusteena on käytetty kallioalueen saamia arvoluokituksia vuoden 1992 kallioselvityksessä.

Taulukko 12. Arvokkaat kallioalueet suunnittelualueella. Ominaisuuden pisteet on taulukossa esitetty vain, jos kohde on arvioitu ominaisuuden perusteella merkittäväksi (3 pistettä tai enemmän).

Selvitysnumero	Kohde	Arvoluokka	Kohteen pisteet	Pisteet yhteensä
49	Härkähaanmäki	1	maisema 3	19
			geologia 3	
			kulttuurihistoria 9	
			maankäyttö 3	
52	Parkkimäki	1	maisema 3	17
			kulttuurihistoria 3	
			maankäyttö 9	
53	Pitkämäki	1	maisema 9	17
			biologia 3	
			kulttuurihistoria 3	
54	Rajakallio	1	maisema 9	15
			geologia 3	
			biologia 3	
58	Alttarinkallio	1	biologia 9	9
63	Mutaanmäki-Raiskionkallio	1	biologia 9	20
			maankäyttö 9	
127	Kattilamäki	1	geologia 9	12
			maankäyttö 3	
132	Niemimäki	1	maisema 9	21
			kulttuurihistoria 3	
			maankäyttö 9	

Kahdella kallioalueella (Alttarinkallio ja Mutaanmäki-Raiskionkallio) oli arvokkaita luontoarvoja ja ne ovat saaneet biologian osalta täydet 9 pistettä. Geologisilta arvoiltaan täydet pisteet sai Kattilamäen kallioalue, jolla sijaitsee hiidenkirnu. Maisemallisesti arvokkaimmiksi kallioalueiksi on arvioitu Pitkämäki, Rajakallio ja Niemimäki.

Vuoden 1992 jälkeen kallioalueilla on tehty hakkuita ja luonnonolot ovat monin paikoin muuttuneet. Kasvillisuudeltaan ja luontotyyplitään arvokkaat kohteet on otettu huomioon Kirkonkylän luontoselvityksessä (Kirkonkylän selvitysalueen luontoselvitys, 2013).

3.9. Vesistöt ja pohjavedet

3.9.1. Pohjavedet

Suunnittelualueella sijaitsee osittain Valkojan pohjavesialue (liite 12). Pohjavesialue on vedenhankintaa varten tärkeä (luokan 1 pohjavesialue), ja siellä sijaitsee neljä Nurmijärven Veden vedenottamo. Kaksi vedenottamoista, Valkojan ja Pellonperän vedenottamot, sijaitsee suunnittelualueella. Valkojan vedenottamolle on vahvistettu suoja-alueet Länsi-Suomen vesioikeuden päätöksellä N:o 21/1982 A.

Geologian tutkimuskeskus GTK on tehnyt Valkojan pohjavesialueelle rakenneselvityksen keväällä 2018. Pohjavesialue käsittää koillis-lounais-suuntaisen lajittuneen reunamuodostuman ja tämän kaakkoispuolisen savikkoalueen, jossa hienosedimenttien alla tavataan paikoin jopa 65 metriä paksuja vettä johtavia kerrostumia. Muodostumisalueella vettä johtavien kerrostumien paksuus kuitenkin vaihtelee huomattavasti kallioperän ollessa paikoin näkyvissä. Savikoisilla alueilla pohjavesi on paineellista ja siellä esiintyy lähteitä. Savikerros myös suojaa pohjavettä näillä alueilla, mikäli sitä ei puhkaista kaivamalla. Kallioperä muodostaa Karhunkorven teollisuusalueen pohjois- ja eteläreunoilla vedenjakajan, joka ohjaa pohjaveden virtausta luoteeseen kohti Savikon ottamoita sekä eteläkaakkoon. Pellonperän, Valkojan ja Kaninlähteen vedenottamoiden välillä on hydraulinen yhteys. Pohjaveden purkautumista tapahtuu Vantaanjoen varrella, missä Kaninlähteen antoisuudeksi on saatu 630m³/d.

Valkojan pohjavesialueelle on tehty suojelusuunnitelma vuonna 1997, ja sitä on päivitetty vuonna 2010. Suunnitelmassa tunnistettuja merkittäviä riskitekijöitä ovat liikenne ja tienpito valtatiellä 3, josta on tien suojaamisen seurauksena aiheutunut pohjaveden kloridipitoisuuden

kohoamista. Muita tunnistettuja riskitekijöitä ovat Karhunkorven työpaikka-alueella sijaitsevat toiminnot, kiinteistökohtainen jätevesien käsittely sekä maanalaiset öljysäiliöt.

Kirkonkylän taajamassa hautausmaan alueella esiintyy myös pohjavettä, mutta tämä pohjavesialue ei ole enää talousvedenhankinnan kannalta tärkeä pohjavesialue, ja se on poistettu pohjavesialueluokituksesta. Alueella on Nurmijärven seurakunnan vedenottolupa, ja vettä käytetään hautausmaalla kasteluvetenä.

3.9.2. Pintavedet ja valuma-alueet

Merkittävimmit vesistöt yleiskaava-alueella ovat Kyläjoki ja Luhtajoki (liite 13). Koko kaava-alue kuuluu Vantaanjoen valuma-alueeseen. Metsäkylän-Nummenniityn alueelta ja Viitastenojan valuma-alueelta vedet laskevat suoraan Vantaanjokeen, muilta alueilta vedet laskevat ensin Kyläjokeen/Luhtajokeen, jossa ne virtaavat Klaukkalan läpi ennen purkua Vantaanjokeen Klaukkalan eteläpuolella. Luhtajoessa on koekalastuksissa tavattu taimenta Kuhakoskella asti, mutta taimenen lisääntyminen Luhtajoessa vaikuttaisi olevan satunnaista.

Ihmistoiminta on muokannut suunnittelualueen pintavesiä paikoin huomattavan paljon. Kirkonkylän keskustaajaman eteläpuolella on sijainnut järvi (Nurmijärvi/Kirkkojärvi), joka on kuivattu 1900-luvun alkupuolella ja otettu viljelyskäyttöön. Lähes kaikkien merkittävimpien jokien ja purojen uomia on perattu ja suoristettu. Tämä on nähtävissä etenkin peltoalueiden läpi virtaavissa joissa ja ojissa.

Kaava-alueen merkittävin jokiuoma on Kyläjoki. Sen katsotaan alkavan suunnittelualueen pohjoisosassa, jossa Rajamäeltä alkunsa saava Matkunoja ja Hyvinkään puolelta alkava Koiransuolenoja yhdistyvät. Etelämpänä Alhonnaan alueella siihen laskee Heinoja. Kyläjokeen pumpataan vettä Pitkämäen pohjoispuolisilta pelloilta ja kuivatun järviältäan alueelta. Joki on laskenut Nurmijärveen ennen sen kuivattamista, mutta kuivattamisen yhteydessä joki ohjattiin pengerryksen avulla kulkemaan järven pohjoisrantaan. Jokea on pengerretty ja suoristettu myös Pitkämäen pohjoispuolisilla peltoalueilla. Runsassateisina aikoina järviältäan alue ja Pitkämäen pohjoispuolinen alue Kyläjoen varressa ovat olleet alltiita tulvimiselle. Kuivatun järven alueelta joki virtaa alajuoksulle päin Luhtajokena. Myös kuivatun järven alue ja Luhtajokivarsi ovat tulvaherkkiä alueita. Vaaksinjärvestä alkunsa saava Vaaksinoja laskee Luhtajokeen Raivankallion pohjoispuolella. Luhtajoki virtaa alueen eteläosan pienten kalliyselänteiden välitse kohti Klaukkalaa. Luhtajoki laskee Vantaan puolella Luhtaanmäen jokeen ja siitä edelleen Vantaanjokeen. Luhtajoen virtaaman vuosittainen vaihtelu on suurta. Joen vesi on savisaamaa ja ekologinen luokitus on tällä hetkellä tyydyttävä. Jokeen kohdistuu paljon piste- ja hajakuormitusta.

Matkunoja saa alkunsa Rajamäen länsipuolelta Kiljavantien pohjoispuoliselta ojitetulta metsäalueelta. Puro virtaa lähes koko matkan metsässä tai pensaikon ympäröimänä. Matkunojan uoma on enimmäkseen luonnontilainen. Etenkin yläjuoksulla Matkun alueella ojan yli menee paljon teitä, alajuoksulla on vain muutama tie. Muutamassa paikassa uomaan tai sen viereen on rakennettu pieniä lampia, paikoin on pieniä lähteikköjä. Matkunoja on kirkasvetisenä lohikaloille soveltuva elinympäristö, ja siinä elää luonnonvarainen taimenkanta.

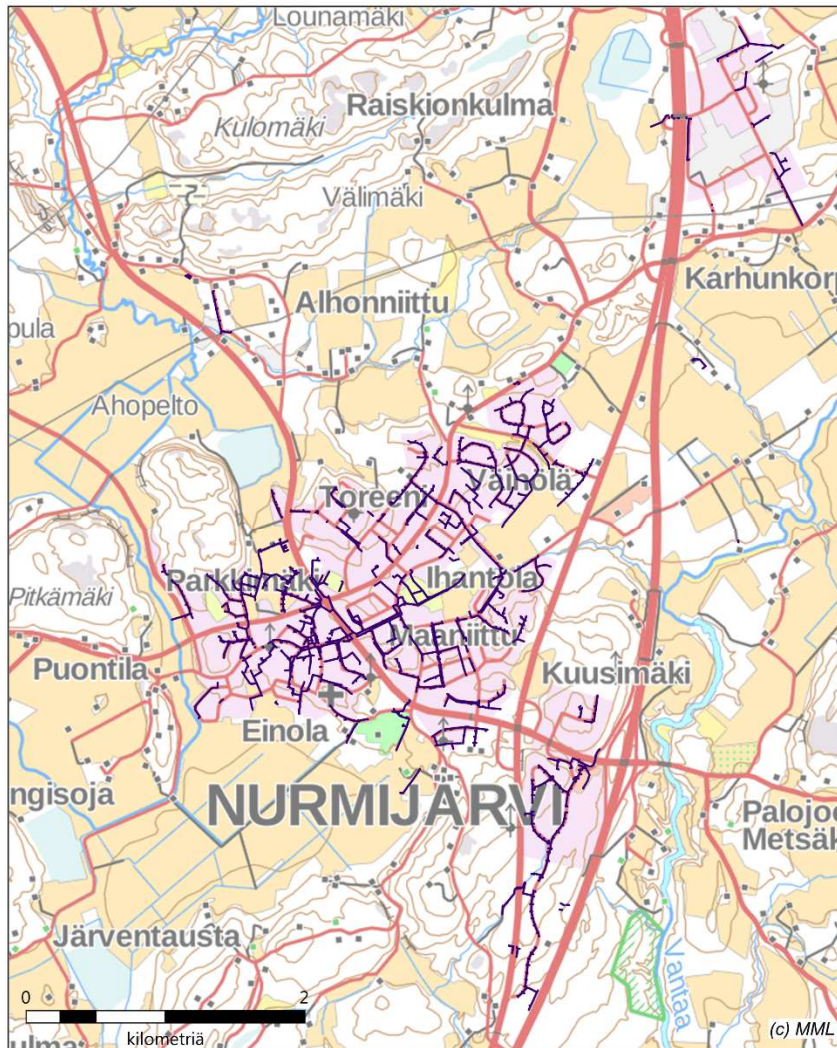
Koiransuolenoja saa alkunsa useista puroista ja ojista Nurmijärven ja Hyvinkään rajalla, lähellä valtatie 25 ja Hämeenlinnanväylän liittymää. Se virtaa Rajamäen taajaman itäpuolisten peltoalueiden läpi etelään, ja sen uoma on lähes koko matkalta ruopattu ja suoristettu. Koiransuolenojan yhtyvät myöhemmin mm. Hanhenoja, Metistönoja ja Hirmunoja. Koiransuolenoja ja Matkunoja yhdistyvät Kyläjoeksi Portinkallion ja Kulomäen välisessä laaksossa.

Heinoja laskee Kyläjokeen samannimiseltä melko pienialaiselta valuma-alueelta. Heinoja virtaa alajuoksullaan Alhonnaan työpaikka-alueen kautta, jossa sen tulviminen on aiheuttanut jonkin verran ongelmia. Heinoja saa alkunsa Valkojan pohjavesialueelta ja Karhunkorven länsipuoliselta suolta.

Kaava-alueella sijaitsevat arvokkaat pienvedet on kuvattu tarkemmin selostuksen kohdassa 3.8.3.

3.9.3. Hulevedet ja tulvaherkät alueet

Kirkonkylän taajaman alueelle, Ilvesvuoren työpaikka-alueelle ja osaan Karhunkorven työpaikka-alueella on rakennettu sadevesiviemäriverkosto, joka on tällä hetkellä avo-ojien lisäksi alueen pääasiallinen hulevesien hallintarakenne (kuva 10). Vanhempien kiinteistöjen alueelta sadevettä ohjataan mahdollisesti myös jätevesiverkostoon. Tämä vaikuttaa sadepäivinä Kirkonkylän jätevedenpuhdistamon kapasiteettiin ja puhdistusprosessiin, ja toisinaan joudutaan tekemään ohijuoksutuksia. Tällä on kielteinen vaikutus Kissanjoen ja Vantaanjoen vedenlaatuun. Uudemmissa kohteissa on paikoin rakennettu myös hulevesien käsittely- ja viivytysjärjestelmiä, kuten Krannilassa ja Ilvesvuoressa. Hulevesistä ei tällä hetkellä aiheudu merkittäviä haitallisia taajamatulvia, mutta hulevesillä on ollut paikallisia haitallisia vaikutuksia mm. kuivatun järven tulvaherkyyteen, Alhonneitun alueen kuivatukseen sekä eroosioon ainakin Kissanjoessa ja Rajalantien norossa.

Kuva 10. Kirkonkylän alueen sadevesiviemäriverkosto.

Kirkonkylän osayleiskaava-alue kuuluu kokonaisuudessaan Vantaanjoen valuma-alueeseen. Hulevesien näkökulmasta alueen tärkeimmät valuma-alueet on esitetty kuvassa 11.

- **Heinojan valuma-alueelta** vedet purkautuvat Kyläjokeen, joka laskee edelleen Lujatajoen kautta Vantaanjokeen. Valuma-alueen pääuoma on Heinoja. Kokonaispinta-ala on 689 ha, ja se sijoittuu kokonaisuudessaan osayleiskaavan alueelle. Heinojan alueella on tällä hetkellä lähinnä haja-asutusluonteista asutusta, ja alajuoksulla Alhonneitussa on työpaikka-alueita. Heinoja on alajuoksultaan osin putkitettu, ja runsasvetisinä aikoina Alhonneitun alueella on toisinaan havaittu tulvimista.

- **Kyläjoen valuma-alueen** pääuoma on Kyläjoki, joka saa vetensä yläjuoksulta Matkunojasta ja Koiransuolenojasta sekä Heinojasta. Alueen pinta-ala on 1380 ha, ja se sijaitsee kokonaisuudessaan osayleiskaavan alueella. Kyläjokea on suoristettu Heinojan purkupisteen eteläpuolella, ja siihen pumpataan vettä pitkämäen pohjoispuolisilta pelloilta ja kuivatun järven alueelta. Kyläjoki tulvii herkästi Pitkämäen pohjoispuolisille pelloille, ja Kyläjoentie voi silloin joutua veden valtaan. Kirkonkylän keskusta sijaitsee pääsoin Kyläjoen valuma-alueella, ja keskusta-alueen hulevedet laskevat Kyläjokeen.
- **Luhtajoen-Ylisjoen alueen** pääuoma on Luhtajoki, joka saa alkunsa Kyläjoesta ja laskee Luhtaanmäenjoen kautta Vantaanjokeen. Valuma-alueen kokonaispinta-ala on 4712 ha, josta kaava-alueella sijaitsee 968 ha. Alueella sijaitsee kuivattu järvi, jonka valuma-alueella sijaitsee osa Kirkonkylän keskustasta ja mm. Kauppanummen liikerakennusten alue. Näiltä alueilta hulevedet valuvat kuivatun järven alueelle, josta vedet pumpataan Kyläjokeen. Kuivatun järven alue ja Luhtajokivarsi järven aikaisemman laskupisteen kohdalla ovat runsasvetisiä aikoina tulvaherkkiä alueita.
- **Metsäkylän-Nummenniityn alue** on suuri valuma-alue, jonka kokonaispinta-alasta (6247 ha) osayleiskaavan alueella sijaitsee 906 ha. Valuma-alueen pääuoma on Vantaanjoki, ja Kirkonkylän taajaman hulevedet Maaniitun, Ihantolan ja Laidunalueen alueilta valuvat Kissanoojaa pitkin Vantaanjokeen. Lisäksi valtaosa Karhunkorven työpaikka-alueesta sijaitsee tällä valuma-alueella. Kissanoojassa on nähtävissä todennäköisesti hu-levesistä aiheutuvaa voimistunutta eroosiota.
- **Viitastenojan valuma-alueen** pääuoma on Viitastenoja, josta vedet laskevat Vantaanjokeen. Valuma-alueen kokonaispinta-ala on 1029 ha, josta osayleiskaavan alueella sijaitsee 443 ha. Viitastenojan sivupuroon Kertunojaan ohjataan Ilvesvuoren työpaikka-alueen hulevesiä.

- Valuma-alueen raja
- Valuma-alueen purkupiste
- Kirkonkylän osayleiskaava-alueen raja

Kuva 11. Valuma-alueet suunnittelualueella.

Kuivatun järven alueelta lännen suuntaan laskeva Luhtajoen alue on tulvaherkkä, samoin kuin koko kuivatun järven alue ja Kyläjoen varsi Pitkämäen pohjoispuolella (liite 14). Kirkonkylällä uusien alueiden ottaminen rakentamiseen mm. Kauppanummen alueella on johtanut kasveineisiin hulevesimääriin kuivatun järven valuma-alueella. Järven alueella on ollut usein peltopintaa peittäviä kevättulvia, mutta järvi-aluetta kuivana pitävien pumppujen kapasiteettia on parannettu viime aikoina, ja tulvia ennakoidaan olevan jatkossa vähemmän. Peltoalueilta ei kuitenkaan voida pumpata lisää vettä Kyläjokeen silloin kun se on runsasvetisinä aikoina kapasiteettinsa ääri rajoilla. Kyläjoen pengerrys Pitkämäen pohjoispuolella on murtunut vuonna 2004, jolloin vettä on virrannut joesta pelloille. Pengerrystä on tämän jälkeen vahvistettu.

3.10. Ekologiset yhteydet

Maakunnallisesti tärkeät yhteydet

Kirkonkylän taajama muodostaa merkittävän kulkuesteen monille eläimille. Riista-aidalla rajattu Hämeenlinnanväylä estää hirvieläinten liikkumisen itä-länsisuunnassa. Runsas hirvieläinonnettomuuksien määrä Hämeenlinnanväylän rinnakkaisteillä osoittaa hirvieläinten liikkuvan runsaasti alueella ja teiden yli. Onnettomuuslukujen perusteella tärkeimmät tienylityskohdat sijaitsevat Karhunkorven työpaikka-alueen pohjoispuolella sekä Ilvesvuoren työpaikka-alueen ja Härkähaanmäen eteläpuolella. Myös Perttulantien yli Pitkämäen kautta taajaman länsipuolella lienee yksi tärkeistä tien ylittävistä yhteyksistä. Maakuntakaavan viheryhteystarve sijoittuu Vantaanjoen varteen Kirkonkylän taajaman ja Hämeenlinnanväylän itäpuolelle, ja edelleen Hämeenlinnanväylän ylitse länteen taajaman pohjoispuolelle Heinojan ja Mutaanmäen suuntaan. Eläinonnettomuustilastojen perusteella hirvieläimet eivät tätä yhteyttä kuitenkaan juurikaan käytä. Maakunnallisesti tärkeä yhteys Vantaanjoen varren metsiin kulkee Ilvesvuoren eteläpuolisilta alueilta. Kirkonkylän alueen parhaat eläinten kulkureitit sijoittuvat taajaman pohjoispuolelle, kuivatun järven peltoaukean eteläpuolelle sekä Vantaanjoen varteen kaava-alueen itäpuolelle.

Paikallisesti tärkeät yhteydet

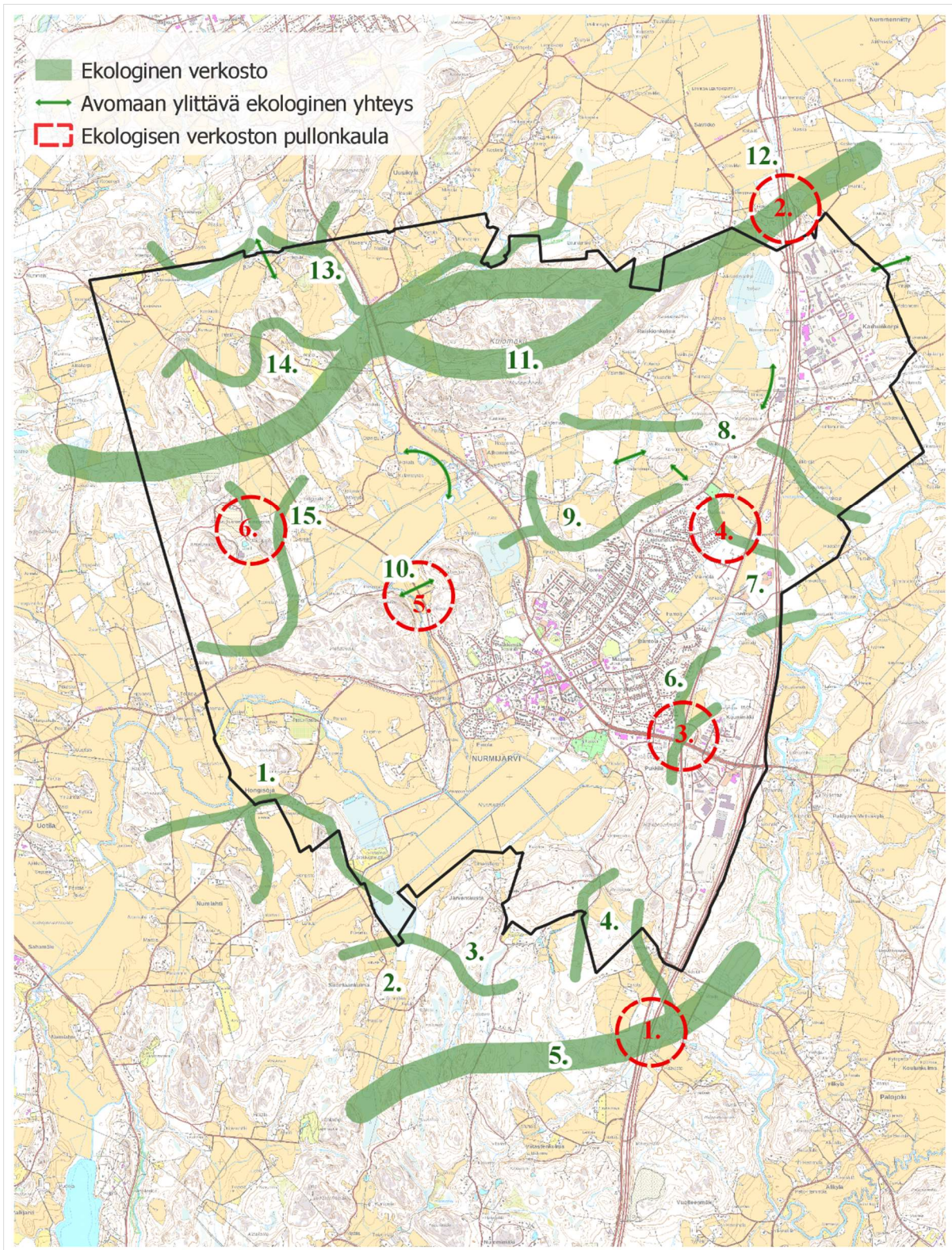
Kirkonkylän tarkemmassa ekologisten yhteyksien selvityksessä (Nurmijärven Kirkonkylän ekologiset yhteydet, 2017) on tunnistettu ekologisen verkoston runko (laajat metsäalueet), joita paikalliset yhteydet täydentävät sekä kytkevät toisiinsa. Kirkonkylän ekologinen verkosto muodostuu erikokoisista metsäalueista, niitä yhdistävistä kapeista metsiköistä ja lyhyistä avo-
maa-alueista.

Tärkeimmät yhteydet sijoittuvat Mutaanmäen metsäselänteelle sekä osayleiskaavarajauksen eteläosaan. Molemmilta alueilta yhteydet jatkuvat koilliseen ja lounaaseen osayleiskaava-
alueen ulkopuolelle (kuva 12).

Heti asemakaavoitetun taajaman tuntumassa sen pohjoispuolella on katkonainen ja luonteeltaan paikallinen, monille eläinlajeille soveltuva metsäyhteys. Hirvieläinonnettomuuksien perusteella yhteys Pitkämäen lähistöllä näyttäisi olevan paikallista yhteyttä tärkeämpi.

Metsäisten ekologisten yhteyksien ohella myös alueen virtavedet toimivat tärkeinä ekologisina yhteyksinä osalle lajeista.

Kuva 12. Kirkonkylän alueen ekologiset yhteydet. Kuvassa ei ole esitetty selvityksen mukaisia metsäluonnon ydinalueita.

Kirkonkylän eteläpuolen yhteydet (numerointi viittaa kuvaan 12)

1. Kirkonkylän peltojen ja Numlahden peltojen välissä on pienten peltojen ja metsäkuvioiden muodostama alue, josta on metsäyhteys Valkjärven pohjoispuolelle ja katkonaisempi yhteys Perttulan suuntaan. Peltojen reunustamat metsiköt tarjoavat kulkuyhteyden eläimille.
2. Suontaankulman metsäalueelta on yhteydet länteen, lounaaseen ja myös Klaukkalan itäpuolisille metsäalueille. Kulkuyhteyksiä rajoittavat Suontaankulman pellot ja asutus. Paikallisesti tärkeä ekologinen yhteys sijoittuu Suontaankulman pohjoispuolella ja maakunnallisesti tärkeä yhteys eteläpuolelle. Suontaantien ja Kirkkotien varressa on asutusta ja peltoa. Maanteiden kohdalla on vain muutama rakentamaton metsäosuus, joita pitkin asutusta karttavat lajit voivat liikkua.
3. Kirkkotien itäpuolella on usean neliökilometrin laajuinen metsäalue, jonka läpi kulkee Järventaustantie. Asutus keskittyy tien varteen, mutta tien varrella on myös rauhallisia metsäosuuksia, jotka sopivat hyvin eläinten kulkureiteiksi.
4. Ojakkalan alueella on arvokkaita luontokohteita ja perinneympäristöjä. Ojakkalan kautta on mahdolliset kulkuyhteydet Härkähaanmäelle ja Kirkonkylän itäpuolisille metsäalueille. Ojakkalan metsäinen puronvarsi muodostaa ekologisen yhteyden kaakkoon.
5. Maakunnallisesti arvokas yhteys ylittää selvitysalueen kaakkoiskulmassa Hämeenlinnanväylän. Pohjoisempana yhteyden katkaisee Ilvesvuoren laaja teollisuusalue. Osayleiskaava-alueen kaakkoiskulman eteläpuolella on toinen mahdollinen Hämeenlinnanväylän ylityskohta. Hirvieläinonnettomuudet osoittavat eläinten käyttävän molempia reittejä. Reittien merkitys on saattanut korostua Ilvesvuoren alueen rakentamisen jälkeen, sillä hirvieläimet ovat onnettomuusaineiston perusteella pyrkineet Hämeenlinnanväylän yli myös Ilvesvuoren kohdalla.

Kirkonkylän taajaman ympäristö

6. Hämeenlinnantien liittymän ympäristössä on vaihtelevasti käsiteltyä, mutta rakentamatonta metsämaastoa noin 200 metrin levyinen alue. Liittymän eteläpuolella oleva Härkähaanmäki tarjoaa eläimille pohjois-eteläsuuntaisen kulkuyhteyden, jonka merkitys on todennäköisesti huomattavasti kasvanut itäpuolella olevan Ilvesvuoden työpaikka-alueen rakentamisen seurauksena. Liittymän pohjoispuolella Hämeenlinnantien varrella on metsää ja muutama pieni peltoalue. Kulkuyhteyttä voivat käyttää kaikki metsälajit. Yhteyden tärkeys näkyy hirvieläinonnettomuuksien keskittymisenä liittymän alueelle.
7. Kirkonkylän taajaman ja Hämeenlinnanväylän välinen metsäalue toimii pohjois-eteläsuuntaisena yhteytenä. Väinölän kohdalla on kaksi Hämeenlinnanväylän ylitykseen sopivaa kohta, joiden toimintaa riista-aidat haittaavat. Ainakin keskikokoiset ja pienet nisäkkäät pääsevät tien yli. Väinölän pohjoispuolelta on yhteys myös Kirkonkylän pohjoispuolisille metsäalueille, jonne päästäkseen eläinten on ylitettävä parinsadan metrin levyinen peltoalue. Väinölän metsäalueen kohdalla on tapahtunut useita hirvieläinonnettomuuksia.
8. Karhunkorven peltoaukean eteläreunassa on kapea luoteesta kaakkoon suuntautuva metsäalue, joka yhdistää toisiinsa Murhamäen ja Vantaanjoen varren metsät. Hirvieläinonnettomuuksista päätellen metsikkö toimii ekologisen yhteytenä. Murhamäeltä on kulkuyhteys länteen ja lounaaseen kirkonkylän pohjoispuolisille metsäalueille.
9. Kirkonkylän taajaman pohjoislaidalla oleva hieman katkonainen metsävyö on todennäköisesti tärkeä eläinten liikkumisreitti. Alueella on myös useita liito-oravan elinympäristöjä. Sieltä on yhteys pohjoiseen Mutaanmäen alueelle ja länteen Pitkämäen suuntaan.
10. Pitkämäki ja Parkkimäki ovat kirkonkylän länsipuolella laajimmat metsäluonnon ydinalueet. Puustoyhteys niiden väliltä puuttuu. Ekologinen yhteys sijoittuu Kyläjoentien ja Kyläjoen väliselle rakentamattomalle alueelle ja Kyläjoen varteen.

Kirkonkylän pohjoispuoli

11. Ekologisen yhteyden keskuksena toimii laaja Mutaanmäen alue, josta yhteydet jatkuvat länteen, itään ja Kyläjoen latvoja pitkin osayleiskaava-alueen pohjoispuolelle. Mutaanmäen etelä- ja pohjoisrinne sopivat suojaisina ympäristöinä paremmin kulkureiteiksi kuin mäen avokallioinen lakialue.
12. Ekologisen yhteyden itäinen haara ylittää Hämeenlinnantien ja Hämeenlinnanväylän Karhunkorven työpaikka-alueen pohjoispuolella. Yhteyden kohdalla on tapahtunut runsaasti hirvieläinonnettomuuksia, jotka jakautuvat luultavasti riista-aitojen takia melko leveälle alueelle.
13. Kyläjoen metsäiset latvahaarat mahdollistavat monille lajeille sopivat yhteydet Rajamäen eteläpuolisille metsäalueille.
14. Osayleiskaava-alueen luoteiskulman metsämaasto on rikkonaista. Maakunnallisesti tärkeä yhteys saattaa siellä jakautua useampaan reittiin.

15. Metsä-Tuomelan jäteasema on ekologisten yhteyksien kannalta keskeisellä paikalla, sillä alueelta on metsäyhteys Vaaksinjärven alueelle ja toisaalta Pitkämäen suuntaan. Jäteaseman luoteispuolella on luontoselvitysten aikana tavattu usein hirviä.

Ekologisen verkoston pullonkaulat

Ekologisen verkoston yhteydet eivät ole aukottomia - niitä pirstovat tiet, pellot, hakkuuaukot sekä rakennetut alueet. Tiet ja asutus kaventavat paikoin yhteydet niin kapeiksi, että ne eivät enää sovellu aroille taajamaympäristöön huonosti sopeutuville eläinlajeille. Kapeat yhteydet ovat lisäksi herkkiä myrskytuhoille, jolloin yhteyden toimintaedellytykset heikkenevät entistään.

Tärkeimmät pullonkaula-alueet on merkitty kuvaan 12. Niistä kaksi sijoittuu Hämeenlinnanväylälle maakunnallisesti tärkeän yhteyden kohdalle (1 ja 2). Molemmissa kohdissa on riista-aita, joka vaikeuttaa suurten eläinten liikkumista, mutta ei kokonaan estä esimerkiksi hirvieläimiä ylittämästä tietä. Ekologisen yhteyden toimivuutta olisi mahdollista parantaa viherisillalla.

Kirkonkylän itäpuolella on kaksi pullonkaula-aluetta. Toinen niistä (3) sijaitsee Hämeenlinnantien ja Helsingintien liittymän kohdalla. Kulkuyhteydet etelään ja pohjoiseen tulisi turvata ja liittymän ympäristö säilyttää metsäisenä. Kirkonkylän taajaman koillisreunan asutus ja pelto-alue tekevät ekologiseen yhteyteen aukon (4), jota olisi mahdollista parantaa perustamalla pellonreunaan viherkäytävä, johon istutettaisiin ainakin muutamia puita.

Kirkonkylän luoteispuolella merkittävin pullonkaula on Parkkimäen ja Pitkämäen välissä (5), jossa tienvarsi-asutuksen pohjoispuolella oleva peltoalue erottaa metsäiset mäet toisistaan. Peltoalueen säilyttäminen rakentamattomana turvaa yhteyden toimimisen. Puustoistutukset tai Kyläjoen itähaaran varren metsittäminen parantaisivat sitä. Metsä-Tuomelan jäteaseman (6) itä- ja eteläpuolella on puustoa niukasti. Puustoistutukset pellonreunaan jäteaseman itä- ja eteläpuolelle parantaisivat ekologisten yhteyksien toimintaa.

Kuvaan 12 on merkitty nuolilla joitakin ekologisten yhteyksien kohdalla olevia pelto-osuuksia ja muita avomaanosuuksia. Niiden säilyttäminen rakentamattomina on suotavaa. Merkittyjen reittien säilyttäminen todennäköisesti takaa eläinten nykyiset liikkumismahdollisuudet metsäalueilta toisille. Olisi tärkeää, että alueille ei muodostettaisi tarpeettomia yhteyksien katkoksia ja että yhteydet olisivat Kirkonkylän ekologisten yhteyksien selvityksessä annettujen suositusten mukaisia.

3.11. Maisema

Maiseman perusrakenne

Kirkonkylän maisemarakenteen perusrungon muodostavat metsäiset kallio-moreeniselänteet, sekä niiden väliset suhteellisen pienialaiset savikkolaaksot, jotka ovat pääosin viljelykäytössä. Kirkonkylän taajamakeskuksen eteläpuolella kuivattu Nurmijärvi muodostaa alueen eteläosaan maisemallisesti tärkeän avoimen peltomaiseman. Kaakossa aluetta rajaa voimakkaampi yhtenäinen selänne, mistä osa on louhittu Ilvesvuoren teollisuusalueen käyttöön. Koillisesta osayleiskaava-alueelle työntyy Mutaanmäen harjuselänne, jolla on virkistysellistä arvoa lähialueiden asukkaille. Keskusta-alueen länsipuolella maisemarakennetta halkoo pohjois-eteläsuunnassa etenevä, paikoin kapea Kyläjoen jokiuoma, joka kokoaa yhteen selänteiden väleihin muodostuvia pienempiä uomia. Alueen luoteispuolelle jää Salpausselän reunamuodostuma. Maisemarakenne on esitetty liitekartassa 15.

Eri maisematyyppien solmukohtia muodostuu esimerkiksi selänteiden välisiin kapeikkoihin, kuten kuivatetun Nurmijärven laakson itäpäähän, missä selänne muodostaa eräänlaisen tasun ja taajama alkaa. Koko Kirkonkylän keskusta muodostaa laajemmassa tarkastelussa alueen merkittävimmän maisemallisen solmukohdan. Tärkeimpänä maamerkinä alueella toimii Nurmijärven vanha puukirkko, joka seisoo mäellä Kirkonkylän keskusta-alueella ja entisen Nurmijärven rannalla. Alueella ei ole muita hallitsevia maamerkkejä, lukuun ottamatta alueen itäreunassa kulkevaa Hämeenlinnanväylää. Yhdessä vanhan kolmostien kanssa tiet muodostavat leveään väylävyöhykkeen ja maisemaa hallitsevan keinotekoisin reunan.

Rakennettu maisema

Kirkonkylän taajaman maisemarakenne on historiallisesti kerrostunutta. Vanhimmat rakennukset sijoittuvat 1930-luvulla kuivatun järven pohjoisrannalle. Kylän keskipisteenä oleva kirkonmäki on hallinnut maisemaa jo 1400-luvulta alkaen. 1700-luvun Kuninkaan kartastossa erottuvat vanhat Pukkilan ja Puontilan kyläryhmät. Vähitellen kyläryhmien välinen alue on rakentunut yhtenäiseksi alueeksi Kirkonkylän vanhan keskusraitin Aleksis Kiven tien ympäristössä. Myöhemmin 1900-luvulla taajaman rakennettu ympäristö on levittäytynyt itään Väinölään ja Toreenin suuntaan.

Satojen vuosien aikainen maatalous ja toisaalta myös lähihistoriassa tapahtunut nopea kasvu ovat muokanneet maisemaa. Kaupunkimaisen taajamarakenteen ympärillä levittäytyy haja-asutusluonteinen maaseutu peltoineen. Suurin viljelysmaisemaa muuttanut tapahtuma 1900-luvulla on ollut Nurmijärven kuivattaminen, joka muutti matalan järven viljelysmaaksi. Myös pitkä kulttuurivaikutus näkyy maisemassa voimakkaasti.

Arvokkaat maisema-alueet ja kulttuuriympäristöt

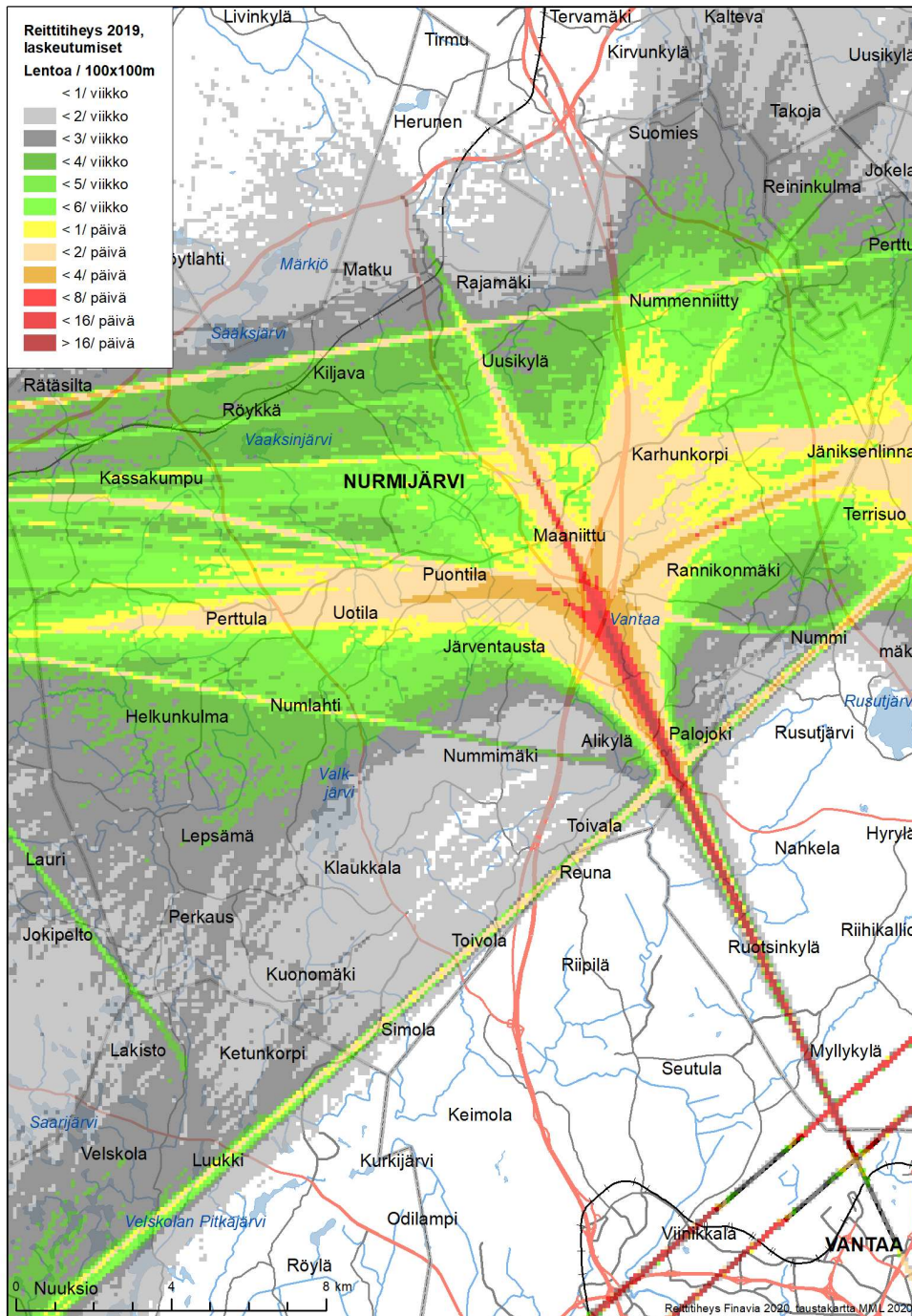
Kirkonkylän osayleiskaava-alueella sijaitsevat viljelysmaiseman maisemakokonaisuudet ovat perinteisiä uusmaalaisia kulttuurimaisemia. Tällaisiin paikallisesti merkittäviin maisema-alueisiin kuuluvat Kyläjoen laakso, Luhtajokilaakso ja Uusikylän maisema (liite 16). Ne ovat yhtenäisiä avoimia peltomaisemia, jotka ovat olleet viljelyskäytössä satoja vuosia. Koko Nurmijärven kannalta arvokkaaksi maisema-alueeksi on nostettu Nurmijärven-Pukkilan maisema. Tämä kuivatun Nurmijärven paikalle sijoittuva viljelysmaisema on merkittävä alue sekä historiallisesti että nykyiseltä sijainniltaan Kirkonkylän taajaman viereisenä kulttuurimaisemana.

Mäkelä ja Iivari, sekä Kyläjoen laakso Kirkonkylän länsipuolella on perinteisen ilmeensä säilyttänyt kulttuurimaisemakokonaisuus, jossa on kaunis pitkä näkymäakseli Kyläjoen vartta pitkin. Laakson molemmille reunoille sijoittuu vanhaa, arvokasta rakennuskantaa kuten Puontilan arvokas pappilarakennus, sekä Iivarin ja Mäkelän vanhat tilakeskukset.

Liitekarttaan 16 on myös merkitty Uusikylän laidun ja Ojakkalan laitumet, jotka ovat maisemallisesti merkittäviä laidunalueita. Nämä perinnebiotoopit ovat perinteisen maatalouden muovaamia niittyjä ja laitumia, joille on vuosisataisen hoidon myötä kehittynyt omaleimainen ja rikas eliölajisto ja niillä on myös maisemallista arvoa.

3.12. Melu

Kirkonkylän keskustaajama sijaitsee Helsinki-Vantaan lentokentän poikittaiskiitotien 2 suunnassa, joka on lentokentän ensisijainen laskeutumissuunta ilta- ja yöaikaan. Lentokoneet ohjataan suunnittelualueen kaakkoisreunassa kapealle laskeutumislinjalle (kuva 13). Helsinki-Vantaan lentoaseman ympäristöluvan liitteen mukaiset lentokonemelualueet (ns. uudet verohöyrät) ulottuvat suunnittelualueen kaakkoisosiin Ilvesvuoren alueelle. Iso osa keskustaajaman itäosista sijaitsee alueella, jonka melutaso on L_{den} 50 dB. Lentokonemelualueet eivät juurikaan rajoita maankäytön suunnittelua, mutta osa asukkaista kokee melun häiritsevänä, vaikka melutaso ylittää L_{den} 55 dB:n ohjearvoa.

Kuva 13. Helsinki-Vantaan lentoaseman laskeutumiset Nurmijärven Kirkonkylän alueella 2019.

Hämeenlinnanväylän liikenne on merkittävä melulähde suunnittelualan itäosassa, mikä rajoittaa maankäytön mahdollisuuksia alueella. Melutasot nousevat laajalla alueella väylän ympäristössä yli 55 desibelin. Muualla yli 55 desibelin melualueet rajautuvat melko tiukasti tärkeimpien maanteiden ympäristöön, joten niiden vaikutus maankäytön mahdollisuuksiin on vähäinen.

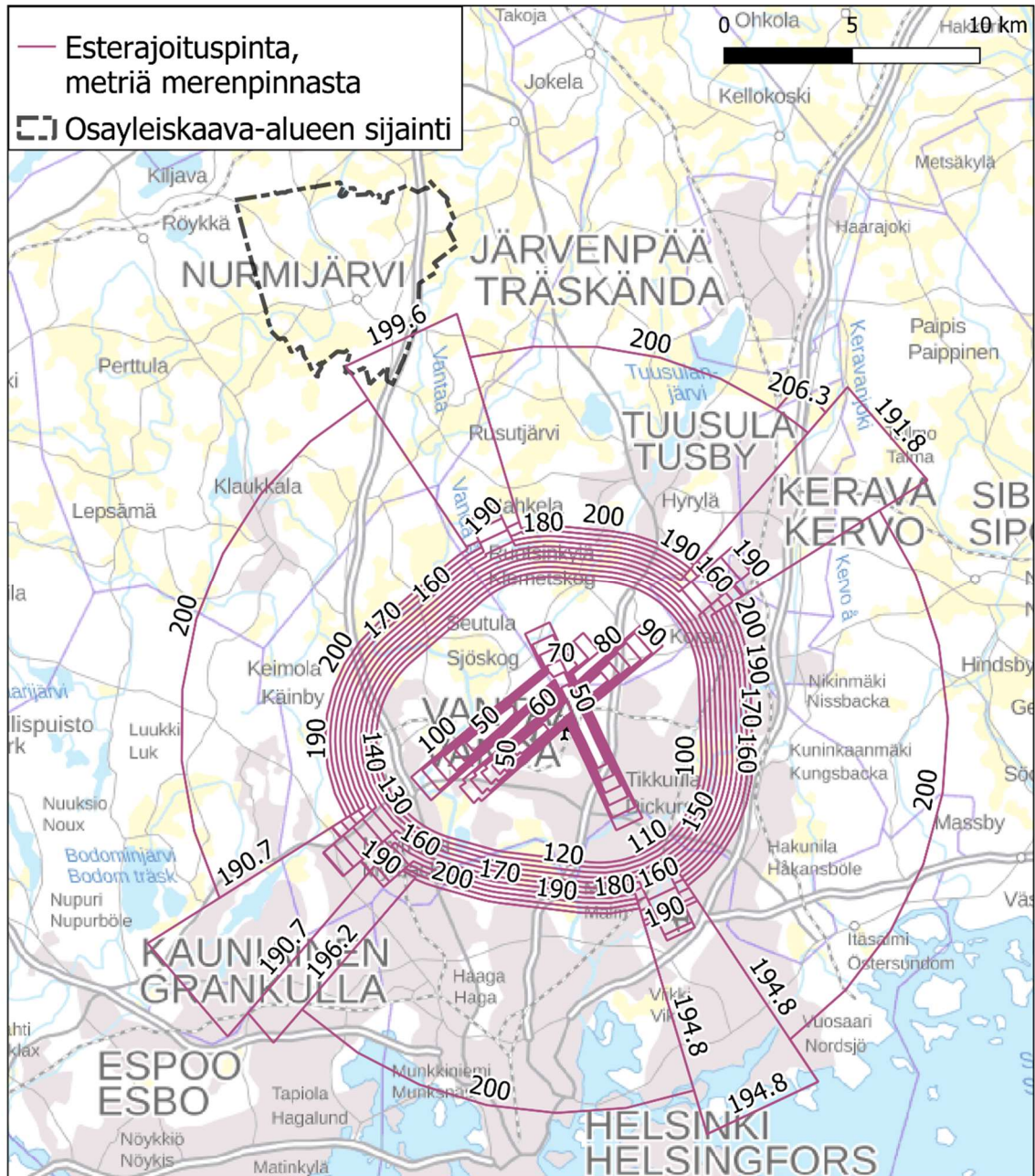
Litteessä 17 on esitetty suunnittelualan merkittävimpiä ympäristöhäiriöitä.

3.13. Lentoesterajoitukset

Helsinki-Vantaan lentoaseman lentomenetelmien edellyttämät esterajoituspinnot rajoittavat korkeiden rakennelmien rakentamista ja sijoittamista osayleiskaava-alueen eteläosissa Härkähaanmäen ja Ilvesvuoren alueilla (kuva 14). Korkeusrajoitus määrittelee rakennuskohteen tai laitteen suurimman korkeuden keskimääräisestä merenpintakorkeudesta. Todellisuudessa esterajoituksen vaikutus on vähäinen, sillä sen puitteissa yli 20 kerroksisten rakennusten rakentaminen olisi mahdollista koko suunnittelualueella.

Tarkat korkeusrajoitukset ja vyöhykerajat on tarkistettava yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä.

Kuva 14. Helsinki-Vantaan lentoaseman esterajoituspinnot suhteessa Kirkonkylän alueeseen.

3.14. Pilaantuneet maa-alueet

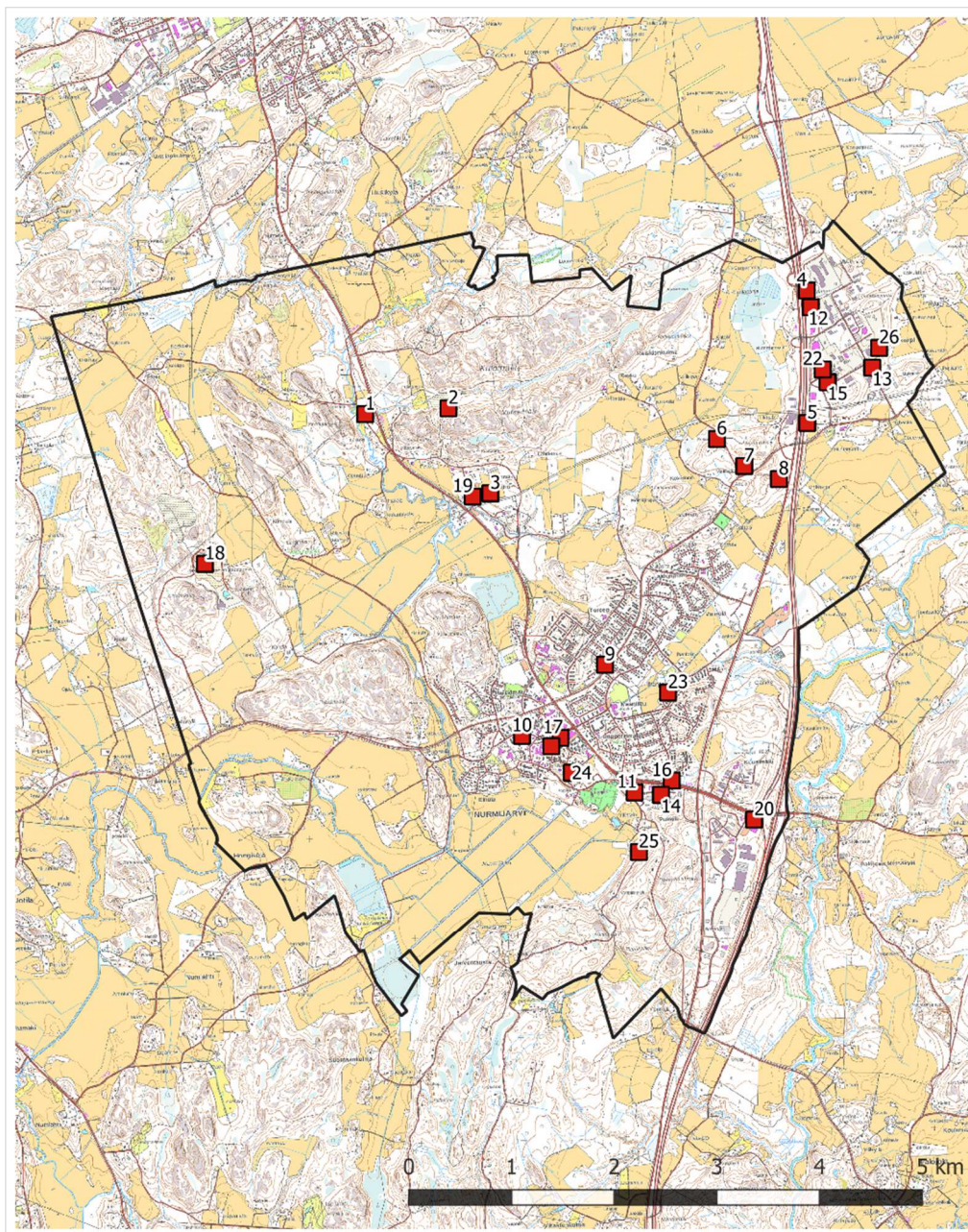
Osayleiskaava-alueella on useita kohteita, jossa pilaantuneiden maiden rekisterin (MATTI-rekisteri) mukaan on tai saattaa olla pilaantunutta maata (kuva 15). Pilaantumisen aiheuttama toiminta on useimmiten ollut huoltamo-, kasvihuone-, kaatopaikka- tai korjaamotoimintaa. Pilaantuneet maat ovat joko täysin kunnostamattomia tai vain osittain kunnostettuja. Alueen maaperän pilaantuneisuus tulee tutkia ennen alueelle rakentamista tai alueen käyttöönottoa ja selvittää maaperän kunnostustarve suunniteltuun käyttötarkoitukseen, ellei niitä ole selvitetty aluetta koskevassa asemakaavassa. Jatkosuunnittelussa on syytä tarkistaa ajankohtainen tilanne pilaantuneiden maiden suhteen hankekohtaisesti MATTI-rekisteristä.

Taulukko 13. MATTI-rekisterin mukaiset kohteet, joilla on todettu selvitystarve tai käyttörajoite.

NRO	TOIMINTA	OSOITE	KUVAUS
1	Kyllästämö	Kytöportaantie	Alueella on kyllästetty sähköpylväitä K-33- kyllästysaineella, joka on päässyt imeytymään maaperään. Maaperää on kunnostettu.
2	Yhdyskuntakaatopaikka	Mutaanmäki	Alueella on toiminut kaatopaikka vuosina 1967-1991. Kunta suorittaa vesien tarkkailua alueella. Nykytilaselvityksen mukaan kaatopaikasta aiheutuu yhä jonkin verran kuormitusta pinta- ja pohjavesiin.
3	Taimi- ja kauppapuutarhat	Mutaanmäentie 129	Kohteessa on toiminut 7 kasvihuonetta.
4	Muu riskitoiminta	Karhutie	Kohteeseen on ilmeisesti tuotu betonitehtaan betonijätteitä. Maankäytön muuttuessa jätteen määrä ja laatu tulee selvittää.
5	Huoltoasema	Nummensyrjä 23	Huoltoasema on toiminut vuosina 1983-1991. Säiliöt on tyhjennetty, mutta niitä ei ole poistettu maaperästä. Maiden poistosta ei ole tietoa. Polttoaineen jakelun päättymisen jälkeen kohteessa on ollut autokorjaamotoimintaa. Asumista tai muuta herkkää toimintaa suunniteltaessa maaperän tila on selvitettävä.
6	Maankaatopaikka	Keikkumäentie	Alueella on toiminut maankaatopaikka vuosina 1974-1991. Maankaatopaikalle on läjitetty mahdollisesti myös yhdyskuntajätettä.
7	Yhdyskuntakaatopaikka	Raalantie/Keikkumäentie	Alueella on kaksi entistä kaatopaikkaa ennen Mutaanmäen kaatopaikan käyttöönottoa. Paikalle on ajettu myös ylijäämämassoja (moottoritietyömaalta?). Keikkumäentien puoleisella paikalla on havaittu päästöjä pohjavedessä.
8	Teollisuuskaatopaikka	Raalantie/Valkojantie	Kohteessa on toiminut betonijätekaatopaikka.
9	Taimi- ja kauppapuutarhat	Pihakuja 3/Raalantie	Kohteessa on toiminut kauppapuutarha.
10	Kyllästämö	Punamullantie	Kohteessa on sähköpylväiden kyllästystä vuosina 1943-1950.
11	Poltonesteiden jakelu	Kauppanummentie 2	Toimiva poltonesteiden jakeluasema, jonka maaperä tulee selvittää, jos toiminta loppuu tai kiinteistön omistus-/hallintaolot muuttuvat.
12	Moottoriajoneuvojen huolto ja korjaus	Karhutie 12	Konehallissa on harjoitettu maanrakennuskoneiden huolto- ja korjaamotoimintaa, josta maaperään oli päätyneet öljyhiilivetyjakeita. Maaperää puhdistettu eikä kunnostustyöstä ole ollut huomauttamista. Maaperän tila tulee selvittää, jos toiminta loppuu tai kiinteistön omistus-/hallintaolot muuttuvat.
13	Työkoneiden ja lämmönsiirtonesteiden varastointi.	Nallekuja 2	Alueella on varastoitu lämmönsiirtonesteitä ja työkoneita. Maaperään päässyt haitallisia nesteitä. Maaperää on kunnostettu eikä jatkotoimenpiteille ole nähty tarvetta. Maaperän tila tulee selvittää,

			jos toiminta loppuu tai kiinteistön omistus-/hallintaolot muuttuvat.
14	Polttonesteiden jakelu	Tehotie 3	Toimiva polttonesteiden jakeluasema. Maaperää puhdistettu ja jäännöspitoisuudet ovat alittaneet kynnysarvotason. Maaperä tulee selvittää, jos toiminta loppuu tai kiinteistön omistus-/hallintaolot muuttuvat.
15	Saha ja puun kyllästys	Peuratie 2	Alueella on toiminut saha, jossa on harjoitettu myös puunkyllästystä. Alueelta ei ole löydetty pienessä tutkimuksessa epäpuhtauksia, mutta jatkotutkimusten tekeminen on suositeltavaa.
16	Huoltoasema	Pekontie 1	Alueella toimii huoltoasema. Maaperä tulee selvittää, jos toiminta loppuu tai kiinteistön omistus-/hallintaolot muuttuvat.
17	Polttonesteiden jakeluasema	Mahlamäentie 1-3	Toimiva polttonesteiden jakeluasema, jonka maaperä tulee selvittää, jos toiminta loppuu tai kiinteistön omistus-/hallintaolot muuttuvat.
18	Jäteasema	Iivarin metsätie	Alueella on sattunut öljyvahinkoja. Maaperää on puhdistettu eikä lisäpuhdistustarvetta ole todettu nykyisessä käytössä.
19	Polttonesteiden jakelu	Alhonnituntie 1	Toimiva polttonesteiden jakeluasema, jonka maaperä tulee selvittää, jos toiminta loppuu tai kiinteistön omistus-/hallintaolot muuttuvat.
20	Polttonesteiden jakelu	Ojamäentie 3	Toimiva polttonesteiden jakeluasema. Alueella havaittu öljyhiilivetyjä. Jos alueen maankäyttö muuttuu, tulee tehdä tarkemmat maaperätutkimukset.
21	Polttonesteiden jakelu	Keskustie 7	Kiinteistöllä on ollut polttoaineen jakelutoimintaa vuodesta 1978 lähtien. Maaperää on kunnostettu. Maaperä tulee selvittää, jos toiminta loppuu tai kiinteistön omistus-/hallintaolot muuttuvat.
22	Seinätehdas	Karhutie 5	Alueella toimii seinätehdas. Alueella todettu maaperän epäpuhtauksia.
23	Öljyvahinko	Santuntie 12	Alueella on sattunut öljyvahinko. Katu-alueelta on havaittu maaperän epäpuhtauksia, jotka eivät kuitenkaan riskitarkastelun perusteella aiheuta merkittäviä riskejä.
24	Öljyvahinko	Malakiaksentie 23	Alueen maaperästä on löydetty epäpuhtauksia (öljy). Kohteessa on tarpeen suorittaa puhdistustöitä.
25	Öljyvahinko	Kirkkotie 962	Alueella on sattunut öljyvahinko. Kohteessa on tarpeen suorittaa puhdistustöitä.
26	Betoni- ja sementtituotteiden valmistus	Otsotie 11	Piha-alueen kaivutöissä on löydetty betonielementtejä, betonipaalupätkiä ja kovettunutta betonimassaa. Jätteiden kokonaismäärää ei ole tiedossa. Alueella ei ole tehty pilaantuneen maaperän tutkimuksia.

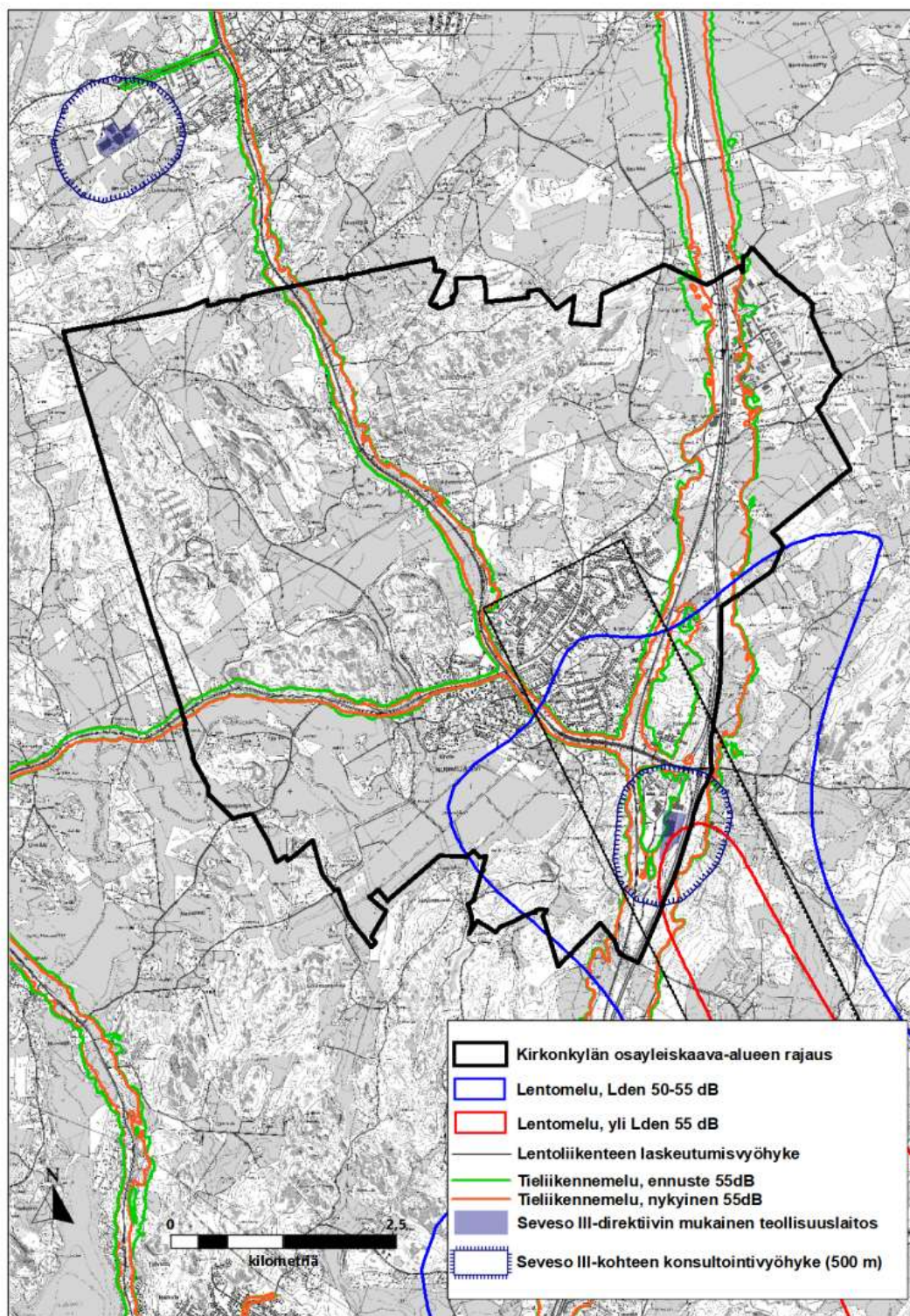

Kuva 15. Nurmijärven Kirkonkylän alueen MATTI-rekisterin mukaiset kohteet, joilla on todettu selvitystarve tai käyttörajoite.

3.15. Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset (Seveso-laitokset)

Ilvesvuori etelän alueelle on logistiikkayritys, joka on SEVESO -laitos (kuva 16). Laitoksella on toimintansa ympärillä 500 metrin konsultointivyöhyke, jonka alueella asemakaavoista ja rakentamisesta on pyydettävä lausunto Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta (Tukes) ja pelastusviranomaiselta (liite 17). Laitoksesta tehdyn riskiselvityksen mukaan mahdollisen onnettomuustilanteen sattuessa haittavaikutukset eivät ulotu laitoksen ulkopuolelle.

Kuva 16. Nurmijärven Kirkonkylän alueella ympäristöhäiriöitä aiheuttavat tekijät.

4. TAVOITTEET

4.1. Kuntastrategia

Kuntastrategian mukaan Nurmijärven elinvoima perustuu sen vetovoimaan ja kasvuun sekä asukkaiden ja yritysten tyytyväisyyteen.

Otteita kuntastrategiasta:

Nurmijärvi – positiivinen ilmiö

- Nurmijärvi on Helsingin seudun kasvava ihmisen kokoinen kunta, jonka sijainti on erinomainen. Täällä on helppo asia, elää ja yrittää. Nurmijärvellä kohtaavat kaupunkimainen ja maaseutumainen elämäntapa sekä mahdollisuus nauttia luonnossa liikkumisesta lähellä kansainvälistä lentoasemaa.
- Kuntastrategia varmistaa, että Nurmijärvi kasvaa ja kehittyy tulevaisuudessakin viihtyisänä ja turvallisenä paikkana, jossa voit valita monista eri vaihtoehdoista erilaiseen elämäntilanteeseen ja -tapaan sopivan asuinpaikan ja asuntotyyppin kilpailukykyiseen hintaan. Nurmijärvellä on helppo tulla ja kotiutua. Omaleimaisissa taajamissamme palvelut ovat helposti saavutettavissa. Huolehdimme alueiden ja ympäristön viihtyisyydestä. Kyliemme vetovoima perustuu maalaismaisemiin ja luonnonrauhaan.
- Kasvatamme kunnan työpaikkojen määrää parantamalla jo toimivien yritysten toimintamahdollisuuksia, avaamalla sijoittuvien yritysten tarpeisiin uusia yritysalueita ja luomalla keskustoihin paikkoja, jonne palvelut voivat sijoittua. Kunta uudistaa toimintaansa, tuo palveluja joustavasti saataville ja luo asukkaalleen mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja osallisuuteen. Niin myös kuntalaisten rooli omasta hyvinvoinnistaan huolta pitävinä kansalaisina vahvistuu. Yhdessä kuntaa kehittämällä olemme positiivinen ilmiö.

Viihtyisä ja turvallinen Nurmijärvi

- Nurmijärvellä on kolme omaleimaista päätaajamaa: Klaukkala, Kirkonkylä ja Rajamäki. Yhdessä maaseutumaisien kylien kanssa ne tarjoavat monipuolisia asumisvaihtoehtoja eri elämäntilanteissa. Suunnittelemme ja kehitämme kunnan eri osa-alueita näiden omia luontaisia vahvuuksia ja ominaisuuksia hyödyntäen sekä esille nostaen.
- Tarjoamme koko ajan monipuolisia tontteja kilpailukykyiseen hintaan. Näin asukkaat voivat valita itselleen sopivan asumispaikan ja asuntotyyppin. Eri alueiden pitämiseksi elinvoimaisina ohjaamme uudisrakentamisen sijoittumista ja ajoittumista ottaen huomioon olemassa olevat palvelut.
- Helposti saavutettavat ja laadukkaat ulkoilureitit, ulkoliikuntapaikat sekä lähiluontokohteet lisäävät asukkaiden viihtyvyyttä. Suunnittelemme ja rakennamme vaihteellain turvallisia ja esteettömiä kevyen liikenteen väyliä ja reittejä.

Vetovoimaiset taajamat

- Kehitämme taajamiamme niiden vahvuuksia hyödyntäen, rakennetta tiivistäen ja yleisilmettä kohentaen. Panostamme taajamien viihtyisyyteen sekä vahvistamme erityisesti keskusta-alueiden houkuttelevuutta kaavoituksen ja yhdyskuntarakentamisen keinoin. Tämä vahvistaa väestöpohjaa, mikä lisää uusille palveluille mahdollisuuksia sijoittua taajamiin.
- Kirkonkylä on julkisten palveluiden keskus, joka tarjoaa sekä asukkaille että yrityksille keskustan alueella monipuolisia palveluita. Kirkonkylässä asuinalueet ja palvelut sijaitsevat kävely- ja pyöräilyetäisyydellä toisistaan ja luonto on kaikkialla lähellä.
- Kirkonkylän vetonauloina erityisesti
  - Vahva yrityskeskittymäalue

- o Nopea liikenneyhteys suoraan moottoritiele
- o Pikkukaupunkimainen asuinmiljöö kaikenikäisille

Yritysten kunta

- Uudet yritykset ovat tervetulleita kuntaamme – kehitämme myös uusia yritysalueita. Varaudumme kaavoituksessa ja maanhankinnassa sekä keskustojen kaupan ja palvelujen tarpeisiin että tulevaisuuden uusiin yritysalueisiin hyvien liikenneyhteysien varrella. Tärkeimmät uudet yritysalueemme ovat valtatie 3:n varrella Ilvesvuori Pohjoinen, Klaukkalan kehätien varrella Lintumäen ja Sudentullinmäen alueet sekä Rajamäellä Altian alue.

Kestävä kehitys

- Edistämme kestävää kehitystä kaikessa toiminnassamme. Tuemme ympäristönsuojelua kunnan ja kansalaistoiminnan yhteistyönä. Rakennamme kuntaa taloudellisesti, ekologisesti ja vastuullisesti.
- Otamme huomioon ilmastonmuutoksen torjumisen ja siihen sopeutumisen maankäytön ja liikenteen suunnittelussa ohjaamalla seudullisten periaatteiden mukaisesti asuntotuotantoa yhdyskuntarakenteen, joukkoliikenteen ja palveluiden suhteen hyvin saavutettaville alueille.

4.2. Maankäytön tavoiteohjelma

Maankäytön tavoiteohjelmassa on asetettu maankäytön tavoitteet ja linjaukset tuleville vuosille. Maankäytön periaatteina ovat monimuotoiset maanhankintakeinot, taajamakohtaisten kaavoitustarpeiden muodostaminen, talouden tasapainottaminen sekä kunnan maanomistuksen priorisoiminen kehityskohteiden valinnassa.

Tavoiteohjelmassa linjataan Kirkonkylän ensimmäisiksi kehittämiskohteiksi keskustan täydennysrakentamiskohteet sekä Heinojan alue.

4.3. Nurmijärven palveluverkkosuunnitelma 2020 – 2040

Nurmijärven palveluverkkosuunnitelma hyväksyttiin kunnanvaltuustossa tammikuussa 2021. Keskeisenä tavoitteena on sopeuttaa palveluverkkoa väestönkehityksen tuomiin haasteisiin.

Palveluverkon kehittämisen periaatteita ovat muun muassa:

- Tilatehokkuuden parantaminen
- Palveluiden keskittäminen taajamissa kampuksille
- Päiväkotien ja koulujen yhdistäminen suuremmiksi yksiköiksi, joko keskittämällä toiminnot yhteen paikkaan tai hallinnollisten yhdistämisen kautta
- Päiväkotiverkkoon pyritään saamaan suurempia yksiköitä hyvien kulkuyhteysien varteen
- Koulujen kehittäminen yhtenäiskoulujen suuntaan, pyrkimys säilyttää alakoulut lähikouluina.
- Huonokuntoisista ja tarkoitustaan huonosti palvelevista tiloista luopuminen

Osayleiskaavan osalta periaatteet tarkoittavat sitä, että alueen palveluverkko elää jatkossa todennäköisesti aiempaa voimakkaammin ja että liikenteellisesti hyviltä sijainneilta tulee löytää mahdollisuuksia isoillekin palvelutarpeille.

Kirkonkylän alueella palveluverkon kehittämisen pääkohteita ovat:

- Uusi lukiorakennus keskustan alueelle
- Yhtenäiskoulun vanhimpien osien korvaaminen uudisrakennuksilla
- Varhaiskasvatuksen kampuksen kehittäminen Maaniitun päiväkodin ja leikkipuiston alueelle
- Karhunkorven koulun säilyttäminen 0-6 -luokkalaisten kouluna.
- Pääkirjaston peruskorjaus

Palveluverkkosuunnitelman yhteydessä on esitetty uusin väestölaskelma tulevaisuuden väestökehityksestä. Kirkonkylän suuralueen väestön ennustetaan kasvavan vuoteen 2035 mennessä yli 9300 asukkaan nykyisestä 8500 asukkaasta (kuva 17). Alle 20-vuotiaiden määrän ennustetaan laskevan ja erityisesti yli 60-vuotiaiden määrän kasvavan merkittävästi.

Kuva 17. Kirkonkylän väestölaskelma 2021-2035.

4.4. Kuntalaisten tavoitteet

Kuntalaisten tavoitteita Kirkonkylän kehittämisen suhteen on selvitetty verkossa toteutetulla, osin paikkatietoperustaisella HARAVA-kyselyllä, joka toteutettiin vuonna 2016. Kyselyn vastauksista nousi esille selkeästi tarve kehittää Kirkonkylää ja etenkin sen keskusta-alueita, vaikka osa vastaajista toivoikin sen säilyvän ennallaan. Kyselyn perusteella nousi esiin neljä teemaa, joissa vastaajien mukaan on kehitettävää tai parannettavaa

Palvelut

- Alueelle toivottiin monipuolisempia kaupallisia palveluita.
- Suuri osa vastaajista toivoi kaupallisten palvelujen keskittyvän talojen kivijalkoihin ja tiiviille alueelle kaupakatumaisesti.
- Palvelujen saavutettavuus koettiin kahtiajakoisesti: osa vastaajista piti asiointia kävelen ja pyörällä helppona ja välimatkoja lyhyinä, osa puolestaan piti Kirkonkylää hajanaisena ja autoriippuvaisena alueena. Tämä kertoo todennäköisesti siitä, että eri alueilla asuvat kokevat saavutettavuuden eri tavalla: keskustassa palvelut ovat helposti saavutettavissa kävelen, mutta esimerkiksi Laidunalueelta matka keskustaan on jo paljon pidempi.

Asuminen

- Alueelle toivottiin lisää asukkaita, jotta palveluita saataisiin lisää.
- Vajaa puolet kyselyyn vastanneista toivoi Kirkonkylän keskustan alueelle lisää asuinrakentamista, toisaalta noin kolmannes vastaajista ei toivonut keskustaan lisää asuntoja.
- Vastaajat sijoittaisivat uutta kerrostaloasumista keskustaan ja Toreenin alueelle.
- Pientalovaltaisempaa rakentamista sijoitettaisiin keskustan liepeille sekä Parkkimäkeen ja Heinojan alueelle.
- Vastaajat eivät sijoittaisi uutta rakentamista Kirkonkylän taajamaa ympäröivälle haja-asutusalueelle.

Liikenneyhteydet

- Kevyen liikenteen yhteyksiin ja reitteihin toivottiin parannusta.

- Liityntäpysäköintiä toivottiin lisää.
- Julkisen liikenteen palvelutarjontaa pidettiin liian suppeana.

Ympäristö ja viihtyisyys

- Kirkonkylän keskustan yleisilmettä ja rakennetta pidettiin epäyhtenäisinä ja rakennuskantaa paikoin huonokuntoisena, siisteydessä koettiin olevan puutteita.
- Tyhjien liiketilojen koettiin heikentävän keskustan yleisilmettä.
- Keskustaa toivotaan tiivistettävän kaupunkimaisemmaksi ja sinne toivottiin "veto-aulaa" (tapahtuma, rakennus, katutila tms.), toisaalta maaseutumaisesta ilmeestä haluttiin pitää kiinni.
- Kirkonkylää pidettiin kuitenkin rauhallisena ja luonnonläheisenä alueena, jossa veto-voimatekijänä ovat kulttuurihistorialliset arvot.
- Kirkonmäkeä ja näkymää järvelle pidettiin tärkeänä maisemallisena kokonaisuutena ja sitä toivottiin säilytettäväksi.

Kirkonkylällä haluttaisiin korostaa toisaalta maalaiskylämäisyyttä ja toisaalta pikkukaupunkimaisuutta. Kirkonkylän idyllisyys halutaan säilyttää, mutta osa vastaajista toivoisi aluetta kehitettävän kaupunkimaisemmaksi. Vaikka suurin osa vastaajista uskoo kehityksen olevan hyväksi Kirkonkylälle, pelkää osa vastaajista sen vievän Kirkonkylää huonompaan suuntaan, mikäli kehitys ei ole kokonaisvaltaista.

5. OSAYLEISKAAVARATKAISUN KUVAUS

5.1. Yleisperustelu ja -kuvaus

Yleiskaavaratkaisua ohjaa suunnittelualueen merkittävät kehittämisrajoitteet (kuva 18). Kehittyvän taajaman eteläpuolella on kuivattu järvi, jonne laajentuminen on käytännössä mahdotonta. Idässä vastaan tulevat nykyiset työpaikka-alueet sekä moottoritien estevaikutus. Pohjoisessa laajentumismahdollisuuksia rajaavat tärkeät Parkkimäen ja Mutaanmäen virkistysalueet. Koillisessa taajama rajautuu Valkoijan pohjavesialueeseen.

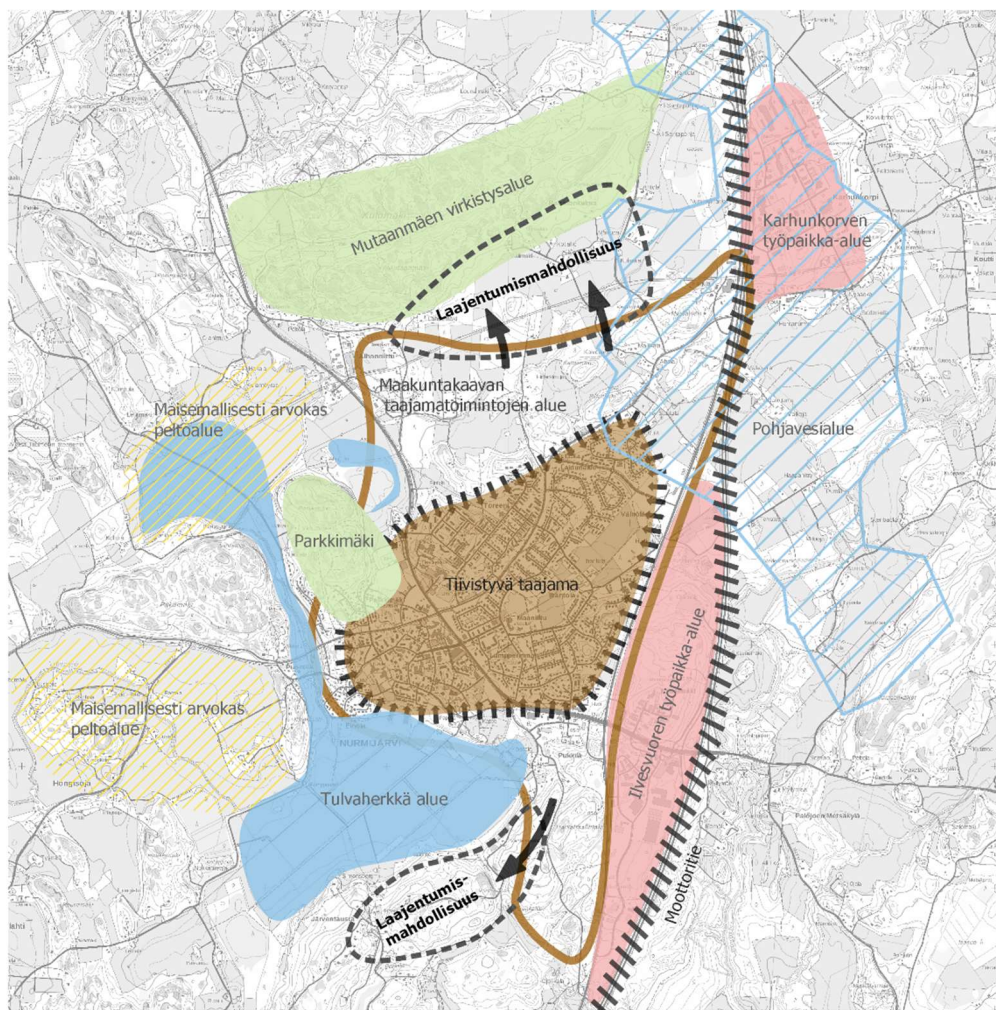
Osayleiskaava on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma, joka ohjaa alueen asemakaavojen laatimista ja muuta maankäyttöä. Osayleiskaavassa on esitetty alueiden pääkäyttötarkoitukset. Osayleiskaava ei ole tarkkarajainen aluevarauskaava, vaan rajaukset mahdollistavat jouston asemakaavoja laadittaessa osayleiskaavan tavoitteita ja kaavaratkaisun periaatteita vaarantamatta.

Rakentamiseen osoitetut alueet sisältävät pääasiallisen käyttötarkoituksen lisäksi alueen tarvitsemat palvelut kuten koulut, alueen sisäiset liikenneväylät ja pysäköintialueet, kevyen liikenteen väylät ja ulkoilureitit, yhdyskuntateknisen huollon alueet sekä virkistysalueet, puistot, suojelualueet ja ekologiset käytävät.

Osayleiskaavassa on esitetty nykyiset asemakaavoitetut ja pääosin rakennetut alueet nykyisellään säilyvinä tai pienin muutoksin kehitettävänä alueina. Merkittävin pienin muutoksin kehitettävä alue sijaitsee keskusta alueella, jossa rakennuskanta tulee vähitellen uusiutumaan.

Uudet asemakaavoitettavat asuinrakentamiseen osoitetut alueet on esitetty omalla merkinnällään. Uusien laajojen alueiden asemakaavasuunnittelun tulee perustua alueelle laadittavaan kaavarunkoon tai yleissuunnitelmaan, jossa ratkaistaan koko alueen suunnittelua ohjaavat yksityiskohdat. Kaavarungon yhteydessä voidaan suunnitella laajempaa kokonaisuutena mm. palvelu-, liikenne- ja viherverkosto sekä hulevesien hallinta. Kaavarungon perustuen osa-alueille voidaan laatia asemakaavoja.

Osayleiskaavan merkinnät ja -määräykset on sovitettu yhteen kaavalle tavoitellun ohjausvaikutuksen kanssa. Kyseessä on maankäyttö- ja rakennuslain mukainen oikeusvaikutteinen taajaman osayleiskaava. Määräykset on pyritty laatimaan yksiselitteisiksi ja selkeiksi.

Kuva 18. Kirkonkylän kehittämisrajoitteet ja laajentumismahdollisuudet.

5.2. Kokonaismitoitus

Osayleiskaava mahdollistaa enimmillään 3000 - 4000:n uuden asunnon rakentamisen ja noin 3000 uuden työpaikan sijoittumisen alueelle. Merkittävimmät rakentamispotentiaalit sijaitsevat Heinojan alueella, Härkähaanmäellä sekä Ilvesvuoren työpaikka-alueella. Myös keskustan alueella on kohtuullisesti täydennysrakentamismahdollisuuksia. Rakentamisen lopullinen määrä ja tehokkuus ratkaistaan vasta alueiden asemakaavoituksen yhteydessä

Kaavan mahdollistama kasvu tulee jakautumaan useamman vuosikymmenen ajalle.

5.3. Aluevarausmerkinnät

Yleiskaavan aluevaraukset ovat yleispiirteisiä ja eri aluevarausten väliset rajat tarkentuvat asemakaavasunnittelun yhteydessä. Aluevarausmerkinnän mukaisen pääkäyttötarkoituksen ohella alueelle voidaan sijoittaa muita kuin pääkäyttötarkoituksen mukaisia toimintoja, mikäli ne on tarkoitettu pääasiassa alueen omiin tarpeisiin, sopivat alueen luonteeseen eikä niistä aiheudu haittaa pääkäyttötarkoituksen mukaiselle käytölle. Esimerkiksi erillisiä palveluille varattuja alueita ei kaavassa juuri ole, vaan palvelut kuten päiväkodit ja koulut voivat sijoittua joustavasti pääkäyttötarkoitukseltaan muille alueille. Tämä mahdollistaa kaavan joustavuuden ajan kuluessa myös muuttuvissa olosuhteissa. Palveluille tulee varata riittävän suuret alueet hyvin saavutettavilta sijainneilta.

5.3.1. Asuminen

Nykyiset asemakaavoitetut asuinalueet

Asemakaavoitetut asuinalueet on esitetty lähes nykyisellään säilyvinä (täyttöväri) tai pienin toimenpitein kehitettävänä alueina (värillinen ruudutus). Nämä alueet on pääosin jo kertaalleen rakennettu. Nykyisellään säilyvien alueiden osalta ei ole tullut esiin merkittäviä muutostarpeita, jotka tulisi ottaa huomioon yleiskaavassa.

Lähes nykyisellään säilyvien alueiden kaavoja voidaan muuttaa ja aluetta kehittää kaavamääräyksen mukaisin käyttötarkoituksin.

AK-4 –alueet (kerrostalovaltainen asuinalue)

Alueet sijaitsevat Lumpperin, Krannilan ja entisen Perloksen tehtaan alueella. Kaavamääräyksen mukaan pääosa asumisen kerrosalasta tulee sijoittaa asuinkerrostaloihin tai tehokkuudeltaan vastaavanlaiseen asuntotyyppiin. Rakennusten pohjakerrokseen saa sijoittaa liike-, työ- ja palvelutiloja.

AKR-2 –alue (kerros- ja rivitalovaltainen asuinalue)

Toreenin tiiviimmin rakennetut alueet on osoitettu kerros- ja rivitalovaltaisena alueena. Alueen kerrosalasta pääosa varataan asuinkerros- ja rivitaloille tai tehokkuusluvultaan vastaavanlaiselle asuntotyypille.

AP-10 –alueet (pientalovaltainen asuinalue)

Alueet ovat rakennettuja pientaloalueita, joilla on pääosin erillispientalotontteja. Kaavamääräyksen mukaan alueet säilyvät nykyisen kaltaisina. Vaikka alueet säilyvät erillispientalovaltaisina, mahdollistaa kaava muidenkin asuntotyyppien sijoittamisen alueelle.

AP-11 –alueet (pientalovaltainen asuinalue)

AP-11 alueena on osoitettu Kielovaaran alue, paloaseman länsipuoli ja Toreenin koilliskulma. Alueella kerrosalasta pääosa on sijoittunut rivitaloihin tai muuhun asuntotyyppiin, joka on erillispientaloja tehokkaampaa.

Pienin toimenpitein kehitettävät asuinalueet

Pienin muutoksin kehitettävien alueiden kohdalla kehittäminen tarkoittaa nykyisen asemakaavan muuttamista asumiseen tai asumisen talotyyppijakauman muuttamista.

AKR-1 –alue (kerros- ja rivitalovaltainen asuinalue)

Pienin toimenpitein kehitettävänä kerros- ja rivitaloalueena on osoitettu rantapuistosta vanhalle lääketehaalle ulottuva alue. Alueelle voidaan asemakaavoittaa uutta asumista, jonka kerrosalasta pääosa sijoittuu kerros- tai rivitaloihin.

Uudet asemakaavoitettavat asuinalueet

Kirkonkylän alueella on rajoitetusti alueita, joita voidaan ottaa tulevaisuudessa asuinkäyttöön. Idässä Hämeenlinnan moottoritie asettaa merkittävän esteen, etelässä on kuivattu järvi ja lännessä Kyläjoki. Maakuntakaavan mukaan em. alueita ei ole osoitettu taajamatoimintojen alueeksi. Näin ollen mahdollisia laajentumissuuntia ovat Kirkkotien ja maantien 130 välinen alue sekä Rajamäentien ja Raalantien välinen Heinojan alue varsinaisen Heinojan etelä- ja pohjoispuolella.

Alueiden tehokkuusluku ratkaistaan tarkemmassa suunnittelussa. Aluevarauksen mukainen talotyyppi ohjaa asemakaavasuunnittelua. Kaavamääräyksen mukainen talotyyppi tarkoittaa myös rakentamisen tavoiteltua tehokkuutta alueella.

Laajojen uusien aluekokonaisuuksien asemakaavasuunnittelu edellyttää, että alueelle laaditaan ensin koko aluetta koskeva suunnitelma, jossa ratkaistaan mm. koko alueen palvelu- ja liikenneverkko, hulevesien hallinta ja mahdolliset suojelukysymykset mukaan lukien ekologiset yhteydet.

AKR-1 –alue (kerros- ja rivitalovaltainen asuinalue)

AKR-1 -alueeksi on osoitettu Paloaseman eteläpuolinen alue. Keskustan läheisyydestä johtuen kaavamääräyksessä on korostettu toimitilan sijoittamismahdollisuuksia kivijalkaan.

AKR-3 -alue (kerros- ja rivitalovaltainen asuinalue)

AKR-3 -alueeksi on osoitettu Rajamäentien ja Toreenin välinen alue. Alue sijaitsee Heinojan keski- ja itäosia lähempänä keskustaa ja on siksi osoitettu muuta Heinojaa tehokkaampaan rakentamiseen.

AP-12 -alueet (pientalovaltainen asuinalue)

Uusina pientalovaltaisina asuinalueina on osoitettu iso osa Heinojan alueesta Rajamäentien ja Raiskiontien väliltä sekä Härkähaanmäki. Aluevaraukset ovat laajoja, ja suunnittelu tarkentuu alueille laadittavien kaavarunkojen myötä. Suurin osa rakentamiseen osoitettavista alueista varataan erillispientaloja varten, mutta kaava mahdollistaa muidenkin asuntotyyppien sijoittamisen alueelle.

Heinojan asuinalueen kokoojakaturatkaisussa on mahdollistettu joustavasti erilaisten joukko-liikennetarkaisujen kehittäminen alueella. Hulevesien hallintaan tulee alueilla kiinnittää erityistä huomiota.

Heinojan alueen kehittämistä ei ole kaavassa vaiheistettu, sillä osa alueesta on jo asemakaavoitettu, osa on asemakaavaohjelmassa ja yhdyskuntataloudelliset reunaehdot vaiheistavat muun alueen kehittämistä tarkoituksenmukaisesti.

Härkähaanmäki on osoitettu reservialueeksi, joka asemakaavoitetaan asumiseen, mikäli muilla asuinrakentamiseen osoitetuilla alueilla kehittäminen ei edisty odotetunlaisesti, asumisen kysyntä suunnittelualueella kasvaa merkittävästi tai se muuten on tarpeen.

Asuinalueiden asemakaavaratkaisujen tulee perustua oleviin maastonmuotoihin.

5.3.2. Keskustatoimintojen alueet C-4 ja C-5

Merkittävä osa olemassa olevasta keskusta-alueesta on osoitettu pienin toimenpitein kehitettäväksi keskustatoimintojen alueeksi (C-4). Paloaseman kaakkoispuoli on osoitettu uudeksi keskustatoimintojen alueeksi (C-5).

Alueet on varattu hallinnolle, kaupalle, ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomille työpaikoille sekä keskustaan soveltuvalle asumiselle. Alueille voidaan sijoittaa vähittäiskaupan suuryksiköitä, myös seudullisesti merkittäviä yksiköitä. Vähittäiskaupan suuryksiköt voivat olla päivittäistavarakauppaa, tilaa vaativaa erikoistavarakauppaa tai muuta erikoiskauppaa.

Keskustatoimintojen alueiden vähittäiskaupan suuryksiköiden yhteenlaskettu kerrosala voi olla korkeintaan 30 000 k-m².

Alueen rakentamisen tulee luoda laadukasta kaupunkikuvaa, mikä edellyttää alueen mitta-kaavan ja rakeisuuden huomioimista. Alueella on hyvä suosia rakenteellista pysäköintiä.

5.3.3. Kaupallisten palvelujen alue, jolle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön KM-2

Kaupalliset palvelut sijoittuvat osayleiskaavassa Helsingintien varrelle. Keskusta-alueen ydin on rakenteeltaan niin pienipiirteistä, ettei sinne ole helposti sijoitettavissa vähittäiskaupan suuryksiköitä. Tavoitteena ei ole kuitenkaan muodostaa keskustalueelle kilpailijaa vaan täydentää pienipiirteisen keskusta-alueen kaupallisia palveluita hyvin saavutettavissa olevalla sijainnilla.

KM-2 -alueena on osoitettu rautakaupan ja S-marketin alue Helsingintien varrella. Alueelle voi sijoittua merkitykseltään paikallisia vähittäiskaupan suuryksiköitä. Helsingin seudun vaihemaakuntakakaavasta tehdyn hallinto-oikeuden mukaisesti paikallisen suuryksikön raja kaava-alueella olisi tippumassa 4000 kerrosneliometriin ellei selvityksin muuta osoiteta. Asian oikeuskäsittely on vielä kesken.

5.3.4. Palvelujen ja hallinnon alue P-4

Merkinnällä P-4 on osoitettu Kauppanummen alue. Alue varataan pääosin palveluille ja hallinnolle. Alueelle voidaan sijoittaa myös vähittäiskauppaa, mutta ei vähittäiskaupan suuryksiköitä. Alueelle ei ole tarkoitus sijoittaa merkittävästi kauppaa vaan se on tarkoitettu ensisijaisesti monipuolisille palveluille. Alueella on voimassa oleva asemakaava, jossa alue on osoitettu pääosin liike- ja toimistorakennusten korttelialueeksi.

5.3.5. Palvelujen ja hallinnon alue/asuntoalue P/A

Palvelujen ja asumisen kaksoismerkinnällä on osoitettu terveyskeskuksen alue ja sen ympäristö. Alueelle voidaan sijoittaa sekä palveluita että asumista. Asuinrakentamisen tehokkuus tulee sovittaa alueen keskeiseen sijaintiin yhdyskuntarakenteessa. Aluevarauksella varaudutaan siihen, että alueen maankäyttötarpeet muuttuvat tulevaisuudessa, jolloin asumisen sijoittuminen alueelle olisi perusteltua

5.3.6. Julkisten palvelujen ja hallinnon alue PY-4

Merkinnällä on osoitettu kirkonmäen ja Pappilan alue. Alue on asemakaavoitettu.

5.3.7. Työpaikka-alueet TP-1, TP-3, TP-5, T-4/kem, T-5/kem ja TKT-1

Työpaikka-alueet, joissa on voimassa oleva asemakaava, on osoitettu merkinnällä TP-1, TP-5, T-4/kem ja TKT-1. Nykyisiä työpaikka alueita ovat Alhonnitun alue, Karhunkorven alue, Laidunalue, Metsä-Tuomela ja Ilvesvuori etelä. Karhunkorven alue sijaitsee pohjavesialueella, jonka vuoksi alueelle sijoitettavan toiminnan tulee soveltua pohjavesialueelle.

Ilvesvuori etelän alueella asemakaavan mukainen T/kem alue on osoitettu T-4/kem -merkinnällä. Alueella sijaitsee logistiikkayritys, jossa käsitellään vaarallisia kemikaaleja. Logistiikkayrityksestä on tehty riskiselvitys eikä siitä aiheudu haitallisia vaikutuksia sen läheiselle Härkähaanmäen alueelle. Metsä-Tuomelan kierotalousalue on osoitettu merkinnällä TKT-1. Alueelle voidaan sijoittaa kiertotaloutta palvelevia toimintoja.

Uudet työpaikka-alueeton osoitettu merkinnöillä TP-3 ja T-5/kem. Uusina työpaikka-alueina on osoitettu Ilvesvuori pohjoisen alue, joka on jo asemakaavoitettu kertaalleen, sekä Härkähaanmäen eteläosa. Ilvesvuori pohjoisen alueelle sekä Kissanojan pohjoispuoliselle alueelle on mahdollista sijoittaa vaarallisia kemikaaleja käsittelevä laitos. Laitoksen sijoittaminen edellyttää, että asemakaavan yhteydessä laadittu riskiselvitys mahdollistaa ko. toiminnan sijoittamisen alueelle. Riskittömimmät paikat sijaitsevat alueen keskiosissa, josta etäisyys olemassa oleville asumisen alueille sekä Hämeenlinnanväylälle ovat suurimmillaan. Sekä Ilvesvuoren että Härkähaanmäelle on annettu kaavamääräys, joka velvoittaa hulevesien hallintaan siten, ettei Kissanojan ja Viitastenojan ympäristöarvot vaarannu.

5.3.8. Virkistysalue V-1

Voimassa olevien asemakaavojen laajat virkistysalueet sekä rakenteen sisällä olevat virkistykseen soveltuvat alueet on osoitettu merkinnällä V-1. Virkistysalueina on osoitettu Parkkimäen alue, Ihantolan puistoalue ja Mutaanmäen asemakaavan mukainen virkistysalue.

Kaavassa osoitettujen viheralueiden lisäksi maa- ja metsätalousalueiksi osoitetut alueet toimivat virkistysalueina jokamiehenoikeudella. Rakentamiseen osoitetuilla alueilla aluevaraukset sisältävät myös virkistysalueet, jotka ovat tarpeen kunkin alueen lähivirkistysalueina.

Osayleiskaavan virkistysalueet toimivat myös ekologisina käytävinä, mikä tulee ottaa huomioon asemakaavoja laadittaessa.

5.3.9. Urheilu- ja virkistyspalvelujen alueet VU-1 ja VU-2/P

Urheilu- ja virkistyspalvelujen alueina on osoitettu Kirkonkylän urheilualue. Alueelle voidaan sijoittaa urheilu-, virkistys- ja vapaa-ajan toimintoja palvelevia rakennuksia ja rakennelmia. Krannilan urheilualue on osoitettu kaksoismerkinnällä VU-1/P, joka mahdollistaa urheilu- ja vapaa-ajan toimintoja palvelevien rakennusten ja rakennelmien lisäksi muiden palveluiden sijoittamisen alueelle.

5.3.10. Energiahuollon alue EN-3

Kirkonkylän kaukolämpölaitos, Karhunkorven ja Alhonnaan sähkösäätämö ja Metsä-Tuomelan tulevan lämpövoimalaitoksen alue on osoitettu energiahuollon alueina. Nämä alueet on osoitettu samaan käyttötarkoitukseen jo voimassa olevissa asemakaavoissa.

5.3.11. Hautausmaa-alue EH-1

Kirkonkylän hautausmaa ja Raalantien varressa sijaitseva vanha hautausmaa on osoitettu hautausmaa-alueeksi. Kirkonkylän hautausmaalle on varattu tilaa laajentamiselle nykyisen hautausmaan itäpuolelta.

5.3.12. Suojaviheralue EV-1 ja EV-3

Suojaviheralue EV-3 on osoitettu Hämeenlinnantien länsipuolelle asutuksen ja tien väliin jäävälle alueelle, jolle voidaan tarvittaessa sijoittaa meluntorjunnan kannalta tarpeellisia melusuojauksia. Kirkonkylän kaukolämpölaitoksen eteläpuolelle on osoitettu EV-3 - alue Härkähaanmäen asumisen suojaksi.

Suojaviheralue EV-1 on osoitettu Ilvesvuori pohjoisen alueella Kissanon ympäristöön. Ilvesvuori etelän eteläosa on osoitettu suojaviheralueeksi voimassa olevan asemakaavan mukaisesti. Myös Metsä-Tuomelan-alueen itäreuna on osoitettu suojaviheralueeksi.

5.3.13. Luonnonsuojelualue SL-4

Alueet, jotka on tarkoitettu luonnonsuojelualueiksi, on osoitettu merkinällä SL-4. Alueita on kolme:

- 1) Mutaanmäellä sijaitsevan noron ympäristö, joka yhdistyy itäpuolella olevaan yksityisen suojelualueeseen
- 2) Toreenin pohjoispuolinen metsä, jossa esiintyy lahojavuonon ja joka on liito-oravien lisääntymis- ja levähdyspaikka sekä lepakoiden tärkeä ruokailualue ja siirtymäreitti. Laohokaviosammalen säilymisen kannalta on tärkeää, että alueella säilyy riittävä lahopuujatkumo, ja että alueen kosteus- ja valaistusolosuhteet eivät muutu.
- 3) Heinojan puronvarsilehto, joka on pääosin lehtokorpea ja kostea lehtoa. Heinoja kuuluu kokonaisuudessaan luontotyyppinä savimaiden puroihin, joka on äärimmäisen uhanalainen luontotyyppi.

SL-alueilla ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen suojelu-arvoja. Alueilla on voimassa MRL 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus. Suojelumääräys ja toimenpiderajoitus ovat voimassa, kunnes alue on muodostettu luonnonsuojelulain mukaiseksi suojelualueeksi.

5.3.14. Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet M-10, MA-1, MU-2

M-10-merkinnällä on osoitettu asemakaavoitettavan alueen ulkopuolella olevat maa- ja metsätalousalueet. Maa- ja metsätaloutta palveleva rakentaminen on alueilla sallittua. Asuinrakentamista M-alueille voidaan toteuttaa tapauskohtaisen suunnittelutarveharkinnan perusteella. Rakennuspaikan vähimmäiskoko on 5000 m². M-alueiden merkinnöillä ja määräyksillä ohjataan myös muiden toimintojen ja hankkeiden kuin hajarakentamisen sijoittumista sekä toimintaedellytyksiä. Rakentaminen ei saa vaikeuttaa viheryhteystarpeiden säilymistä.

MRL:n mukaisessa lupamenettelyssä mahdolliseksi arvioitu hajarakentaminen tulee sijoittaa siten, että peltoalueet säilyvät avoimina. Alueen rakennusperintökohteet sekä muinaisjään-
nös-kohteet tulee ottaa huomioon rakentamisessa ja sen sijoittamisessa.

Osa maa- ja metsätalousvaltaisista alueista sijaitsee tai tulee sijaitsemaan asemakaavan ns. lievealueella. Osa alueista voidaan seuraavassa osayleiskaavassa osoittaa asemakaavoitettavaksi alueiksi. Näiden alueiden yksittäisiä rakennushankkeita tulee arvioida siten, etteivät ne aiheuta haittaa tulevalle kaavoitukselle.

Kuivatun järven peltoalueet on osoitettu maisemallisesti arvokkaiksi peltoalueiksi (MA-1), joiden säilyminen avoimena ja viljelykäytössä on maisemakuvan kannalta tärkeää. Peltoalue on myös tärkeä lintujen muutonaikainen levähdysalue.

Osa Mutaanmäen alueesta on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla on ulkoilun ohjaamistarvetta (MU-2). Alueella on luonnonympäristöltään arvokkaita alueita, joiden säilymisen takia ulkoilua ja ulkoilureittejä on tarpeen ohjata alueella.

Maa- ja metsätalousalueita voidaan käyttää virkistykseen jokamiehenoikeudella aiheuttamatta haittaa maanomistajalle. Alueilla on useita luontosuhteiltaan arvokkaita alueita, ja ne toimivat osana ekologista verkostoa.

Hevostallin ja maneesin voi sijoittaa maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle hyvien liikenneyhteyksien varteen ja mahdollisuuksien mukaan joukkoliikenteellä, jalan ja pyöräillen saavutettavaksi.

5.3.15. Vesialue W-4

Kyläjoki ja Luhtajoki on osoitettu kaavassa vesialueina, jotka voivat olla tai ovat yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeitä. Uusien alueiden asemakaavoituksen tai asemakaavamuutosten yhteydessä tulee varmistaa pintavesien hyvän kemiallisen ja ekologisen tilan säilyttämisen tai edistää sen saavuttamista. Vesialueet toimivat osaltaan myös ekologisina yhteyksinä.

5.3.16. Maantien alue LT-1

Hämeenlinnanväylä, sen liittymät sekä Siippontien ja Hämeenlinnantien liittymä on osoitettu maantien alueena.

5.4. Vesitalous

5.4.1. Pohjavesialueet pv-7

Valkoijan 1-luokan pohjavesialue on osoitettu kaavassa alueen osana, joka on vedenhankintaa varten tärkeää pohjavesialuetta. Kaavamääräyksen tavoitteena on turvata pohjaveden laatu ja määrä.

Alueella tulee kiinnittää erityistä huomiota pohjaveden suojeluun. Kaavamääräyksen mukaan alueella ei saa tehdä pohjaveden laatua tai määrää vaarantavia toimenpiteitä. Merkinnän alueella vain puhtaiden hulevesien imeyttäminen on sallittua. Rakentamiseen osoitetuilla alueilla tulee turvata riittävä pohja-/hulevesien imeytyminen, niin ettei pohjaveden muodostumisen määrä vähene. Rakentaminen, ojitukset ja maankaivu on tehtävä siten, että siitä ei aiheudu pohjaveden laatumuutoksia tai pysyviä muutoksia pohjaveden korkeuteen.

Alueelle rakentamista ja muita toimenpiteitä rajoittavat vesilaissa säädetty pohjaveden muuttamiskielto ja ympäristönsuojelulaissa säädetty pohjaveden pilaamiskielto. Alueella on pohjavesien suojelemiseksi voimassa MRL:n 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus, joka koskee maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä kuten kaivamis-, louhimis-, tasoittamis- ja täyttämistöitä tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä. Lupaa ei kuitenkaan tarvita vedenhankintaan tai tulvantorjuntaan liittyviin MRL:n 128 §:n mukaisiin toimenpiteisiin.

Jätevesien johtamisesta ei ole annettu kaavassa määräyksiä, koska sitä koskevat määräykset on esitetty Nurmijärven kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä.

Pohjavesialueella ei saa varastoida eikä käyttää vaarallisia kemikaaleja. Alueelle ei saa sijoittaa toimintoja, jotka voivat aiheuttaa haittaa pohjaveden määrällä tai laadulle.

Lämmitysöljylle tarkoitetut säiliöt tulee sijoittaa rakennuksen sisätiloihin vesitiiviiseen suojaaltaaseen, jonka tilavuuden tulee olla suurempi kuin varastoitavan öljyn enimmäismäärä.

Rakennusjärjestyksen mukaan tärkeällä pohjavesialueella suunniteltaessa maalämpökaivojen ja -putkistojen rakentamista, tulee selvittää hankkeen vaikutukset pohjaveteen, vedenottamoihin, naapureiden kaivoihin, pilaantuneisiin maa-alueisiin sekä maanalaisiin rakenteisiin. Maalämpökaivoja tai -putkistoja ei saa sijoittaa alle 500 metrin päähän vedenottamosta tai tekopohjaveden alueesta. Alueelle ei ole perusteltua sijoittaa syviä kallioperään porattavia maalämpöjärjestelmiä. Pohjavesialueella maalämpökaivojen rakentamisen luvanvaraisuus perustuu vesilakiin.

Heinojan uusien asuinalueiden itäosa sijoittuu osittain pohjavesialueelle. Alueen asemakaavoituksen yhteydessä tulee tehdä rakennettavuusselvitys ja selvittää samalla mahdollisen paineellisen pohjaveden esiintyminen alueella. Paineellisen pohjaveden esiintyminen on tarpeen selvittää myös hautausmaan laajenuksen alueella.

5.4.2. Hulevedet ja tulva-alueet

Maankäytön tehostuessa rakennettujen alueiden ja läpäisemättömien pintojen määrä kasvaa. Hulevesiä tulee hallita, jotta kasvava huleveden määrä ei lisää ravinteiden ja kiintoainesten kulkeutumista vesistöihin. Myös täydennysrakentamisalueilla tulee ottaa huomioon hulevesien lisääntyvät määrät ja niiden hallinta. Yleiskaavan hulevesiselvityksen mukaan kaavan vaikutus Heinojan valuma-alueen valuntakertoimeen tulee olemaan huomattava, joten Heinojan valuma-alueelle osoitettujen uusien alueiden jatkosuunnittelussa hulevesien hallintaa tulee tarkastella koko valuma-alueen näkökulmasta.

Osayleiskaavan yleisten määräysten mukaan uusien alueiden asemakaavoituksen sekä olemassa olevien alueiden asemakaavamuutosten yhteydessä hulevesien hallintatoimenpiteisiin tulee kiinnittää erityistä huomiota ja tarvittaessa hulevesiä tulee hallita myös laadullisesti. Uusien laajojen alueiden jatkosuunnittelun yhteydessä tulee ratkaista hulevesien hallinnan kokonaisuus. Hulevesien hallinnan suunnittelussa tulee käyttää hyväksi olevia uomia ja luontaisia maastonmuotoja, ja hulevesiä tulee pyrkiä viivyttämään niiden syntypaikoilla. Hulevesien hallintaa suunniteltaessa tulee kuitenkin ottaa huomioon valuma-alueen pienvesien ekologiset arvot ja luonnontila.

Kaava-alueen maaperä on pääosin savea ja kalliota, paikoin moreenia. Karhunkorven alueella on muusta kaava-alueesta poiketen hiekkainen maaperä, ja kuivatun järven alueella maaperä on eloperäistä liejua. Maaperäolosuhteiltaan rakennetun ympäristön alue soveltuu hulevesien imeyttämiseen vain tapauskohtaisesti. Hulevesien hallintamenetelmien pääpaino tulee siis olla viivyttämisessä, jota tulee toteuttaa rakentamalla kosteikkoja ja viivytyksaltaita.

Härkähaanmäellä ja Ilvesvuoren alueella tulee hulevesiä viivyttää ja käsitellä siten, etteivät Kissanojan ja Viitastenojan ympäristöarvot vaarannu.

Kuivatun järven alue sekä Luhtajoen alue ja Kyläjoen alue Rajamäentien eteläpuolella ovat tulvaherkkiä alueita, joiden valuma-alueilla asemakaavoittamisessa tulee tutkia hulevesien vaikutus em. alueiden tulvariskiin. Rakennusjärjestyksessä on annettu määräyksiä alimmista rakentamiskorkeuksista. Asemakaavoissa tulee määrittää alimmat suositeltavat rakentamiskorkeudet niin, että ne vastaavat aina tuoreimpia selvityksiä ja ohjeita.

5.4.3. Vedenottamoiden suojavaikykkeet pv/s-1 ja pv/s-2

Kaavassa on esitetty Valkojoen pohjavedenottamon lähi- ja kaukosuojavaikykkeet. Lähisuojavaikyhyke kattaa vedenottamon välittömän ympäristön. Kaukosuojavaikyhyke ulottuu hienoisesti Heinojan uusille asuinalueille sekä Karhunkorven työpaikka-alueelle. Alueita koskevat pohjavesialueen kaavamääräykset.

Suojavaikyhykkeillä ei vesioikeuden päätöksen mukaisesti saa suorittaa sellaista toimintaa, jonka johdosta veden laatuun haitallisesti vaikuttavia aineita voi päästä pohjaveteen tai joka vahingollisella tavalla voi huonontaa ottamosta saatavan veden laatua. Maaleikkauksista, jotka ulottuvat pohjaveden ylimmän pinnan lähelle on tehtävä ilmoitus kunnalle. Rakennusten jätevedet on johdettava suoja-alueen ulkopuolelle tiiviissä viemärissä tai muulla tavoin. Lisäksi mm. huoltoaseman, kaatopaikan ja hautausmaan perustaminen on kiellettyä. Lähisuojavaikyhykkeellä karjanlannan käyttö lannoitukseen, eläinsuojan rakentaminen, lahosuojatun puun varastointi ja puun varastokuorinta on kielletty.

5.5. Arvokkaat luonnonympäristöt

5.5.1. Luonnonmuistomerkit sl-11

Suunnittelualueella sijaitsevat kolme luonnonmuistomerkkiä on osoitettu kaavassa merkinnällä sl-11 (taulukko 14).

Taulukko 14. Sl-11 –kohteena osoitetut luonnonmuistomerkit.

Merkintä osayleiskaavassa	Selvityksen kohde	Kohde
sl-11/1	LM1	Lehtimäen siirtolohkare
sl-11/2	LM2	Lehviälän männyt
sl-11/3	LM3	Parkkimäen visakoivu

5.5.2. Alueen osat, jotka ovat luonnonsuojelullisesti arvokkaita tai erityisen arvokkaita (liito-orava-alueet) sl-12

Luonnonsuojelullisesti arvokkaat alueet on osoitettu osayleiskaavassa tehtyihin selvityksiin perustuen.

Sl-12 –merkinnällä on osoitettu selvityksissä havaitut liito-oravan elinalueet (taulukko 15). Alueella on luonnonsuojelulain (20.12.1996/1096) 49 §:n mukaisen eläinlajin (liito-orava) lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Kaavamääräyksen mukaan alueen puustoa tulee säilyttää tai hoitaa sitä niin, että liito-oravan pesäpuut, pesiä suojaavat puut sekä liito-oravan liikkumisen kannalta riittävä puusto säilytetään. Alueilla on voimassa MRL 128:n mukainen toimenpiderajoitus. Puiden kaatamista koskeva toimenpiderajoitus ei ole voimassa maa- ja metsätaloustaloudelliseksi alueeksi osoitetuilla alueilla. MRL:n 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus ei koske johtoalueita.

Liito-oravan kulkuyhteyksiä koskien on kaavassa annettu määräys, jonka mukaan alueiden asemakaavoituksen yhteydessä tulee säilyttää lisääntymis- ja levähdysalueiden sekä muiden liito-oravalle käyttämien alueiden väliset puustoiset kulkuyhteydet. Kulkuyhteydet on kuvattu kaavaselostuksen liitekartalla. Kaavakarttaan on merkitty tärkeitä ekologisia yhteyksiä turvaamaan mm. liito-oravien kulkureittejä.

Taulukko 15. Selvityksissä havaitut liito-oravien elinalueet (sl-12).

Merkintä osayleiskaavassa	Selvitys*	Selvityksen kohde	Kohde
sl-12/1	*	LO5	Kuusimäki
sl-12/2	*	LO10	Rasila
sl-12/3	**	Ei nimetty	Otsotie
sl-12/4	***	Ei nimetty	Heinojantien länsipuoli
sl-12/5	***	Ei nimetty	Pitkämäki
sl-12/6	*	LO7	Multasilta
sl-12/7	*	LO6	Laidunalue

* Kirkonkylän selvitysalueen luontoselvitys, 2013 (Päivitetty 2018)

** Nurmijärven Otsotien alueen liito-oravaselvitys, 2019. Kohteita ei ole erikseen nimetty selvityksessä.

*** Nurmijärven Heinojan alueen liito-oravaselvitys, 2019. Kohteita ei ole erikseen nimetty selvityksessä.

5.5.3. Suojellut kohteet S-1 ja alueen osat, jotka ovat luonnonsuojelullisesti arvokkaita tai erityisen arvokkaita (kasvillisuudeltaan arvokkaat alueet) S-1, sl-13 ja sl-14

Kuusimäen pähkinäpenssaikko on osoitettu suojelluksi kohteeksi (S-1).

Sl-13 –merkinnällä on osoitettu alueet, jotka ovat kasvillisuudeltaan arvokkaita (taulukko 16). Kaavamääräyksen mukaan aluetta pääasiallisen käyttötarkoituksen mukaan käytettäessä ja hoidettaessa on turvattava luonnon erityispiirteiden säilyminen. Alueilla on voimassa MRL 128:n mukainen toimenpiderajoitus. Puiden kaatamista koskeva rajoitus ei ole voimassa maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla.

Metsänhoidossa tulisi välttää avohakkuita ja voimakasta metsänharvennusta, poikkeuksena Mutaanmäen pähkinäpensaikko (sl-13/9), joka hyötyisi varjostavan kuusikon poistamisesta. Kasvillisuudeltaan arvokkaiden alueiden metsänhoidossa on tärkeää säilyttää lahopuuta sekä maa- että pystypuuna ja turvata lahopuujatkumon säilyminen. Uhanalaisten lajien säilyminen tulee turvata.

Asemakaavasuunnittelussa alueet tulee pyrkiä säilyttämään luonnontilaisina, eikä rakentamista tule ohjata aivan alueiden välittömään läheisyyteen.

Taulukko 16. Kasvillisuudeltaan arvokkaat alueet (sl-13).

Merkintä osayleiskaavassa	Selvityksen kohde	Kohde
sl-13/1	LUO27*	Uusikylän laidun
sl-13/2	LUO26*	Ruostesuo
sl-13/3	LUO24*	Raiskionkallion lehto
sl-13/4	LUO23*	Raiskionkalliot
sl-13/5	LUO19*	Metsälain kohde II
sl-13/6	LUO8*	Huhdanojan suo
sl-13/7	LUO18*	Metsälain kohde I
sl-13/8	LUO25*	Rasilanmäen lehmuskalliot
sl-13/9	11**	Mutaanmäen pähkinäpensaikko
sl-13/10	LUO19*	Metsä-Tuomelan lehtokorpi
sl-13/11	LUO10*	Keikkumäen lehto- ja saarnikorpi
sl-13/12	12**	Keikkumäen metsä
sl-13/13	10**	Osa-alue 4:n metsä
sl-13/14	7**	Heinojan metsä
sl-13/15	6**	Pitkämäen metsä
sl-13/16	5****	Parkkimäen metsä 1
sl-13/17	6****	Parkkimäen metsä 2
sl-13/18	7****	Parkkimäen metsä 3
sl-13/19	8****	Siirinkallion lehto
sl-13/20	9****	Siirinkallion metsä
sl-13/21	10****	Pitkämäen eteläosan metsä
sl-13/22	11****	Pitkämäen kaakkoisosan metsä
sl-13/23	LUO22*	Puontilan niitty
sl-13/24	*****	Kuusimäen itärinne
sl-13/25	1***	Pukkilan kallioketo
sl-13/26	12****	Kotirinteen lehto
sl-13/27	2***	Härkähaanmäen suo
sl-13/28	LUO9*	Ilvesvuoren kallio
sl-13/29	3***	Pirunkallion jyrkänne
sl-13/30	18****	Ojakkalan metsä 2

* Kirkonkylän selvitysalueen luontoselvitys, 2013 (Päivitetty 2018)

** Nurmijärven Heinojan alueen luontoselvitys, 2020

*** Härkähaanmäen alueen luontoselvityksen päivitys, 2020

**** Nurmijärven Palojoen ja Kirkonkylän vanhojen metsien selvitys, 2018

***** Ilvesvuori pohjoinen -asema-kaava: Luontoselvityksen täydennys, 2018. Kohteita ei ole erikseen nimetty selvityksessä.

Sl-14 –merkinnällä on osoitettu selvityksissä havaitut kasvillisuudeltaan arvokkaat alueet (taulukko 17). Alueilla on lisäksi luonnontilaisia pienvesiä, joita koskevat vesilain määräykset. Kaavamääräyksen mukaan aluetta pääasiallisen käyttötarkoituksen mukaan käytettäessä ja hoidettaessa on turvattava luonnon erityispiirteiden säilyminen. Alueilla on voimassa MRL 128:n mukainen toimenpiderajoitus. Puiden kaatamista koskeva rajoitus ei ole voimassa maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla.

Metsäisillä alueilla tulisi välttää avohakkuita ja voimakasta metsänharvennusta. Asemakaava-vasuunnittelussa alueet tulee pyrkiä säilyttämään luonnontilaisina, eikä rakentamista tule ohjata aivan alueiden välittömään läheisyyteen. Purojen ja norojen uomiin tulisi jättää ainakin 20 metrin levyiset suojavyöhykkeet molemmin puolin. Lähteikköalueille tulee jättää riittävä suojaetäisyys.

Maakunnallisesti arvokkaaksi kohteeksi arvioidun Kissanojan (sl-14/7) metsän alueella on voimassa tuore asemakaava, jossa metsän molemmin puolin on osoitettu työpaikka-alueita, ja metsäalueen läpi on osoitettu katuyhteys. Lisäksi Kissanojan metsän alueella sijaitsee myös Kirkonkylän jätevedenpuhdistamon toiminnan kannalta tärkeitä rakenteita. Alueelle ulottuu myös voimakas tiemelu. Alueen pääkäyttötarkoitusta ei tästä syystä osoiteta suojeltavan alueen SL-aluevarausmerkinnällä, vaan suojaviheralueen merkinnällä. Tämä yhdessä alueen sl-14 -merkinnällä turvaa alueen luontoarvot.

Taulukko 17. Kasvillisuudeltaan paikallisesti arvokkaat alueet, joilla on myös luonnontilaisia pienvesiä (sl-14).

Merkintä osayleiskaavassa	Selvityksen kohde	Kohde
sl-14/1	LUO16*	Matkunojan länsiosa
sl-14/2	LUO15*	Matkunoja, eteläosa
sl-14/3	LUO12*	Koiransuolenoja
sl-14/4	LUO7*	Huhdanoja
sl-14/5	LUO21*	Portinkallion puro
sl-14/6	LUO14*	Lepolan puro
sl-14/7	LUO11*	Kissanoja

*Nurmijärven Kirkonkylän osayleiskaava-alueen pienvedet, 2017

5.5.4. Alueen osat, jotka ovat luonnonsuojelullisesti erityisen arvokkaita (arvokkaat pienvedet) sl-15

Sl-15 –merkinnällä on osoitettu selvityksissä havaitut arvokkaat pienvedet (taulukko 18). Aluetta pääkäyttötarkoituksen mukaan käytettäessä ja hoidettaessa tulee turvata luonnon erityispiirteiden säilyminen. Alueilla on voimassa MRL 128:n mukainen toimenpiderajoitus. Puiden kaatamista koskeva rajoitus ei ole voimassa maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla.

Purojen ja norojen uomille tulisi jättää ainakin 20 metrin levyiset suojavyöhykkeet molemmin puolin.

Taulukko 18. Arvokkaat pienvedet (sl-15).

Merkintä osayleiskaavassa	Selvityksen kohdenumero	Kohde	Luontoarvo
sl-15/1	5*	Kulomäentien pohjoispuolinen noro	luonnontilainen pienvesiuoma
sl-15/2	19*	Portinkallion puro	luonnontilainen pienvesiuoma
sl-15/3	6*	Mutaanmäen noro	luonnontilainen pienvesiuoma
sl-15/4	7*	Heinojan noro	luonnontilainen pienvesiuoma
sl-15/5	5**	Toreenin noro	luonnontilainen pienvesiuoma
sl-15/6	3*	Pitkämäen noro	luonnontilainen pienvesiuoma

- * Nurmijärven Kirkonkylän osayleiskaava-alueen pienvedet, 2017
** Nurmijärven Heinojan alueen luontoselvitys, 2020

5.5.5. Alueen osat, jotka ovat luonnonsuojelullisesti arvokkaita tai erityisen arvokkaita (lepakoiden elinalueet) sl-16 ja sl-17

Sl-16 –merkinnällä on osoitettu selvityksissä havaitut lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikat (taulukko 19). Lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen tai heikentäminen on luonnonsuojelulla kielletty. Rakennusten korjaus- ja kunnossapitotöissä tulee noudattaa erityistä huolellisuutta. Kohteiden läheisyyteen tulee jättää riittävästi suojaavaa puustoa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huolehtia puustoisten siirtymäreittien jatkuvuudesta. Voimakasta valaistusta kohteiden läheisyydessä tulee välttää kesäaikaan.

Taulukko 19. Lepakoiden lisääntymis- ja levähdysalueet (sl-16).

Merkintä osayleiskaavassa	Selvityksen kohde	Kohde	Luokka
sl-16/1	***	Heinojantie 77	I
sl-16/2	***	Heinojantie 61	I
sl-16/3	***	Heinojantie 58	I
sl-16/4	***	Heinojantie 35	I
sl-16/5	***	Heinojantie 25	I
sl-16/6	***	Raalantie 70	I
sl-16/7	5 **	Kirkonmäki	I

** Nurmijärven Kirkonkylän keskusta-alueen lepakkoselvitys 2014

*** Heinojan alueen tarkentava lepakkoselvitys 2019, kohteita ei ole nimetty.

Sl-17 merkinnällä on osoitettu selvityksissä havaitut lepakoiden tärkeät ruokailualueet ja siirtymäreitit (luokka II) eli Eurobats-sopimuksen mukaiset alueet (taulukko 20). Alueita tulee hoitaa ja puustoa säilyttää niin, että lepakoille suotuisat olosuhteet säilyvät. Alueilla on voimassa MRL 128:n mukainen toimenpiderajoitus. Puiden kaatamista koskeva rajoitus ei ole voimassa maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla. Toimenpiderajoitus ei koske johtoalueita.

Alueilla ei suositella avohakkuuta tai voimakasta metsänharvennusta, mutta pensas-kerroksen raivaamisesta, esimerkiksi vesakoiden poistamisesta, ei ole haittaa lepakoille. Alueilla tulee välttää voimakasta valaistusta kesäaikaan.

Taulukko 20. Lepakoiden tärkeät ruokailualueet ja siirtymäreitit.

Merkintä osayleiskaavassa	Selvityksen kohde	Kohde	Luokka
sl-17/1	2 *	Isosuo	II
sl-17/2	4 *	Kulomäki	II
sl-17/3	6 *	Tanssikallio	II
sl-17/4	7 b *	Miilusuon pohjoispuoli	II
sl-17/5	7 a *	Portinkallio	II
sl-17/6	8 *	Alttarinkallio	II
sl-17/7	1 ***	Heinojantie, pohjoinen	II
sl-17/8	2 ***	Seitsemän veljeksien reitti	II
sl-17/9	3 ***	Heinojantie, itä	II
sl-17/10	4 ***	Heinojantie, etelä	II
sl-17/11	10 *	Puontila	II
sl-17/12	2 **	hautausmaa ja pappila	II
sl-17/13	13 b *	Järventausta	II

* Lepakkoselvitys Nurmijärven Kirkonkylän osayleiskaavan laadintaa varten, 2013

** Nurmijärven Kirkonkylän keskusta-alueen lepakkoselvitys, 2014

*** Heinojan alueen tarkentava lepakkoselvitys, 2019

5.6. Kulttuuriympäristön arvot

5.6.1. Muinaismuistokohteet sm-1

Sm-1 –merkinnällä on osoitettu muinaismuistolailla rauhoitetut kiinteät muinaisjäännökset (taulukko 21). Osayleiskaavassa kohteet on osoitettu alueella tehtyihin selvityksiin ja muinaisjäänösrekisteriin perustuen.

Muinaisjäännökset on rauhoitettu muinaismuistolailla. Sm-1 –kohteita koskevan määräyksen mukaan kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Kohteita koskevista suunnitelmista on pyydettävä museoviranomaisen lausunto. Muinaisjäännösten laajuus tulee selvittää museoviranomaiselta. Kohde saattaa myös muodostua useammasta alueesta ja kohteen lähellä saattaa olla laajemminkin muinaisjäännöksiä.

Taulukko 21. Muinaismuistolailla rauhoitetut kiinteät muinaisjäännökset.

Numero selvi-tyk-sessä	INSPIRE	Kohde	Muinaisjäännöstyppi	Ajoitus	Kaavamerkintä
2*	543010001	Ala-Pekkola	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/15
3*	543010002	Halmela 1	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/3
4*	543010003	Halmela 2	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/2
5*	543010004	Lautala	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/4
6*	543010005	Luhtapelto	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/18
7*	543010006	Niemimäki	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/16
8*	543010007	Rintelä	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/17
31*	543010030	Kyläjoki	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/12
32*	543010031	Einola	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/14
33*	543010032	Hevoshaantie	kultti- ja tarinapaikat	ajoitamaton	sm-1/8
40*	1000001399	Reinikkala	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/11
43*	1000001410	Nokkapelto	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/19
44*	1000001411	Havukka	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/13
45*	1000001412	Kattilamäki	kivirakenteet-röykkiöt	ajoitamaton	sm-1/1
57*	1000005320	Puontila	asuinpaikat	kivikautinen	sm-1/10
77*	1000005848	Vahterinmäki	kivirakenteet-röykkiöt	ajoitamaton	sm-1/20
6.1**	1000013219	Puontila 1	asuinpaikat	historiallinen	sm-1/5
6.2**	1000013222	Puontila 2	asuinpaikat	historiallinen	sm-1/6
6.3**	1000013223	Puontila 3	asuinpaikat	historiallinen	sm-1/7
6.4**	1000013224	Puontila 4	asuinpaikat	historiallinen	sm-1/9

* (Nurmijärven arkeologinen inventointi, 2006)

** (Nurmijärvi, Historiallisen ajan muinaisjäännösten inventointi, 2008)

5.6.2. Rakennussuojelulain tai kirkkosuojelulain nojalla suojellut rakennukset ja rakennusperintöalueet srs-1, srs-2 ja srk-1

Suunnittelualueella on kolme Rakennussuojelulain nojalla ja kaksi kirkkolain nojalla suojeltua kohdetta (taulukko 22). Koska kohteet on suojeltu muiden lakien perusteella, ei kaavassa ole annettu niitä täydentäviä määräyksiä.

Ojakkalan tilan rakennusryhmä ja Männistön muorin mökki on suojeltu samalla päätöksellä. Päätöksen mukaisesti suojelu koskee rakennusten ulkoasua, alkuperäistä tai sellaiseksi katsottavaa huonejakoa ja kiinteää sisustusta. Rakennuksissa sallitaan vain välttämättömiä korjauksia ja muutoksia joiden tulee olla luonteeltaan ennallistavia. Rakennuksia saadaan käyttää asumisen ja maatilatalouden tarpeisiin sekä muuhun niiden kulttuurihistoriallisen arvon mukaiseen tarkoitukseen. Rakennusryhmää pihapiireineen tulee käyttää ja hoitaa siten, että niiden kulttuurihistoriallinen arvo säilyy. Alueella tulee vaalia keto-, piha-, ja puutarhakasvilisuutta sekä perinteistä aitaamistapaa. Alueella sallitaan vain maatalan toiminnan kannalta tarpeellinen uudisrakentaminen.

Mäntylän talo tunnetaan Aleksis Kiven Seitsemän veljeksien Lukkarilan esikuvana ja talo on sisätiloiltaan säilynyt alkuperäisessä tai alkuperäistä vastaavassa asussa. Rakennuksen ulkosivuja kunnostettaessa saa niihin tehdä vain ennallistavia tai rakennuksen säilymistä kannalta välttämättömiä muutoksia. Sisätiloja korjattaessa on tavoitteena pidettävä alkuperäisen huone- ja kiinteän sisustuksen säilymistä. Rakennusta ja sen pihapiiriä tulee hoitaa siten, että niiden kulttuurihistoriallinen arvo säilyy.

Kirkkolain nojalla suojelluista rakennuksista ei ole tehty erillisiä suojelupäätöksiä.

Taulukko 22. Rakennussuojelulailta ja kirkkolailla suojellut kohteet, srs-1, srs-2 ja srk-1.

Kohdenumero Kirkonkylän keskustan selvityksessä	Kohdenumero koko kunnan selvityksessä	Kohdenumero osayleiskaavassa	Nimi	Katuosoite
513	106	srs-1/1	Mäntylä	Aleksis Kiven tie 3
	271	srs-1/2	Männistön muorin mökki	Mt 130 ja Vt 3 välissä Paljoentien pohjoispuolella
500	100	srk-1/1	Nurmijärven kirkko	Keskustie 16
501	100	srk-1/2	Kellotapuli	Keskustie 16
	16	srs-2	Ojakkalan rakennusryhmä	

5.6.3. Kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus sr-8 ja sr-6

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset on osoitettu merkinnällä sr-8 ja sr-6.

Sr-8 –merkinnällä on osoitettu rakennusperintökohteet, jotka sijaitsevat alueella, jota ei ole tarkoitettu asemakaavoitettavaksi (taulukko 23). Kaavamääräyksen mukaan rakennus tulee säilyttää siten, etteivät sen kulttuurihistorialliset arvot vaarannu. Korjaamisen lähtökohtana tulee olla rakennuksen alkuperäisten tai niihin verrattavissa olevien rakenteiden ja materiaalien säilyttäminen. Kohteen läheisyydessä rakentaminen on sovitettava kooltaan, mittasuhteiltaan, materiaaleiltaan, väriykseltään, sijainniltaan, korkeusasemaltaan ja rakennustavaltaan arvokkaaseen rakennettuun kokonaisuuteen. Rakennuksia ei saa purkaa ilman MRL 127§:ssä tarkoitettua lupaa.

Rakennuksen julkisivun muuttaminen, kattomuodon, katteen tai sen väriyksen muuttaminen, ulkoverhouksen rakennusaineen tai väriyksen muuttaminen edellyttää rakennusjärjestyksen mukaista lupamenettelyä. Rakennus-, purkamis- tai toimenpidelupahakemuksesta on pyydetävä museoviranomaisten lausunto.

Taulukko 23. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset (sr-8-merkintä).

Kohdenumero koko kunnan selvityksessä	Arvo-luokka	Nimi	Katuosoite	Merkintä osayleiskaavassa
177	1	Yli-Santapohja	Keikkumäentie 226	sr-8/1
176	1	Ali-Santapohja	Keikkumäentie 209	sr-8/2
173	2	Karhunkorven koulu	Raalantie 309	sr-8/3
174	1	Nybacka	Raalantie 353	sr-8/4
175	2	Söderkulla	Rajalantie 11	sr-8/5
157	2	Päivölä	Iivarintie 36	sr-8/6
155	1	Kanta-Iivari	Iivarintie 9	sr-8/7
154	1	Yli-Mäkelä	Iivarintie 1	sr-8/8
156	2	Iivarin riihi	Punamullantien ja Perttulantien kulma	sr-8/9
153	2	Pirttilä	Taipaleentie 518	sr-8/10
152	2	Kiviniemi	Niemimäentie 10	sr-8/11
151	2	Kivirinne	Taipaleentie 514	sr-8/12

Sr-6 – merkinnällä on osoitettu ne rakennusperintökohteet, joiden suojelu ratkaistaan asemakaavassa (taulukko 24). Kohteet sijaitsevat pääosin keskusta-alueella. Korjaamisen lähtökohtana tulee olla rakennuksen alkuperäisten tai niihin verrattavissa olevien rakenteiden ja materiaalien säilyttäminen. Kohteen läheisyydessä rakentaminen on sovitettava kooltaan, mittasuhteiltaan, materiaaleiltaan, väriykseltään, sijainniltaan, korkeusasemaltaan ja rakennustavaltaan arvokkaaseen rakennettuun kokonaisuuteen. Rakennuksia ei saa purkaa ilman MRL 127§:ssä tarkoitettua lupaa.

Rakennuksen julkisivun muuttaminen, kattomuodon, katteen tai sen väriyksen muuttaminen, ulkoverhouksen rakennusaineen tai väriyksen muuttaminen edellyttää rakennusjärjestyksen mukaista lupamenettelyä. Rakennus-, purkamis- tai toimenpidelupahakemuksesta on pyydetävä museoviranomaisten lausunto.

Taulukko 24. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset (sr-6-merkintä).

Kohdenu- mero Kirkon- kylän kes- kustan selvi- tyksessä	Kohdenu- mero koko kunnan selvityk- sessä	Nimi	Katuosoite	Merkintä osayleis- kaavassa
570		Asuinrakennuksen takainen rakennelma	Seppäläntie 10	sr-6/1
567	159	Toreeninmäki, Kunnalliskoti	Rajamäentie 9b	sr-6/2
568	161	Toreeninmäki, Sairasosasto	Rajamäentie 9b	sr-6/3
569	162	Kunnanlääkäarin asuinrakennus	Toreenintie 4	sr-6/4
	158	Krannila (Grannila)	Vehnäpellontie 2	sr-6/5
562		Nahkurintie 14	Nahkurintie 14	sr-6/6
561		Nahkurintie 12	Nahkurintie 12	sr-6/7
560		Puontilankaari 1	Puontilankaari 1	sr-6/8
559		Puontilankaari 5	Puontilankaari 5	sr-6/9
558		Liisankallio	Puontilankaari 7	sr-6/10
564		Rinnekuja 4	Rinnekuja 4b	sr-6/11
563		Nahkurintie 5	Nahkurintie 5	sr-6/12
545	140	Kaunisto, ent. sauna	Puontilankaari 2	sr-6/13
544	140	Kaunisto	Puontilankaari 2	sr-6/14
543	139	Ahjola	Nahkurintie 6	sr-6/15
546	141	Haavisto	Punamullantie 17	sr-6/16
552	138	Puontila	Puontilantie 3	sr-6/17
553	138	Puontilan maakellari	Puontilantie 3	sr-6/18
551	147	Vaahteramäen navetta	Punamullantie 23	sr-6/19
550	147	Vaahterämäki	Punamullantie 23	sr-6/20
549	145	Riihikoppeli	Punamullantie 21	sr-6/21
547	144	Riihipiha	Punamullantie 19a	sr-6/22
548	143	Einolan entinen aitta	Punamullantie 19a	sr-6/23
555	149	Reinikkala	Punamullantie 26	sr-6/24
556	149	Reinikkalan aitta	Punamullantie 26	sr-6/25
557	149	Reinikkalan navetta	Punamullantie 26	sr-6/26
554	148	Yli-Mattilan talousrakennus	Punamullantie 24	sr-6/27
566		Järvitie 1 talo 2	Järvitie 1	sr-6/28
565		Järvitie 1 talo 1	Järvitie 1	sr-6/29
542	134	Kirkonkylän kansakoulu	Aleksis Kiven tie 18e	sr-6/30
541	133	Laiholan eli "Kaipainen"	Aleksis Kiven tie 19a	sr-6/31
530	123	Sähkölaitoksen konttori ja johtajan asunto	Krannilanpolku 4	sr-6/32
532		Vanha terveystalo	Punamullantie 12a	sr-6/33
540	129	Salkola	Keskustie 1	sr-6/34
533	126	Korsisaaren liikerakennus	Kuokkalantie 2	sr-6/35

534	127	Linja-autoasema	Keskustie 3	sr-6/36
535	128	Kunnantalo	Keskustie 2b	sr-6/37
527		Osuuskassan talo	Pratikankuja 4	sr-6/38
526	121	Pörssitalo, vanha palo- asema	Pratikankuja 6	sr-6/39
525	120	Pratikankuja 8, ent. koulu- koti	Pratikankuja 8	sr-6/40
528	131	Nurmijärven Yhteiskoulu	Pratikankuja 8	sr-6/41
529	132	Kino Juha	Keskustie 9	sr-6/42
524	119	Jaakkola - "Uusi Karppala"	Pratikankuja 13	sr-6/43
522	118	Penttilä	Pratikankuja 10	sr-6/44
523	118	Penttilän piharakennus	Pratikankuja 10	sr-6/45
521	117	Ristilä, entinen poliisitalo	Pratikankuja 12	sr-6/46
520		Aleksis Kiven tie 14	Aleksis Kiven tie 14	sr-6/47
519	116	Ahoma	Aleksis Kiven tie 12	sr-6/48
518	115	Välimaa, Stenvallin entinen kauppa	Aleksis Kiven tie 10	sr-6/49
517	113	Nurmijärven Säästöpankin ent. toimitalo	Aleksis Kiven tie 9	sr-6/50
516	112	Elannon myymälä	Aleksis Kiven tie 7	sr-6/51
515	110	Rakela, "Valkoinen huvila"	Aleksis Kiven tie 4	sr-6/52
538		Keskustie 8	Keskustie 8	sr-6/53
537		Keskustie 10	Keskustie 10	sr-6/54
536		Mahlamäentie 9	Mahlamäentie 9	sr-6/55
514	109	Kirkkorinne	Kirstaantie 1	sr-6/56
502	100	Viljamakasiini	Kirstaantie 5-7	sr-6/57
507	104	Siuntion virkatalo "Jalava"	Malakiaksentie 1	sr-6/58
508	104	Jalavan tiilinavetta	Malakiaksentie 1	sr-6/59
509		Lattu	Malakiaksentie 3	sr-6/60
512		Kanttorilan talousrakennus	Malakiaksentie 5	sr-6/61
511		Kanttorilan ja Granbackan aitta	Malakiaksentie 5	sr-6/62
510	105	Kanttorilan päärakennus	Malakiaksentie 5	sr-6/63
539		Kirstaantie 11	Kirstaantie 11	sr-6/64
505	103	Kirkkoherran pappila	Pappilantie 3	sr-6/65
506	103	Pappilan vaunuvaja	Pappilantie 3	sr-6/66
504	102	Nurmijärven siunauskappeli	Aleksis Kiven tie 2	sr-6/67
	165	Ketunoja (Alestalo)	Kirkkotie 990	sr-6/68
	164	Pukkila eli Ylöstalo	Kirkkotie 997	sr-6/69
	166	Ali-Pekkola	Kirkkotie 987	sr-6/70

Osaa rakennusperintöselvitysten kohteista ei ole esitetty yleiskaavassa (taulukko 25). Tyypillisin syy tähän on, että rakennus on purettu.

Taulukko 25. Rakennusperintöselvitysten kohteet, joita ei ole osoitettu osayleiskaavassa.

Kohdenumero koko kunnan selvityksessä	Luokka	Nimi	Katuosoite	Syy
107	2U	Talo Aleksis Kiven tiellä	Aleksis Kiven tie 1	Rakennus sijaitsee liikennealueella
108	2	Merisen talo	Kirstaantie 3	Rakennus on purettu
122	2	Kulmala	Pratikankuja 5	Rakennusta ei Kirkonkylä keskus- tan selvityksessä ole luokiteltu ar- vokkaaksi kohteeksi
130	2	Toimela	Kuokkalantie 3	Uusi asemakaava mahdollistaa pur- kamisen
135	2U	Rauhala	Aleksis Kiven tie 18 b	Rakennus on purettu

136	2U	Toivola	Aleksis Kiven tie 18 c	Rakennus on purettu
137	2U	Toivola	Aleksis Kiven tie 18 a	Rakennus on purettu
142	2	Pesola	Puontilankaari 9	Rakennusta ei Kirkonkylä keskustan selvityksessä ole luokiteltu arvokkaaksi kohteeksi
146	2	Yrjölä	Punamullantie 19 b	Rakennusta ei Kirkonkylä keskustan selvityksessä ole luokiteltu arvokkaaksi kohteeksi
150	2U	Reinikkala (vanha kivi-vaamo)	Kyläjoentien eteläpää	Rakennus on purettu
163	2	Tammela	Sorvankaari 5	Rakennus on purettu
101	1	Seurakuntatalo	Keskustie 15	Rakennus on purettu
125	2	Sähkölaitoksen toimitila	Punamullantie 12 c	Alueen asemakaavaluonnoksen valmistelussa on todettu, että rakennuksella ei ole sellaista arvoa, joka tukisi rakennuksen säästämistä kokonaisuus huomioiden.

5.6.4. Kulttuuriympäristön kannalta arvokas alueen osa sk-8, sk-9 ja sk-10

Kulttuuriympäristön kannalta arvokkaat rakennusperintökokonaisuudet on osoitettu osayleiskaavassa merkinnöillä sk-8, sk-9 ja sk-10. Jaottelu perustuu arvojen merkittävyyteen valtakunnallisista paikallisiin arvoihin.

Kirkonmäen RKY 2009 –kohde on osoitettu merkinnällä sk-8. Ensimmäinen kirkko sille rakennettiin jo 1400-luvun lopussa. Nykyinen, järjestykseltään neljäs puukirkko rakennettiin alkuun vihtiläisen kirkonrakentaja Märten Tolpon laatimien, intendenttikonttorissa korjattujen piirustusten mukaan vuonna 1793. Arvokkaan maisema-alueen muodostavat kirkon ja erillisen kellotapulin lisäksi Aleksis Kiven opettajan Malakias Costianderin talo, puurivien reunustama vanha maantie, kirkkoherran pappila puistoineen, sekä hautausmaa. Kirkonmäki on arvonsa mukaan hyvin hoidettu ja edustava kulttuuriympäristö, joka liittyy luontevasti taajamarakenteeseen.

Merkinnällä sk-9 on on osoitettu kulttuuriympäristön kannalta tärkeät alueen osat Mäkelä ja Iivari sekä Kyläjoen laakso ja Pukkilan kyläryhmä. Kyseiset alueet ovat koko Nurmijärven tasolla arvokkaita kulttuuriympäristöjä.

Merkinnällä sk-10 on osoitettu Kirkonkylän paikallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt Puontilanmäki, Puontilanmäen pientalot sekä Mahlamäen kerrostalot.

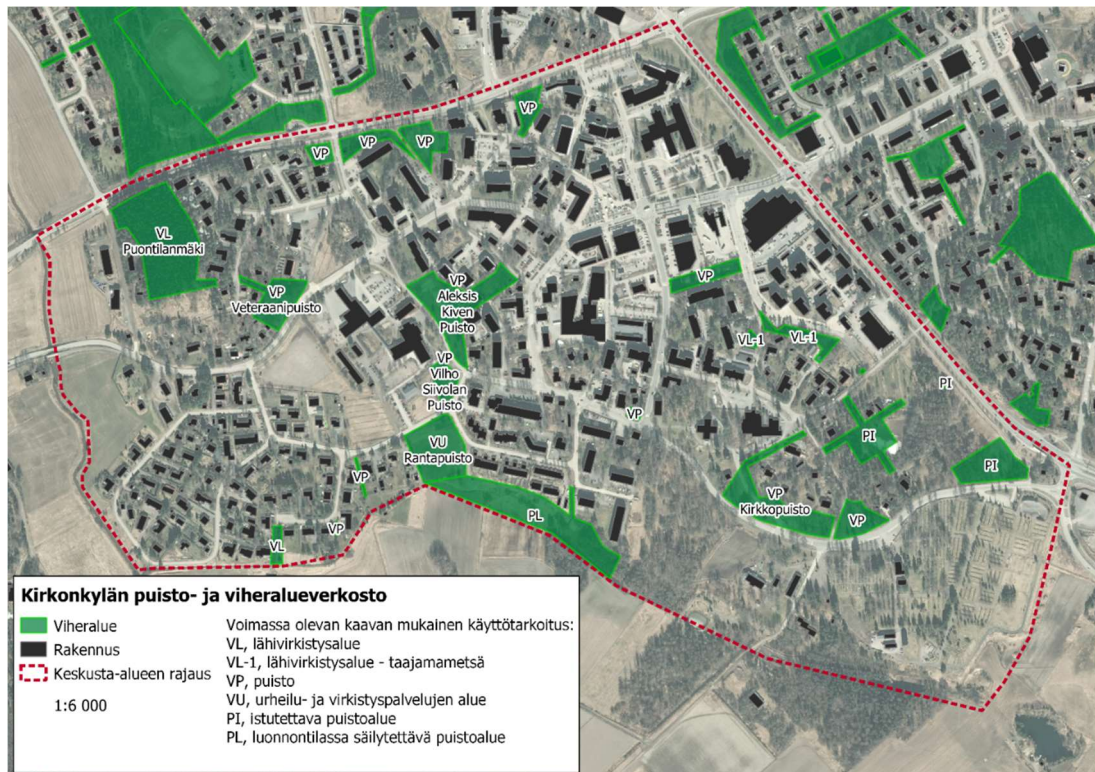
5.6.5. Tuusula-Vihti maantie ja historiallinen kyläkeskusta

Alueen halki kulkee Tuusula-Vihti-maantie Perttulasta keskustaan ja keskustasta Ojakkalantietä kohti Palojokea. Historiallisen tien linjaus tulee säilyttää tarkemmassa suunnittelussa.

Aleksis Kiven tien ja Pratikankujan ympäristöä kehitettäessä tulee huomioida alueella säilyneen kyläkeskustan ominaispiirteet. Alueen kehittämisessä tulee edistää alueen historiallisen mittakaavan, katumiljöön ja rakennuskannan arvojen säilymistä.

Historiallista kyläkeskustaa laajemmalle keskusta-alueelle (kuva 19) on annettu yleismääräys toimivan viherverkoston turvaamisesta sekä vehreän yleisilmeen edistämisestä asemakaavotuksessa.

Kuva 19. Keskusta-alueen asemakaavoitettu viherverkosto. Kaavan yleismääräys koskee likimääräisesti kuvaan rajattu aluetta.

Keskustan alueelle laaditut täydennysrakentamisperiaatteet ohjaavat alueen tarkempaa suunnittelua.

5.6.6. Maisemallisesti arvokkaat alueet ma-7

Osayleiskaavassa on osoitettu paikallisesti arvokkaina maisema-alueina maisemaselvityksen mukaiset peltoalueet Kyläjoen laaksossa (ma-7/2), Luhtajokilaaksossa (ma-7/3) sekä Uusi-kylässä (ma-7/1). Osa-alueisiin sisältyvät myös maisemallisesti arvokkaat osat Pitkämäestä ja Rajakalliosta. Alueiden säilyminen avoimina on tärkeää maiseman kannalta. Peltoalueiden säilyminen viljelykäytössä on toivottavaa.

5.7. Liikenne

Helsingintie ja Hämeenlinnantie (mt 130) on osoitettu kaavassa seututeinä. Helsingintie on osoitettu nelikaistaiseksi tieksi liikenneselvityksen mukaisesti. Yhdysteinä on osoitettu Raalantie, Ivarin metsätie, Perttulantie, Hongisojantie, Rajamäentie, Keikkumäentie, Laidun-kaari, Kyläjoentie sekä keskustaajaman kokoojakatuverkkoa.

Heinojan ja Härkähaanmäen tulevat kokoojakatutarpeet on osoitettu ohjeellinen/vaihtoehtoinen kokoojakatu -merkinnöillä. Härkähaanmäellä uusi kokoojakatu kulkee Ojakkalantien itäpuolella muodostaen läpiajettavan katuyhteyden uusille asuin- ja työpaikkavarauksille. Heinojan alueella kokoojakatuvaraukset yhdistävät uudet asuinalueet Rajamäentiehen lännessä sekä Raiskiontien tason katulinjaukseen idässä. Alueiden katuverkko tarkentuu kaavarungossa sekä asemakaavoissa.

Ivesvuori pohjoisen alueelle on kaavassa osoitettu ohjeellinen kokoojakatu Hämeenlinnantieltä Kissanojan yli. Alueen pääasiallinen liikenneyhteys on tarpeen muodostaa kuitenkin Siipontieltä.

Olemassa oleva linja-autoasema on osoitettu matkakeskukseksi. Liityntäpysäköintialuevarauksia on osoitettu Vt 3:n ja Myllykukon liikenneaseman tuntumaan, Kauppanummen alueelle, hautausmaan pohjoispuolelle sekä keskustaan linja-autoaseman tuntumaan. Myös pyörien asianmukaisia liityntäpysäköintipaikkoja tulee lisätä.

Kevyen liikenteen reitteinä on osoitettu pääkokoojakatujen mukaisia tärkeimpiä yhteyssuuntia Perttulantiellä, Rajamäentiellä, Raalantiellä, Ilvesvuorenkadulla ja Helsingintiellä. Kevyen liikenteen yhteystarve on osoitettu Perttulantien varteen Hongisojantiestä länteen päin. Yhteyden tarkempi sijainti ratkaistaan jatkosuunnittelussa.

Ojakkalantien varteen on osoitettu kevyen liikenteen yhteystarve. Tie on osa vanhaa Tuusula-Vihti maantietä ja kaavassa sen molemmiin puolin on osoitettu rakennettavia alueita. Tarkoituksenmukaista olisi, että nykyistä Ojakkalantietä ei käytetä alueen kokoojakatuna, vaan nykyisen tien linjaus olisi kevyen liikenteen käytössä. Uusi kokoojakatu kulkee Ojakkalantien itäpuolella.

Osayleiskaavassa on osoitettu raideliikenteen yhteystarve, joka liittyy mahdolliseen raideyhteyteen Helsingin ja Tallinnan välillä. Yhteystarve on raideyhteys lentoaseman pohjoispuolelle mahdollisesti sijoittuvasta rahtiterminalista Hanko-Hyvinkää radalle. Raideyhteystarpeelle ei ole olemassa edes alustavaa linjausta.

Tarkemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota toimivaan kävely- ja pyöräilyverkkoon erityisesti keskustaaajaman alueella.

5.8. Ulkoilureitit ja viheryhteydet

Osayleiskaavassa on osoitettu tarpeelliset ulkoiluyhteydet ohjeellisina ulkoilureitteinä sekä yksi ulkoilureitin yhteystarve. Ne täydentävät Kirkonkylän olemassa olevaa kevyen liikenteen- ja ulkoilureittien verkostoa yhdistyen viheralueisiin.

Ohjeelliset ulkoilureitit on muodostettu perustuen Harava-kyselyn tuloksiin ja kevyen liikenteen verkoston ja ulkoilureitistön suunnitelmaan. Vuonna 2016 toteutetun Harava-kyselyn perusteella kuivatun järven alue on kirkonkyläläisille tärkeä ulkoilualue, ja sinne ja sen ympäristöön toivottiin uusia virallisia ulkoilureittejä. Osayleiskaavassa on osoitettu järven alueelle ohjeellisia ulkoilureittejä. Uusi ohjeellinen ulkoilureitti on osoitettu myös yhdistämään kuivatun järven alueen Parkkimäen ulkoilualueeseen.

Kaavassa on osoitettu poikittainen ulkoilureitin yhteystarve Parkkimäen pohjoisosista Heinojalle. Toteutuessaan yhteys palvelisi rakentuvan Heinojan asuinalueen asukkaita, sekä kaikkia Kirkonkylän taajaman pohjoispuolella liikkuvia ulkoilijoita. Ulkoilureitin tarkempi sijainti ja linjaus tarkentuvat asemakaavassa.

Seitsemän veljeksien ulkoilureitti kulkee kaava-alueen koillisosan läpi yhdistyen paikallisiin ulkoilureitteihin. Seitsemän veljeksien reitti on osoitettu osayleiskaavassa ohjeellisena ulkoilureittinä, sillä reitti saattaa tarkentua Heinojan alueella uusien asuinalueiden ja viherverkoston suunnittelun yhteydessä. Paikoin kevyen liikenteen reitti toimii osana ulkoilureittiä (svr-merkintöjen välinen osuus).

Osayleiskaavassa on osoitettu viheryhteystarpeina maakunnalliset ja paikalliset ekologiset yhteydet. Maakuntakaavan viheryhteystarve Mutaanmäen virkistysalueelta Vantaanjokivarteen on merkitty kaavaan kahtena paikallisena ekologisenä yhteytenä. Maakuntakaavan viheryhteystarve Parkkimäeltä taajaman keskustaan on esitetty viheralumerkinnöin (V-1 ja VU-1). Lisäksi Parkkimäestä on osoitettu paikallinen viheryhteystarve Rajamäentien ylitse länteen.

Alueita pääkäyttötarkoituksen mukaan suunniteltaessa ja käytettäessä tulee turvata ekologisen käytävän riittävä leveys ja jatkuvuus. Ekologisten yhteyksien toimivuus edellyttää yhteyksien säilymistä riittävän leveinä ja mahdollisimman katkottomina. Maakunnalliset yhteydet ovat laajoja, toisiinsa kytkeytyneitä metsäisiä alueita. Toimivan maakunnallisen yhteyden vähimmäisleveyden tulisi olla 250-300 metriä. Yhteys voi olla kapeampikin, mutta yhteyden kapeikkokohdan ei tulisi olla pidempi kuin se on leveä. Paikalliset ekologiset yhteydet ovat pääasiassa metsäalueiden välisiä yhteyksiä, eivätkä ne muodosta kaikkialla yhtenäisenä jatkuvia käytäviä. Ekologista yhteyttä voi vahvistaa esimerkiksi istuttamalla puita.

5.9. Yhdyskuntatekninen huolto

Kirkonkylän jätevedenpuhdistamo ja Valkojojan vedenottamo on osoitettu yhdyskuntateknisen huollon laitoksina. Kirkonkylän jätevesien hallinnan ensisijaisena kehittämismuutoksena on

päätösten mukaisesti siirtoviemärin rakentaminen Klaukkalan jätevedenpuhdistamolle, jolloin aluetta voidaan käyttää laajemmin aluevarauksen mukaisesti työpaikkarakentamiseen.

Kirkonkylä-Klaukkala-siirtoviemärille on osayleiskaavassa osoitettu kaksi ohjeellista/vaihtoehtoista linjausta. Toinen linjaus kulkee Hämeenlinnanväylän varressa, toinen Kirkkotien vieressä.

Kaavassa on osoitettu olemassa olevat 110 ja 400 kV:n voimalinjat sekä uusi voimalinja Karhunkorven alueelta Lautalaan ohjeellisena/vaihtoehtoisena nykyisen 110 kV:n linjan viereen.

Voimajohdon johtoalue sisältää johtoaukean ja sen molemminpuoliset reunavyöhykkeet. Puiden kasvukorkeus on reunavyöhykkeillä rajoitettu, jotta puut eivät mahdollisesti kaatuessaan ulotu voimajohtoon. Voimajohdon rakennusrajoitusalue on ehdoton raja, jonka sisäpuolelle ei voi osoittaa rakentamista. Fingridillä on pitkän aikavälin tavoitteena päivittää voimajohtojen rakennusrajoitusta merkitsevät rakennusrajat reunavyöhykkeiden ulkoreunaan siten, että rakennusrajoitus koskee koko johtoaluetta. Rakennusrajoitus koskee sekä maanpäällisiä että maanalaisia rakennuksia. Voimajohtoalueella tai sen läheisyydessä tapahtuva toiminta ei saa olla ristiriidassa sähköturvallisuuden kanssa eikä toiminta voi aiheuttaa vaaraa voimajohdon käytölle ja kunnossa pysymiselle.

Voimajohtoalueella tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää voimajohdon omistajalta erillinen risteämälausunto. Risteämä voi olla myös esimerkiksi tie, katu, rakennelma tai rakennus, joka sijoittuu voimajohdon läheisyyteen. Risteämälausunto tulee pyytää, vaikka suunnitelma olisi osoitettu kaavassa.

Osayleiskaava-alueen luoteisosaan on osoitettu olemassa oleva maakaasulinja. Asemakaa-voja toteutettaessa rakennetaan vesihuoltoverkostoa tarpeen mukaan.

Metsä-Tuomelan jäteaseman luoteispuolelle on osoitettu määräaikainen yhdyskuntateknisen huollon alue et-2, joka on varattu maanlajitykseen. Alueelle ei saa toiminnan loputtua sijoittaa asumista.

5.10.Ympäristöhäiriöiden vähentäminen

5.10.1.Meluntorjunta

Kirkonkylän alueella melua aiheuttavat pääasiassa lento- ja tieliikenne. Helsinki-Vantaan lentoaseman ympäristöluvan liitteen mukaiset lentokonemelualueet on osoitettu kaavassa lentokonemelualue 1 ja lentokonemelualue 2 - merkinnöillä. Lentokonemelualue 1:nä on osoitettu ns. uuden verhoikäyrän mukainen L_{DEN} 55 – 60 dBA -alue. Alueelle ei saa sijoittaa herkkiä toimintoja. Käytännössä tämä vyöhyke ulottuu vain vähäisesti Ilvesvuoren työpaikka-alueelle eikä sillä ole tarkempaan suunnitteluun juuri vaikutusta. Lentokonemelualue 2:na on osoitettu uuden verhoikäyrän mukainen L_{DEN} 50 – 55 dBA -alue. Alueella ja sen välittömässä läheisyydessä tulee kiinnittää huomiota rakenteiden ääneneristävyyteen. Asuinrakennusten ja muiden herkkien toimintojen ääneneristävyys lentomelua vastaan tulee olla vähintään 32dBA. Lentokonemelualue 2 ulottuu laajalti keskustaa-ajan itäosiin.

Lentokoneiden laskeutumisvyöhyke on esitetty lisäksi omana merkintänään. Asuinrakennusten ja muiden herkkien toimintojen ääneneristävyys lentomelua vastaan tulee tällä alueella olla vähintään 35 dBA. Laskeutumisvyöhyke ulottuu luode-kaakko- suunnassa Toreenista Ilvesvuoren alueelle.

Valtatie 130 ja Hämeenlinnanväylä ovat liikennemääriltään suunnittelualan merkittävimmät tiet. Nykyiset maantiet Perttulantie/Raalantie ja Helsingintie/Rajamäentie ovat seuraavaksi eniten melua aiheuttavia teitä. Meluntorjunta tulee ottaa huomioon, kun laaditaan asemakaa-voja vilkkaasti liikennöityjen teiden varsille; tarvittaessa tulee esittää meluntorjuntatoimenpiteitä. Uusien teiden/katujen suunnittelussa tulee meluntorjunta ottaa suunnittelussa huomioon ja esittää tarpeelliset meluntorjuntatoimenpiteet.

Yleismääräys velvoittaa laadittaessa asemakaavaa liikenneväylän, muun melulähteen tai luonnonsuojelualan tuntumaan on tarkistettava melutaso ja osoitettava tarpeelliset meluntorjuntatoimenpiteet. Asemakaavoituksessa ja lupakäsittelyssä on noudatettava kulloinkin voimassa olevia meluntorjuntaa koskevia yleisiä vaatimuksia ja ohjeita. Kaavan

laadintahetkellä tulee noudattaa valtioneuvosten päätöstä 993/1992 ja saavuttaa siinä asetut ohjearvot.

5.11.Kauppa

5.11.1.Kauppa keskustatoimintojen alueella

Keskustatoimintojen alueella voidaan osoittaa kaikenlaista kauppaa. Alueella voidaan sijoittaa myös seudullisesti merkittäviä vähittäiskaupan yksiköitä. Maakuntakaavan mukaisesti vähittäiskaupan suuryksiköiden yhteenlaskettu kerrosala voi olla korkeintaan 30 000 k-m².

Alueet on varattu hallinnolle, kaupalle, ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomille työpaikoille sekä keskusta soveltuvalle asumiselle. Alueille voidaan sijoittaa vähittäiskaupan suuryksiköitä, myös seudullisesti merkittäviä yksiköitä. Vähittäiskaupan suuryksiköt voivat olla päivittäistavarakauppaa, tilaa vaativaa erikoistavarakauppaa tai muuta erikoiskauppaa.

5.11.2.Kaupallisten palvelujen alue, jolle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön KM-2

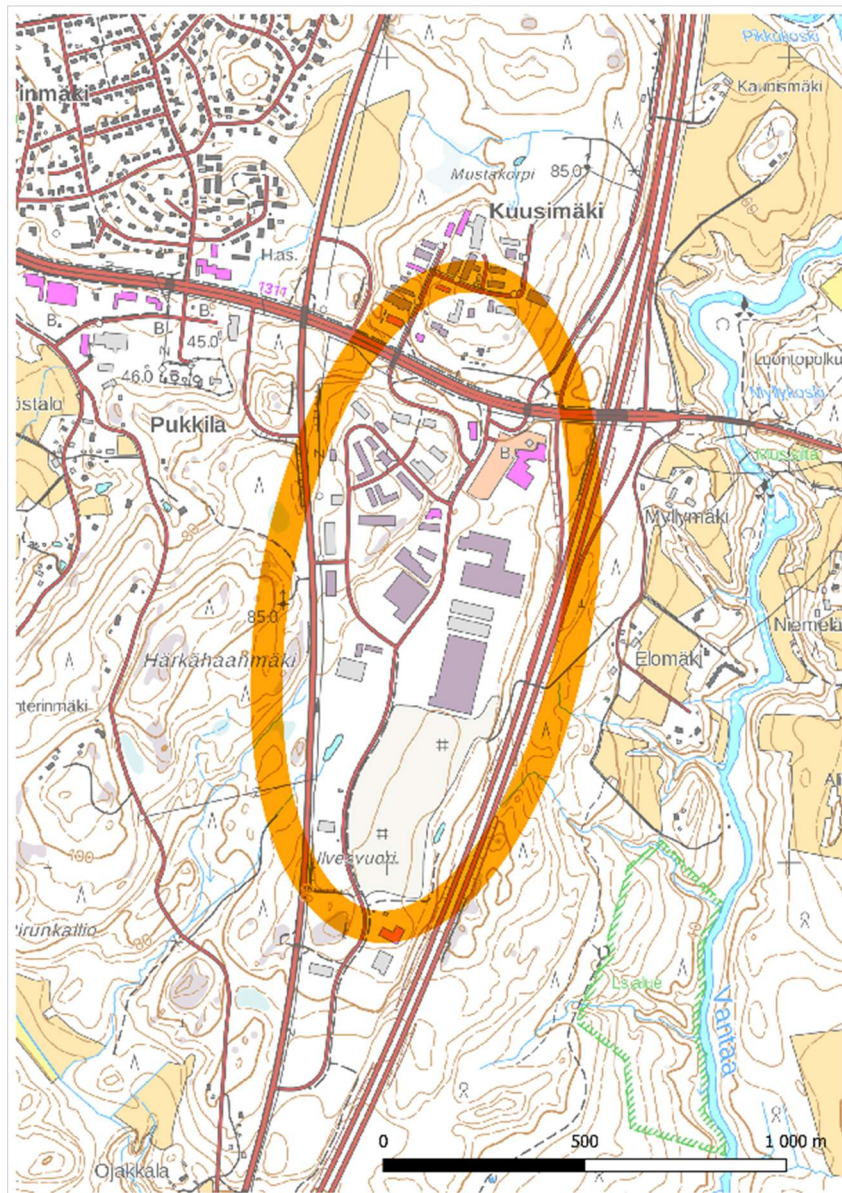
Helsingintien varren KM-2-alueelle voi sijoittaa merkitykseltään paikallisia vähittäiskaupan suuryksiköitä. .

5.11.3.Kaupallisten palveluiden alueet km-3 ja km4

Yleiskaavassa on osoitettu keskusta-alueen ja KM-2-alueen ohella kaksi paikkaa, jonne on mahdollista sijoittaa vähittäiskaupan suuryksiköitä.

Ivesvuori etelän -alueelle on mahdollista sijoittaa merkitykseltään seudullista vähittäiskauppaa, joka kaupan laatu huomioiden voi sijoittua myös keskusta-alueen ulkopuolelle. Liiketilän yhteenlaskettu enimmäismäärä alueella on 30 000 k-m². Päivittäistavarakauppaa alueelle on mahdollista sijoittaa yhteensä 1000 k-m². Alue on asemakaavoitettu ja jatkossakin alueen pääkäyttötarkoituksena on tavoitteena säilyttää muut kuin kaupallisten palveluiden toiminnot, minkä johdosta kaupan alue on osoitettu kohdemerkintänä. Kohdemerkinnän ohjeellinen laajuus on esitetty kuvassa 20.

Kuva 20. Ilvesvuori etelän kaupan alueen ohjeellinen laajuus.

Alhonnahtyyn saa sijoittaa paikallisen tilaa vaativan vähittäiskaupan suuryksikön.

6. VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Vaikutusten arviointi on tehty kaavaehdotuksen pohjalta.

6.1. Vaikutusten arvioinnin lähtökohdat

Vaikutusten arvioinnin lähtökohdانا on maankäyttö- ja rakennuslain 9 §, joka velvoittaa arvioimaan ja selvittämään kaavan merkittävät ympäristöön ja yhdyskuntatalouteen kohdistuvat sekä sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:ssä on eritelty tarkemmin vaikutusten arvioinnin sisältö.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 9 § Vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa

Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitelmaan ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus.

Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

Maankäyttö- ja rakennusasetus 1 § Vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa

Maankäyttö- ja rakennuslain ([132/1999](#)) 9 §:ssä tarkoitettuja kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus, aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen **merkittävät** välittömät ja välilliset vaikutukset:

- 1) ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön;
- 2) maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon;
- 3) kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin;
- 4) alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen;
- 5) kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön.

Jos yleis- tai asemakaavan maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ssä tarkoitettujen olennaisien vaikutusten ulottuvat toisen kunnan alueelle, kaavan vaikutuksia selvittäessä tulee olla tarpeellisessa määrin yhteydessä tähän kuntaan. Jos kaavan olennaiset vaikutukset ulottuvat toisen maakunnan liiton alueelle, tulee vastavasti olla yhteydessä tähän liittoon.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 39 § Yleiskaavan sisältövaatimukset

Yleiskaavaa laadittaessa on maakuntakaava otettava huomioon siten kuin siitä edellä säädetään.

Yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon:

- 1) yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys;
- 2) olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö;
- 3) asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus;
- 4) mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestäväällä tavalla;
- 5) mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön;
- 6) kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset;
- 7) ympäristöhaittojen vähentäminen;
- 8) rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen; sekä
- 9) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen seikat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin laadittavan yleiskaavan ohjaustavoite ja tarkkuus sitä edellyttävät.

Yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa.

Vaikutusten arvioinnin viitekehys rakentuu sitä koskevien pykälien lisäksi MRL:ssä esitettyjen yleiskaavan sisältövaatimusten, kunnan strategian, valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden sekä seudullisten maankäyttötavoitteiden (MAL, maakuntakaava) pohjalle. Vaikutusten arviointi on toteutettu kunnan omana asiantuntijatyönä. Vaikutusten arvioinnin tausta-aineistona toimivat useat osayleiskaavatyötä tukevat selvitykset ja niihin pohjautuvat analyysit. Vaikutusten arvioinnin tukena ovat myös viranomaistahoilta saadut lausunnot sekä asukkailta ja muilta osallisilta saadut mielipiteet.

Vaikutusten arvioinnin sisältö voidaan jakaa neljään kokonaisuuteen: Yhdyskuntarakenteellisiin, luontoon, kulttuuriperintöön sekä ihmisiin ja elinkeinoihin kohdistuviin vaikutuksiin.

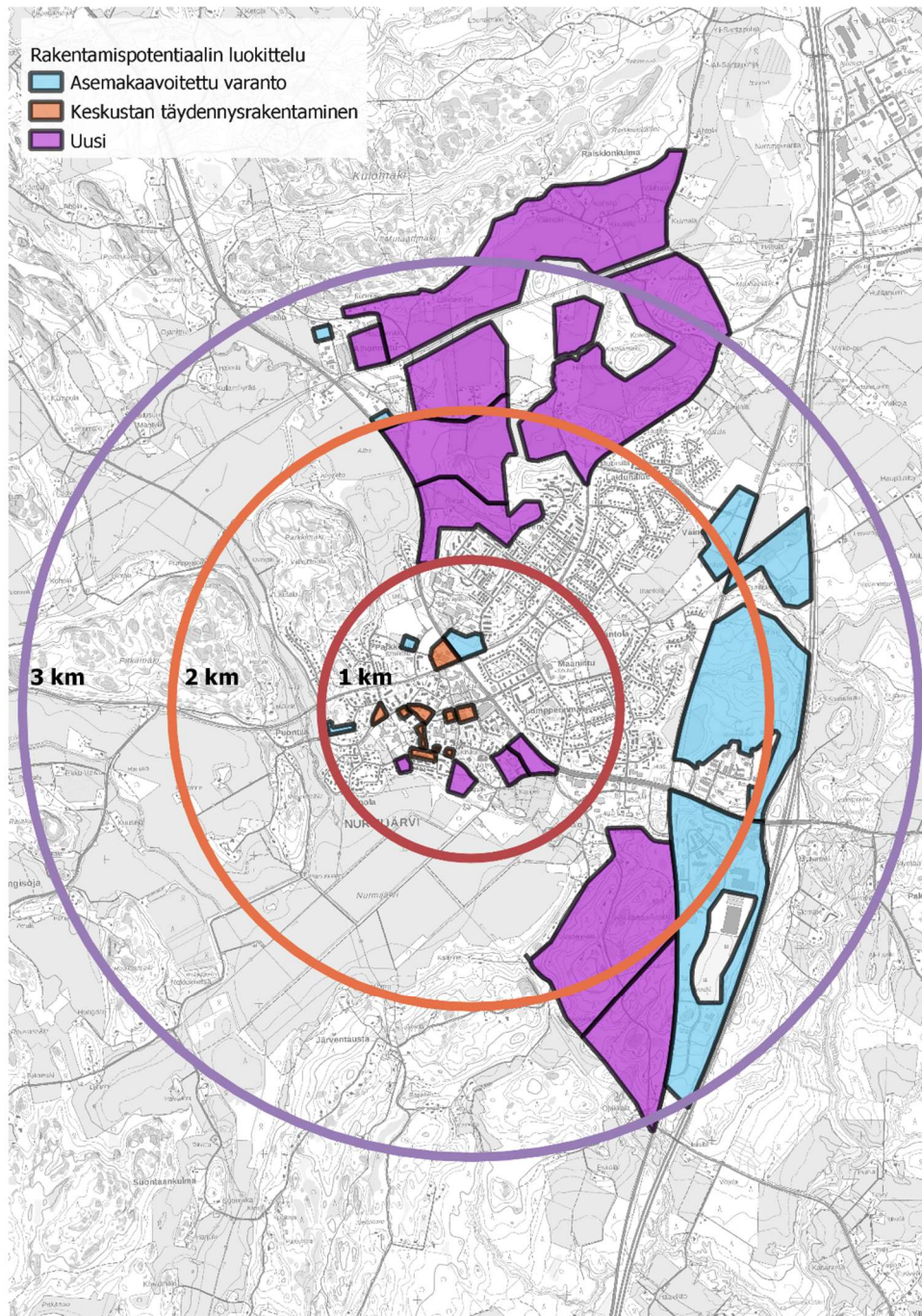
6.2. Yhdyskuntarakenteelliset vaikutukset

Yhdyskuntarakenteellisissa vaikutuksissa tarkastellaan sitä, miten yleiskaavaratkaisut tukevat ja ehyttävät olemassa olevaa rakennetta. Yhdyskuntarakenteellisiin vaikutuksiin liittyvät kiinteästi myös yhdyskuntataloudelliset vaikutukset, vaikutukset palveluihin ja kunnan palveluverkkoon, sekä liikenteeseen ja liikenneverkkoon kohdistuvat vaikutukset.

6.2.1. Asunto- ja työpaikkarakentamisen mahdollisuudet

Vuonna 2020 laaditun Nurmijärven kunnan väestölaskeman mukaan Kirkonkylän asukasluvun ennustetaan kasvavaan vuoteen 2035 mennessä 9300 asukkaaseen. Yleiskaavaehdotus mahdollistaa asunto- ja asukasmäärän merkittävän ja ennustetta nopeamman kasvun Kirkonkylän alueella. Yleiskaava luo asuntorakentamisen mahdollisuuksia suunnittelualueella pitkälle tulevaisuuteen.

Asumiseen varattuja alueita kaavassa on osoitettu yhteensä 720 hehtaaria. Uudet asuntorakentamisen mahdollisuudet voi karkeasti jakaa kolmeen luokkaan: 1) Keskustan täydennysrakentaminen, 2) Heinojan uudet asuinalueet sekä 3) Härkähaanmäen uudet asuinalueet (kuva 21). 75 % rakentamismahdollisuuksista sijoittuu Heinojan alueelle, lopun jakautuessa melko tasan keskustan ja Härkähaanmäen välille.

Kuva 21. Kaava-alueen merkittävä rakentamispotentiaali suhteessa linja-autoasemaan ja keskusta.

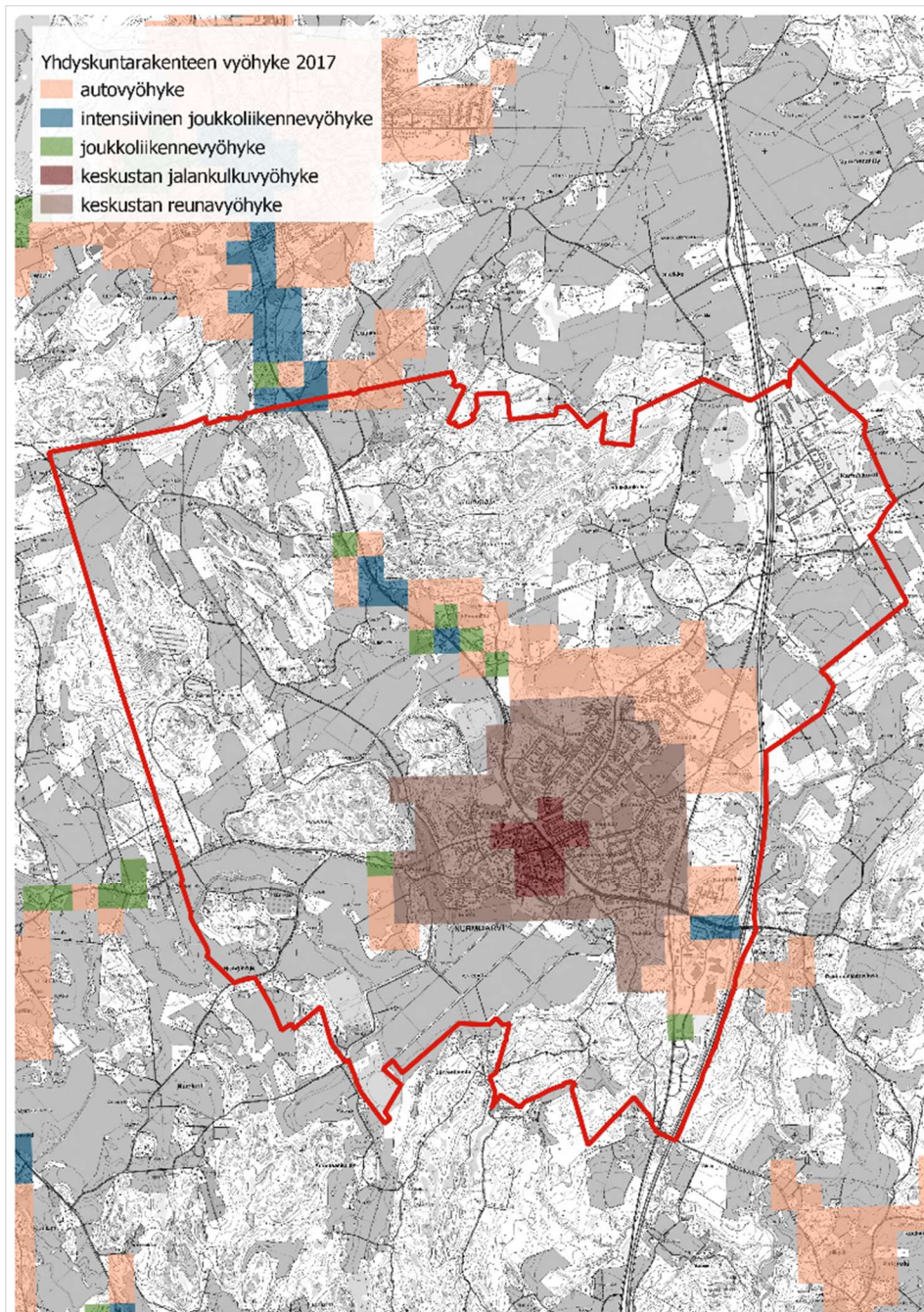
Kaava mahdollistaa myös toimitila- ja työpaikkamäärien merkittävän kasvun Kirkonkylän alueella. Kokonaisuudessaan kaava mahdollistaa noin 2000–3000 uutta työpaikkaa alueella, valtaosan kasvusta kohdistuessa Ilvesvuoren alueelle.

6.2.2. Yhdyskuntarakenne ja sen eheys

Suunnittelualue on kaupunkiseudun ydinalueen ulkopuolista taajamaa. Pääosa nykyisestä taajamasta on keskustan jalankulku- tai jalankulun reunavyöhykettä (kuva 22). Joukkoliikennevyöhykkeen alue, jossa joukkoliikenteen palvelutaso on hyvä, koko on pieni, painottuen Rajamäentien ja Siippontien läheisyyteen. Kirkonkylän yhdyskuntarakeen vahvuus ja potentiaali yhdyskuntarakenteen näkökulmasta liittyy kävelen ja pyöräillen saavutettavissa olevan keskusta-alueen kehittämiseen sekä muutaman tehokkaan joukkoliikennekäytävän vahvistamiseen.

Lähes kaikki uudet asuinalueet sijaitsevat alle kolmen kilometrin etäisyydellä keskustasta (kuva 21). Tehokkaan joukkoliikenteen järjestäminen kaikille uusille rakentamisen osoitetuille alueille ei ole realistista, mutta kaavaratkaisu mahdollistaa toimivan kävelyn ja pyöräilyyn tukeutuvan taajamakeskuksen kehittämisen.

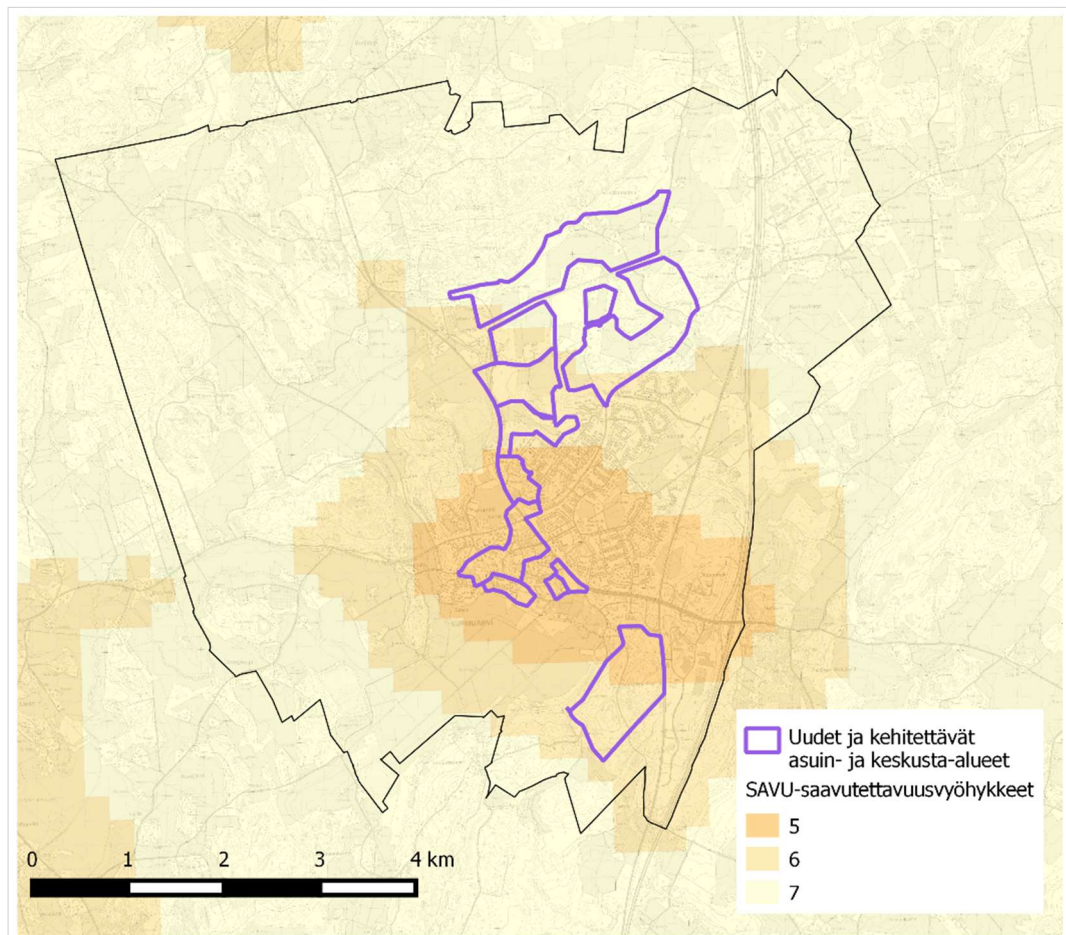
Kuva 22. Yhdyskuntarakenteen vyöhykkeet suunnittelualueella 2017.

Osayleiskaava täydentää olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta keskustan alueella ja laajentaa rakennetta pohjoiseen Heinojan alueelle sekä etelään Härkähaanmäelle. Ilvesvuoren työpaikka-alue laajenee pohjoiseen voimassa olevien asemakaavojen mukaisesti.

Helsingin seudun MAL-sopimuksen sopimuskausi on 31.12.2023 saakka. MAL-sopimuksen mukaisesti seudun kunnat ovat sitoutuneet kaavoittamaan 90 % uusista asuntorakentamisen mahdollisuuksista ensisijaisille maankäytön kehittämisvyöhykkeille. Nurmijärven vuotuinen asemakaavoitustavoite on sopimuksessa noin 40 000 kerrosneliometriä. Kirkonkylän osayleiskaavan uudet asuinrakentamiseen varatut alueet sijaitsevat pääosin MAL 2019-suunnitelman mukaisilla ensisijaisilla maankäytön kehittämisvyöhykkeillä. Keskustan

täydennysrakentamisen kohteet sijoittuvat ensisijaisille vyöhykkeille kuten myös Härkähaanmäen ja Heinojan ensimmäiset vaiheet. Heinojan ja Härkähaanmäen seuraavat vaiheet sijoittuvat ajallisesti nykyistä MAL-sopimuskautta myöhäisempään aikaan.

Keskustaa täydentävät uudet alueet sijoittuvat saavutettavuudeltaan Kirkonkylän alueen parhaille vyöhykkeelle (kuva 23). Härkähaanmäen asumisen reservialue sekä Heinojan eteläinen osa sijaitsevat pääosin SAVU-vyöhykkeillä 5 ja 6. Heinojan pohjoiset osat sijaitsevat SAVU-vyöhykkeellä 7, jonka saavutettavuus on vielä pitkään huono.

Kuva 23. Uusien asuinalueiden sijainti SAVU-saavutettavuusvyöhykkeillä.

Yleiskaava ei ole suoraan rakentamista ohjaava yleiskaava vaan rakentaminen edellyttää asemakaavaa. Rakennusjärjestyksessä kaikki asemakaavan ulkopuoliset alueet on tällä hetkellä osoitettu suunnittelutarvealueiksi, joten maa- ja metsätalousalueilla rakentaminen edellyttää MRL:n mukaista suunnittelutarveratkaisua.

Yleiskaava ei edistä yhdyskuntarakenteen hajautumista, mutta osa uusista asumisen alueista tulee tukeutumaan henkilöautoiluun.

6.2.3. Yhdyskuntatalous

Kaavan toteuttaminen edellyttää investointeja katu- ja vesihuoltoverkkoihin. Heinojan, Ilvesvuoren ja Härkähaanmäen uusien alueiden toteuttaminen edellyttää uusien kokoojakatujen rakentamista, sisäistä katuverkkoa sekä vesijohtoverkon laajentamista alueille. Kirkonkylän jätevedenpuhdistamo on teknisen käyttöikänsä päässä, ja se tulee korvata joko uudella puhdistamolla tai siirtoviemärillä Klaukkalan jätevedenpuhdistamolle tai HSY:n verkostoon.

Suunnittelualueen rakentamattomien alueiden maaperä ja maastonmuodot ovat pääasiassa kallioisia tai maaperältään pehmeitä alueita, mikä nostaa alueiden toteuttamiskustannuksia.

Härkähaanmäen alueella tie- ja katuverkon rakentaminen voi muodostua kustannuksiltaan huomattavasti tavanomaista kalliimmaksi johtuen alueen runsaista korkeusvaihteluista ja louhintatarpeista. Heinojan alueella maaperä on pääosin savea, joten mahdollinen maaperän stabilointi nostaa kunnallistekniikan rakentamiskustannuksia.

Keskustassa olevan rakenteen tiivistäminen on pääsääntöisesti kustannustehokasta, sillä alueiden toteuttaminen ei vaadi merkittävästi uutta infrastruktuuria.

Kaavan toteuttaminen ei aiheuta merkittäviä uusien alueiden ulkopuolisia kynnysinvestointeja.

6.2.4. Yhdyskuntatekninen huolto

Yleiskaavassa osoitetut voimalinjat, siirtoviemäriinjaukset, maakaasuputken linjaus ja yhdyskuntatekniseen huoltoon varatut alueet tukevat Kirkonkylän kasvua mahdollistaen mm. sähköjakelun ja jätevesihuollon varmuuden. Yhdyskuntateknisen huollon varaus Ilvesvuoressa mahdollistaa uuden jätevedenpuhdistamon rakentamisen tarvittaessa. Vaihtoehtoiset siirtoviemäriinjaukset mahdollistavat siirtoviemäriin toteuttamisen Kirkonkylältä Klaukkalaan tai HSY:n verkostoon.

Uuden itä-länsisuuntaisen voimalinjan toteuttaminen entisen rinnalle välille Lautala-Karhunkorpi aiheuttaa pieniä paikallisia maisemavaikutuksia.

6.2.5. Palvelut

Vaikka osayleiskaava mahdollistaa merkittävän väestönkasvun Kirkonkylän alueella, ei alueen asukasluku kasva tulevana vuosikymmeninä niin suureksi, että Kirkonkylän merkitys palvelukeskuksena olennaisesti muuttuisi.

Palvelut ovat keskittyneet Kirkonkylän keskusta- ja Kauppanummen alueelle Helsingintien varteen. Jonkin verran palveluita on myös Ilvesvuoren alueella. Kaavaratkaisu tukee tämän rakenteen vahvistamista ohjaten palvelut jatkossakin näille alueille. Yleiskaava mahdollistaa paikallisten palveluiden sijoittamisen myös asuinaluevarauksille asemakaavoituksen yhteydessä.

Uudet asuin- ja työpaikka-aluevaraukset painottuvat pääasiassa Kirkonkylän taajaman olemassa olevan palvelurakenteen tuntumaan. Osa uusista asuinaluevarauksista Heinojalla sijaitsee kuitenkin melko kaukana Kirkonkylän keskustan palvelukeskittymästä.

Pohjoisimmilta Heinojan alueilta etäisyyttä Kirkonkylän keskusta-alueeseen on yli kolme kilometriä, minkä vuoksi on mahdollista, että asiointimatkat tehdään herkästi autolla, ellei alueelle synny omaa lähipalvelukeskittymää. Heinojan mitoitus mahdollistaa kohtuullisten lähipalveluiden kuten päiväkotien, alakoulun, kaupan sekä pienimuotoisten kaupallisten palveluiden syntyminen alueelle.

Härkähaanmäki sijaitsee hieman erillään muusta Kirkonkylän rakenteesta, mutta se on muuten sijainniltaan edullinen palveluiden ja liikenteen näkökulmasta. Alueen pohjoisreunasta matkaa Kauppanummen palvelukeskittymään tulee vain satoja metrejä, eteläisimmiltäkin asuinaluevarauksilta selvästi alle kaksi kilometriä. Alueen rakentaminen tukee Kauppanummen ja Keskustan palveluiden kehittämistä, sillä alueelle ei todennäköisesti synny merkittävästi omia palveluita vähäisestä asukasmäärästä johtuen. Härkähaanmäen alueen asuinrakentaminen parantaisi kaupallisten palveluiden toimintaedellytyksiä Kauppanummen alueella.

Kaupalliset palvelut

Yleiskaavassa luodaan uusia mahdollisuuksia kaupallisille palveluille uusina aluevarauksina ja mahdollistamalla keskustan liikekiinteistöjen alueella uudistavat asemakaavamuutokset. Tämä yhdessä väestönkasvun kanssa mahdollistaa kaupallisten palvelujen kehittymisen alueella. Osayleiskaava mahdollistaa palveluverkkoselvityksen mukaisen liiketilan tarpeen toteuttamisen hyvin saavutettavalla keskusta-alueella ja sen läheisyydessä (kuva 24).

Osayleiskaavan keskusta-alueilla on hyvin rakentamismahdollisuuksia, mikä edistää kaupan toimitilatarjonnan syntymistä ja sitä kautta myös kilpailua. Lisäksi osayleiskaava mahdollistaa

luonteeltaan keskusta-alueen ulkopuolelle sijoittuvaa kauppaa, kuten rauta- ja huonekalukauppaa, Ilvesvuoreen ja Alhonnaan. Tämänkaltaisen kaupan tilavaatimukset ovat isoja, minkä johdosta sijoittuminen keskusta-alueelle on hankalaa eikä se siten kilpaile keskusta-alueen erikoiskaupan kanssa. Kaava mahdollistaa liiketilan kerrosalaa Ilvesvuoren alueelle maakuntakaavan mukaisen määrän 30 000 kem². Käytännössä alueen asemakaavat mahdollistavat jo lähes tämän verran kaupallisia palveluita, joten kaavan vaikutus kehittämismahdollisuuksiin ovat vähäisiä. Alhoniitun alueella kaava mahdollistaa paikallisen kaupallisen keskittymän muodostumisen.

Kirkonkylän palveluverkkoselvityksen päivityksen mukaan Nurmijärven ostovoiman siirtymä on negatiivinen, eli ostovoimaa siirtyy nykyisin pääkaupunkiseudulle, Hyvinkäälle ja Tuusulaan. Suurin negatiivinen siirtymä on tilaa vaativassa kaupassa ja erikoiskaupassa, jossa tarjonta ei ole Nurmijärvellä riittävän monipuolista. Mikäli Kirkonkylän palveluita ei pystytä kehittämään, suuntautuu asiointi entistä enemmän Hyvinkäälle, pääkaupunkiseudulle ja Klaukkalaan kasvattaen asiointimatkoja.

Laajasti tarkasteltuna alueen kaupallisissa palveluissa ei kaavan myötä tapahdu merkittävää muutosta. Uudet asuntorakentamisen mahdollisuudet tukevat nykyisten palveluiden olemassaoloa ja mahdollistavat palvelutarjonnan vahvistumisen ja monipuolistumisen. Kirkonkylän palveluilla ei ole merkittävää seudullista vaikutusta, ellei Ilvesvuoren alue kehity maakuntakaavan mukaisesti merkittäväksi kaupan alueeksi, mikä ei nykykehityksen valossa näytä todennäköiseltä.

Julkiset palvelut

Julkiset palvelut ovat Kirkonkylällä keskittyneet taajaman keskusta, jossa sijaitsevat mm. kunnantalo, Kela, poliisi ja kirjasto. Toreenin alueella sijaitsee KEUSOTE-kuntayhtymän terveys- ja sosiaalialan palveluja. Keskustan alueen julkiset palvelut ovat hyvin saavutettavissa kävellen, pyörällä ja joukkoliikenteellä.

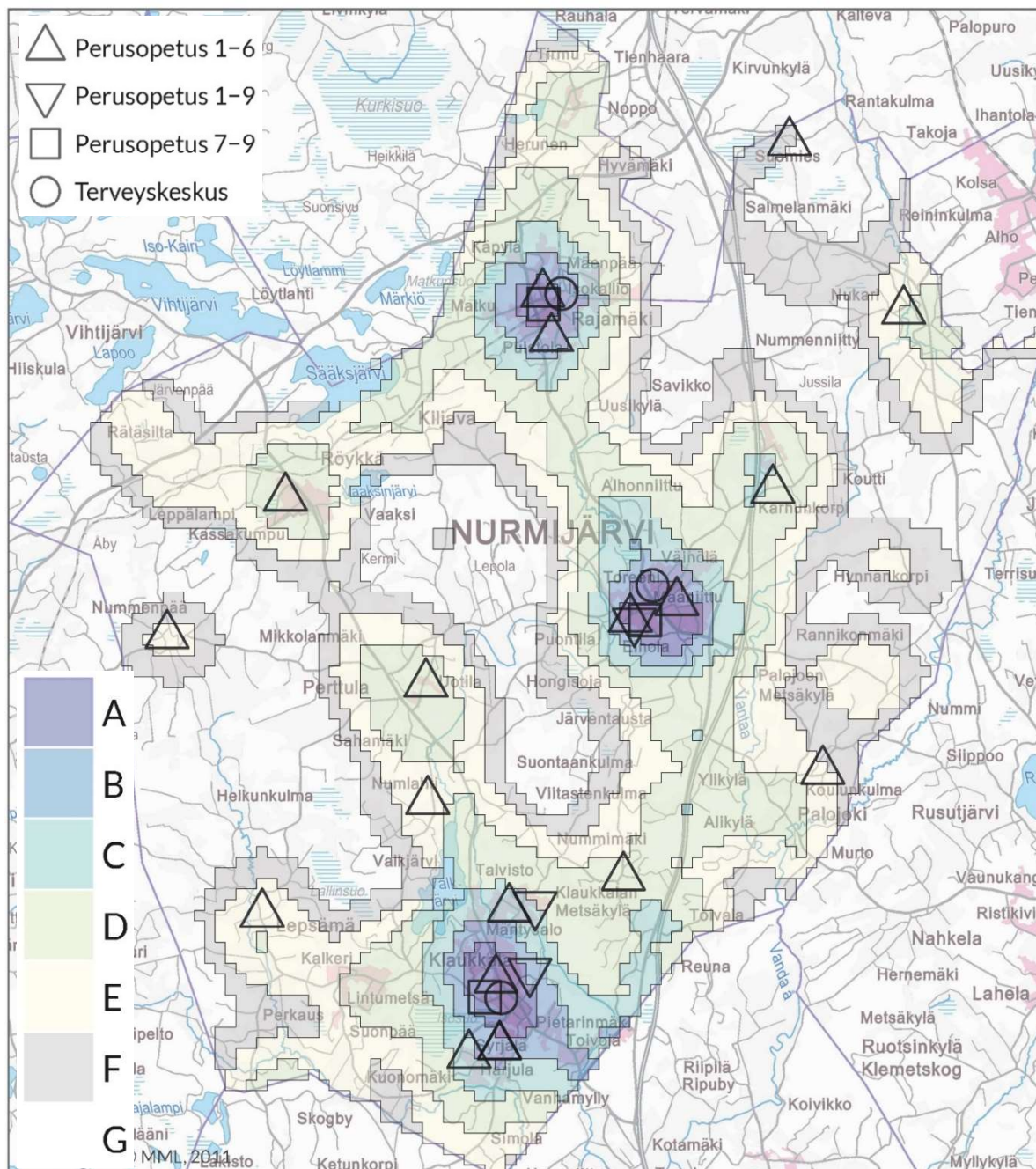
Yleiskaavassa ei pääsääntöisesti ole osoitettu julkisille palveluille omia aluevarauksia. Kaava mahdollistaa julkisten palveluiden kuten koulujen ja päiväkotien sijoittumisen joustavasti keskusta-, asuin- ja palvelutoiminnoille varatuille alueille. Toreenin alue on osoitettu palveluiden ja hallinnon sekä asumisen alueeksi, mikä mahdollistaa julkisten palveluiden kehittämisen keskustan tuntumassa.

Yleiskaavaratkaisu, jossa erilliset palveluiden alueet on osoitettu saavutettavuudeltaan parhaille alueille, tukee kestävästi liikkumisen tavoitteita. Koulu- ja päiväkotiverkon kysymykset ratkaistaan tarkemmassa suunnittelussa. Yleiskaava mahdollistaa niiden sijoittamisen saavutettavuudeltaan hyvillä alueille.

Uusista asuinalueista Heinoja ja Härkähaanmäki sijoittuvat yli kilometrin etäisyydelle nykyisestä kouluverkosta. Heinojan alueen eteläiset osat ovat 2 km etäisyydellä Maaniitun tai Lukkarin kouluista. Itäisistä osista on alle 2 km matka Karhunkorven kouluun. Heinojan luoteiset osat sijaitsevat yli kahden kilometrin etäisyydellä nykyisistä kouluista. Härkähaanmäen pohjoisimmat osat sijaitsevat alle 2 km etäisyydellä Maaniitun tai Lukkarin kouluista.

Heinojan alue mahdollistaa asuntojen rakentamisen useammalle tuhannelle asukkaalle, mikä mitoituksellisesti mahdollistaa koulupalveluiden rakentamisen tukemaan niiden kestävästi saavutettavuutta Heinojan ja Laidunalueen alueilta. Härkähaanmäen mitoitus ei tue laajojen koulupalveluiden sijoittamista alueelle, mutta etäisyys keskusta-alueen kouluihin on kohtuullinen.

Saavutettavuus joukko- ja kevyellä liikenteellä, muut kuin työmatkat

Kuva 24. Saavutettavuusvyöhykkeet. Saavutettavuus heikkenee A-vyöhykkeestä G-vyöhykkeeseen. Saavutettavuuskartoissa on mallinnettu jokaisen Nurmijärvellä olevan 250 x 250 metrin ruudun saavutettavuus suhteessa kunnan muihin ruutuihin ottaen huomioon kulkumahdollisuudet ruutujen välillä, kunnan palvelujen etäisyys sekä kuluttavan valinta erityyppisillä ja – pituisilla matkoilla.

6.2.6. Liikenteelliset vaikutukset

Osayleiskaava mahdollistaa alueen väestön ja työpaikkojen merkittävän kasvun, mikä vaikuttaa liikenteen määriin, kulkutapajakaumiin sekä suuntautumiseen. Kasvu jakautuu useamman vuosikymmenen ajalle. Osayleiskaavassa on osoitettu uusia kokoojakatuyhteyksiä Heinojan ja Härkähaanmäen alueille.

Kaavan vaikutuksia liikennemääriin, kulkutapajakaumaan sekä ruuhkautumiseen voidaan arvioida vuonna 2014 laaditun Rajamäen ja Kirkonkylän liikenneverkkoselvityksen perusteella, sillä siinä esitetyt maankäytön kasvumäärät ja kohdentuminen sekä liikenneverkko vastaavat hyvin kaavaratkaisua. Lähtökohtana tarkastelussa oli noin 10 000 asukasta suunnittelualueella vuonna 2040.

Suunnittelualueen ulkopuolelle suuntautuvassa liikenteessä merkittävimmät liikennevirrat suuntautuvat pääkaupunkiseudulle. Kaavan mahdollistama kasvu lisää liikennettä pääkaupunkiseudun suuntaan, mutta prosentuaalisesti isoin kasvu tapahtuu kunnan sisäisessä liikenteessä Nurmijärven työpaikkamäärien kasvaessa.

Kulkutapajakauman arvioidaan säilyvän nykyisenkaltaisena, jossa noin 2/3 matkoista tehdään henkilöautolla ja noin 20 % kävellen ja pyöräillen.

Liikenteen kasvusta ei arvioida aiheutuvan ruuhkia, mikäli investoidaan liikenneverkkoselvityksen ja yleiskaavan mukaisen tavoiteverkon toteuttamiseen (kuva 6). Käytännössä tämä tarkoittaa Helsingintien parantamista nelikaistaiseksi sekä Ilvesvuoren pohjoisosan liikennejärjestelyitä. Lisääntyvästä liikennemäärästä aiheutuu jonkin verran lisää melua sekä pienhiukkas- ja muita päästöjä vilkkaimmin liikennöityjen teiden varsille.

Kaava mahdollistaa merkittävän logistisen keskittymän sijoittumisen Ilvesvuoren alueelle. Toteutuessaan tällä olisi merkittäviä vaikutuksia niin liikennemääriin kuin raskaiden ajoneuvojen kulkutapaosuuteen. Alueen voimassa olevan asemakaavan suunnittelun yhteydessä arvioitiin liikenteellisiä vaikutuksia myös skenaariosta, jossa alueen liikennetuotokset olisivat 1,5 kertaisia oletusskenaarioon. Maksimimaankäytöllä ja 1,5 kertaisella liikennetuotoksella arviotuna alueen liikenteen todettiin sujuvan pienin liikenteellisiin kehittämistoimin. Raskas liikenne suuntautuu Hämeenlinnanväylälle ja Hämeenlinnantielle. Hämeenlinnantien liittymissä ei todettu valo-ohjaustarvetta. Myllykukon liittymässä todettiin tarve valo-ohjaukselle niin kolmi- kuin nelihaaraisenakin liikenteen kasvaessa riittävästi. Liikennemäärien kasvun ei arvioidu johtavan jonojen ulottumiseen vt 3 liittymään.

Kävely- ja pyöräilyliikenne

Kirkonkylän alueella on varsin kattava kävelyn ja pyöräilyn väylien verkosto. Kaavassa osoitetut uudet asumisen alueet kytkeytyvät osaksi nykyistä rakennetta, mikä mahdollistaa laadukkaiden kävely- ja pyöräily-yhteyksien toteuttamisen nykyiseen verkostoon ja keskustaa ympäröivän "pyöräkaupunkivyöhykkeen" laajenemisen. Palveluiden osoittaminen parhaiten saavutettavalle alueelle tukee kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuuksien kasvua.

Joukkoliikenne

Kirkonkylän joukkoliikennepalvelut perustuvat pääasiassa Helsingin keskustasta Kirkonkylään ja Kirkonkylän kautta Rajamäelle kulkeviin seudullisiin linjoihin, jotka on osoitettu MAL 2019 -suunnitelman joukkoliikenteen 2030 runkoverkossa tärkeinä seudullisina yhteyksinä.

Kaava ohjaa uuden maankäytön joukkoliikenteen näkökulmasta hyvälle tai kohtuullisille sijainneille, mikä parantaa joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä potentiaalisen käyttäjämäärän kasvaessa alueella. Keskustan täydennysrakentaminen, Heinojan eteläosa, Härkähaanmäki sekä osa Ilvesvuoresta sijoittuvat lähelle Rajamäki-Kirkonkylä-Helsinki yhteyttä. Tehokkain maankäyttö ja palvelut on osoitettu linja-autoaseman tuntumaan. Osa Heinojaa ja Ilvesvuorta jää etäälle nykyisistä joukkoliikennedyhteyksistä. Heinojan alueen rakentuminen voi parantaa joukkoliikenteen saavutettavuutta myös muilla Raalantien suunnan asuinalueilla.

Kaavassa on varattu tilaa liityntäpysäköintialueille Ilvesvuoren ja Kauppanummentien alueilta, mikä edistää joukkoliikenteen käyttömahdollisuuksia.

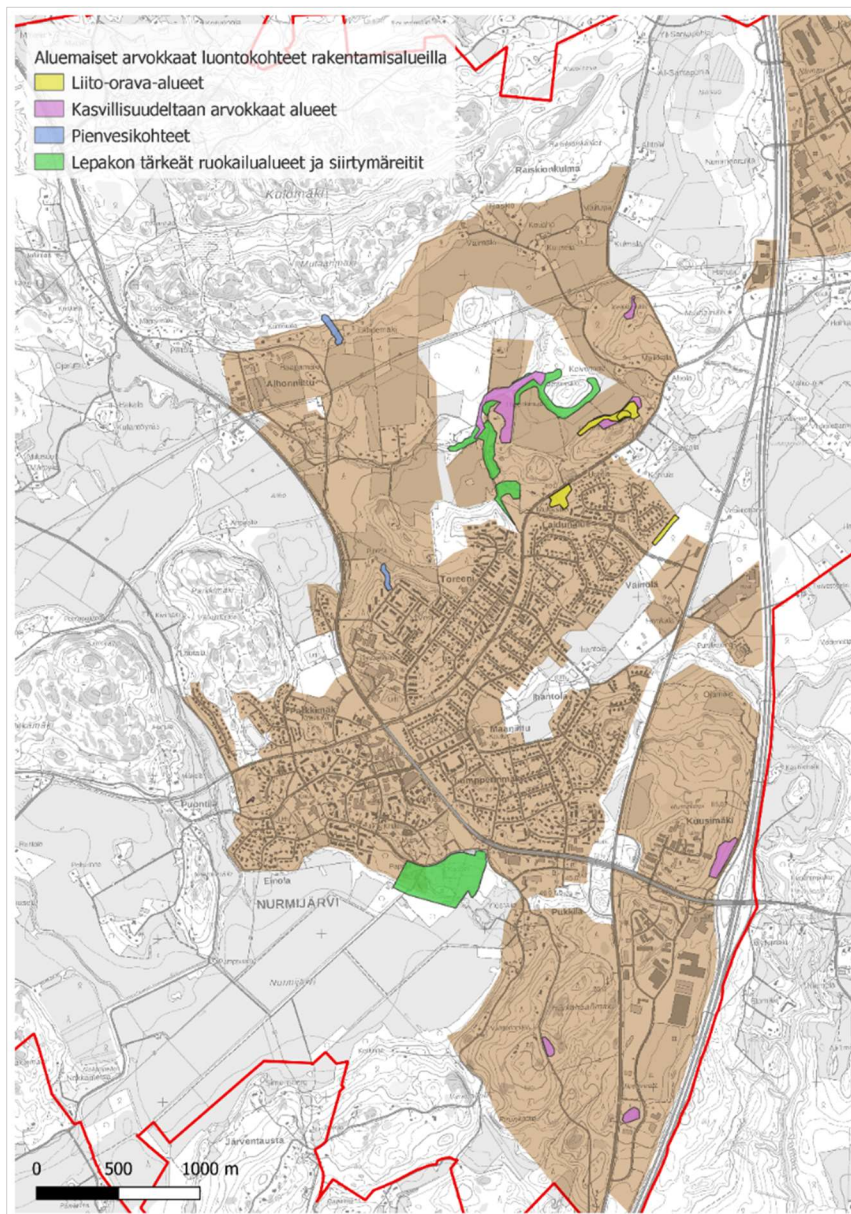

6.3. Luontoon kohdistuvat vaikutukset

Luontovaikutusten arvioinnissa tarkastellaan kaavan vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen, vesistöihin sekä ekologisiin yhteyksiin. Merkittävimmät kaavaratkaisun aiheuttamat luontoon kohdistuvat vaikutukset johtuvat taajamarakenteen ja työpaikka-alueiden laajenemisesta.

6.3.1. Kasvillisuus

Osayleiskaavan pinta-alasta noin 27 % on osoitettu pääasiallisesti rakentamiseen. Valtaosa suunnittelualueesta jää siis rakentamattomaksi maa- ja metsätalous tai virkistysalueeksi. Näiden alueiden lisäksi kaavaan on merkitty erilaisten luontoarvojen perusteella lukuisia kohteita, jotka ovat tavoitteena säilyttää ja huomioida tarkemman tason suunnittelussa. Niillä on tarkoitus turvata liito-oravien ja lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikat ja tärkeät siirtymäreitit, kasvillisuudeltaan arvokkaat alueet sekä arvokkaat pienvedet. Kohteet sijoittuvat pääosin rakentamiseen varattujen alueiden ulkopuolelle (kuva 25), jolloin niiden luontoarvojen turvaaminen on lähtökohtaisesti helpompaa alueiden pääkäyttötarkoituksen mukaisessa toiminnassa.

Kuva 25. Arvokkaat luontokohteet rakentamiseen osoitetulla alueilla. Kuvassa ei ole esitetty pistemäisiä kohteita kuten luonnonmuistomerkkejä, lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja sekä Kuusimäen pähkinäpensaikkoa.

Kaava-alueella ei ole tunnistettu kasvillisuudeltaan valtakunnallisesti arvokkaita alueita. Kasvillisuudeltaan maakunnallisesti arvokas Heinojan purolehto on osoitettu kaavassa SL-aluevarauksella. Myös useita merkittäviä luontoarvoja, kuten lahokaviosammaleesiintymän, sisältävä Toreenin pohjoispuolinen metsä on osoitettu kaavassa luonnonsuojelualueeksi.

Kissanojan maakunnallisesti arvokas alue jää Ilvesvuori pohjoisen työpaikka-alueen sisään, ja se on tästä syystä osoitettu kaavassa suojaviheralueen merkinnällä. Kasvillisuudeltaan ja vesiolosuhteiltaan arvokas alue on rajattu osa-aluemerkinnällä, joka velvoittaa turvaamaan luontoarvot alueen käytössä ja suunnittelussa, ja suurin osa alueesta säilyy ennallaan työpaikka-alueen toteutuessa. Ilvesvuoren aluetta koskevan kaavamääräyksen mukaisesti alueen hulevedet tulee käsitellä siten, etteivät Kissanojan ympäristöarvot vaarannu.

Suurin osa kasvillisuudeltaan paikallisesti arvokkaista alueista säilyy ennallaan kaavan toteutuessa.

6.3.2. Natura-alueisiin kohdistuvat vaikutukset

Kaava-alueella ei sijaitse Natura 2000 -verkostoon kuuluvia kohteita. Kaavalla voi olla vaikutuksia Vantaanjoen Natura-alueeseen lähinnä Vantaanjokeen laskevien vesistöjen (Kissanoja, Viitastenoja, Kyläjoki/Luhtajoki) valuma-alueiden kautta. Näiden vesistöjen valuma-alueille sijoittuvasta uudesta rakentamisesta voi aiheutua hulevesien määrän kasvua. Hulevesien mukana vesistöihin voi kulkeutua aiempaa enemmän kiintoainesta ja haitta-aineita. Vantaanjoessa elää uhanalainen vuollejokisimpukka ja äärimmäisen uhanalainen luonnonvarainen taimenkanta, joiden lisääntymiseen kasvavalla kiintoainekuormituksella voi olla vaikutusta. Kissanojan ja Viitastenojan valuma-alueilla tapahtuvilla muutoksilla arvioidaan olevan suurempi vaikutus, koska ne laskevat suoraan Vantaanjokeen. Muilta valuma-alueilta vedet valuvat ensin Kyläjokeen/Luhtajokeen ja Klaukkalan läpi ennen laskua Vantaanjokeen.

Vaikutuksia voidaan ehkäistä viivyttämällä hulevesiä jo ennen niiden purkua Vantaanjokeen laskeviin uomiin, ja varmistamalla, että vesistöihin ei päädy haitta-aineita. Tämä on pyritty varmistamaan kaavan yleisillä määräyksillä ja rakennettavien alueiden hulevesien viivytystä koskevilla määräyksillä. Hulevesivaikutuksia on arvioitu tarkemmin luvussa 6.3.5.

6.3.3. Direktiivilajit

Liito-oravat

Kaava-alueella havaituista liito-oravan elinalueista seitsemän sijaitsee luonnonsuojeluun (SL), maa- ja metsätalouteen (M-10) tai ulkoilu- ja virkistyskäyttöön (V-1) osoitetuilla alueilla. Näillä alueilla pääkäyttötarkoitus mahdollistaa hyvin ympäristön säilymisen liito-oraville soveltuvina. Kolme liito-orava-aluetta sijoittuu asumiseen varatulle alueelle, mutta alueet on jo asemakaavassa osoitettu virkistysalueeksi.

Liito-orava-alueisiin liittyvän kaavamääräyksen mukaisesti liito-oravan elinympäristöt on säilytettävä lajille sopivina. Vaikka maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla ei voida asettaa puunkaatomista luvanvaraiseksi, turvaavat kaavamääräykset yhdessä muun lainsäädännön kanssa liito-oravalle soveltuvien elinympäristöjen säilymisen myös näillä alueilla. Kokonaisuudessaan kaavaratkaisu ei heikennä liito-oravan elinympäristöjä.

Lepakot

Lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikat (I-luokka) sijoittuvat julkisille palveluille (PY-4) sekä asumiseen varatuille alueille (AP-4). PY-4 -alueella sijaitseva lisääntymispaikka (sl-18/7) sijaitsee Kirkonmäen museokahvilassa, joka kuuluu kirkon pihapiirin valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön alueeseen, ja rakennus ympäristöineen säilyy lepakoille sopivana. Viereinen II-luokan lepakkoalue (hautausmaa/pappila) tukee kulkuyhteyksien säilymistä lisääntymis- ja levähdyspaikkojen sekä tärkeiden ruokailualueiden välillä. Muut lisääntymis- ja levähdyspaikat sijaitsevat Heinojan alueella olemassa olevien asuinrakennusten pihapiirissä. Vaikka rakentaminen niiden ympäristössä lisääntyy, on tärkeät ruokailualueet ja siirtymäreitit osoitettu kaavassa virkistys- tai suojelualueiksi, mikä turvaa lepakoiden elinympäristöjen säilymisen hyvin. Lisääntymis- ja levähdyspaikkoja koskeva kaavamääräys velvoittaa lähiympäristön puuston säilyttämisen sekä lepakoille suotuisien olosuhteiden ylläpitämiseen.

Lepakoille tärkeistä ruokailualueista ja siirtymäreiteistä (II-luokka) kahdeksan sijoittuu maa- ja metsätalouteen osoitetuille alueelle (M-10) ja yksi hautausmaan ja pappilan alueelle (EH-1, PY-4). Näillä alueilla kaava ei aiheuta muutoksia maankäytössä, eikä vaikuta lepakoiden elinympäristöön heikentävästi. Kaavasta ei myöskään aiheudu muutoksia lepakoiden kulku-yhteyksiin näille alueille.

Heinojan neljä tärkeää ruokailualueita ja siirtymäreittiä sijoittuvat pääosin virkistys ja suojelualueeksi varatuille alueille. Osa näistä alueista ulottuu myös asumiseen varatuille alueille, käytännössä olemassa olevien rakennusten pihapiiriin. Heinojan alueellakin kaava turvaa hyvin lepakoiden elinympäristön säilymisen eikä heikennä niiden elinvoimaisuutta merkittävästi. Kaavamääräys velvoittaa myös II-luokan alueilla säilyttämään lepakaille suotuisat elinolosuhteet. I- ja II-luokan alueilla on lisäksi voimassa maisematyölupavelvoite, joka ei kuitenkaan koske puiden kaatoa maa- ja metsätaloustalouteen varatuilla alueilla.

Muista kaava-alueella sijaitsevista lepakoiden käyttämistä alueista (luokka III) viisi sijoittuu pääosin maa- ja metsätalouteen tai virkistykseen osoitetuilla alueilla, jossa kaavan toteutumisen vaikutukset lepakoihin ovat varsin maltillisia. Uusille asuin- ja työpaikka-alueille sijoittuu kuusi III-luokan lepakkoaluetta. Näillä alueilla maankäyttö voi muuttua niin, etteivät ne enää jatkossa ole lepakolle soveltuvia. Kirkonmäen viereisillä alueilla muutos lienee suurin, sillä ne sijaitsevat lisääntymis- ja levähdyspaikan läheisyydessä. Härkähaanmäellä vaikutukset ovat suurimpia alueen eteläosissa, joka on osoitettu työpaikka-alueiksi ja joiden toteuttaminen edellyttää louhintaa ja voimakasta maastonmuokkausta. Heinojan alueella lepakkoalueet on helpompi huomioida alueen tarkemmassa suunnittelussa alueen suuresta koosta johtuen.

Muuttuvan maankäytön alueilla lepakkoalueiden elinvoimaisuutta voidaan tukea jättämällä alueille vanhaa puustoa turvaamaan saalistus- ja piilopaikkoja sekä lentoreittejä, ja välttämällä alueiden valaisemista. Tämä voidaan huomioida alueiden asemakaavoituksen yhteydessä.

Kaava turvaa lepakolle arvokkaimpien I- ja II-luokan alueiden säilymisen, eikä siten vaikuta merkittävästi alueen lepakoihin. Kaava voi toteutuessaan heikentää muutamia III-luokan lepakkoalueita siten, että ne eivät jatkossa sovellu lepakolle. III-luokan lepakkoalueita ei ole esitetty kaavassa.

6.3.4. Ekologiset yhteydet

Kaavan vaikutuksia ekologiin yhteyksiin (taulukko 26) on arvioitu tarkastelemalla kaavaratkaisua suhteessa tehtyihin selvityksiin (Nurmijärven Kirkonkylän ekologiset yhteydet, 2017) (Nurmijärven ekologiset yhteydet, 2014).

Maakunnallisesti tärkeät ekologiset yhteydet

Kaava-alueen pohjoisosan läpi kulkee maakunnallisesti tärkeä laajempien metsäalueiden muodostama yhteys Kulomäen kautta koilliseen. Yhteys ylittää Hämeenlinnanväylän Karhunkorven kohdalla. Yhteys katkeaa vain Kyläjoentien varressa Nummelan tilan kohdalla avoimeen peltoaukeaan. Osayleiskaavassa ei osoiteta tälle alueelle uutta maankäyttöä, eikä kaavan toteutuminen siten vaikuta ekologisen yhteyden jatkuvuuteen. Toinen maakunnallinen yhteys sivuaa suunnittelualueita etelässä yhdistäen Palojoen alueen Hämeenlinnanväylän länsipuolen metsäalueisiin. Kaavaratkaisu ei vaikuta yhteyden jatkuvuuteen.

Paikallisesti tärkeät ekologiset yhteydet

Paikalliset ekologiset yhteydet ovat tärkeä osa ekologista verkostoa ja ne kytkeytyvät suurempaan maakunnallisiin yhteyksiin. Paikallisten ekologisten yhteyksien jatkuvuuden näkökulmasta ongelmallisina on Ojakkalasta Härkähaanmäen ja Ilvesvuoren kautta Vantaanjoen varteen kulkeva yhteys. Yhteys Härkähaanmäen ja Ilvesvuoren välillä on hirvieläinonnettomuuksien määrän perusteella hirvieläimille tärkeä ja sen merkitys on todennäköisesti kasvanut Ilvesvuori etelän rakentumisen myötä. Härkähaanmäki ja Ilvesvuori on osoitettu kaavassa laajasti asuin- ja työpaikkakäyttöön, mikä kaventaa ja heikentää ekologista yhteyttä. Kaavassa on kuitenkin osoitettu välille ekologinen yhteys, joka tulee huomioida asemakaavoitusvaiheessa sisäisen viherverkoston suunnittelussa. Härkähaanmäestä pohjoiseen yhteys kulkee liikennealueen ja suojaviheralueen kautta ja on jo nykyisellään haastava yhteys. On mahdollista, että hirvieläimet siirtyvät käyttämään ko. reittiä liikenneväylien ylitukseen.

Härkähaanmäen ja Ilvesvuoren kautta kulkevan yhteyden heiketessä korostuu myös kaava-alueen eteläpuolelle jäävän maakunnallisen yhteyden merkittävyys.

Heinojan asumiseen osoitetut alueet mahdollisesti kaventavat kahta alueen läpi kulkevaa paikallista yhteyttä. Eteläisempi yhteys on todennäköisesti liito-oravan liikkumisen kannalta tärkeä. Yhteyksistä pohjoisempi on jo nykytilanteessa peltoaukeiden katkoma, ja sitä voidaan parantaa asemakaavan viheralueiden suunnittelulla ja istutuksilla, jolloin kaavalla voi olla yhteyteen myönteinenkin vaikutus. Osa pohjoisemmasta yhteydestä kulkee laajalla, virkistys-alueeksi kaavassa osoitetulla alueella, mikä luo hyvät edellytykset yhteyden turvaamiselle.

Metsä-Tuomelan jäteaseman alueella on energiahuollon alueen varaus (EN-3) ja kiertotalous-alueen varaus (TKT-1), jotka osoittavat voimassa olevan asemakaavan mukaiset alueet. Nämä alueet eivät ole vielä toteutuneet, mutta toteutuessaan ne kaventavat hieman Pitkämäen pohjoispuolista ekologista yhteyttä. Tämä ei kuitenkaan ole nyt laadittavan osayleiskaavan aiheuttama vaikutus, koska vaikutukset aiheutuvat jo voimassa olevasta asemakaavasta.

Taulukko 26. Koonti kaavan vaikutuksista Kirkonkylän alueen ekologisiin yhteyksiin.

Numero selvityksessä*	Yhteys	Alueen käyttötarkoitus kaavassa ja kaavan vaikutus yhteyteen
1	Valkjärvi-Perttula	M-10, ei vaikutusta
2	Suontaankulma	ei kaava-alueella, ei vaikutusta
3	Kirkkotien metsä	M-10, ei vaikutusta
4	Ojakkala	M-10, AP-4, yhteys kapenee
5	Kirkonkylän eteläpuoli, maakunnallisesti merkittävä	ei kaava-alueella, ei vaikutusta
6	Härkähaanmäki-Ilvesvuori	AP-4, EV-3, T-5, yhteys kapenee merkittävästi
7	Kirkonkylä-Vantaanjoki	T-5, EV-1, M-10, yhteys kapenee Ilvesvuoren kohdalla merkittävästi
8	Karhunkorpi-Murhamäki	M-10, AP-4, V-1, A-3, yhteys voi kaventua
9	Kirkonkylän pohjoislaidan metsä	AP-4, AKR-1, SL-1, yhteys voi kaventua
10	Pitkämäki-Parkkimäki	M-10, ei vaikutusta
11	Mutaanmäki, maakunnallisesti merkittävä	M-10, MU-2, ei vaikutusta
12	Karhunkorpi	M-10, ei vaikutusta
13	Kyläjoen latvahaarat	M-10, ei vaikutusta
14	Kaava-alueen luoteiskulma	M-10, ei vaikutusta
15	Metsä-Tuomela	EN-3, EV-1, TKT-1, yhteys kapenee asemakaavan toteutuessa
-	Kyläjoki/Luhtajoki	W-4, ei vaikutusta

* (Nurmijärven Kirkonkylän ekologiset yhteydet, 2017)

Kaavalla ei ole heikentäviä vaikutuksia alueen maakunnallisesti merkittäviin ekologisiin yhteyksiin. Kaava kaventaa toteutuessaan kahta paikallista yhteyttä merkittävästi (Härkähaanmäki-Ilvesvuori ja Ilvesvuori-Vantaanjoki) ja mahdollisesti kaventaa kolmea (Härkähaanmäen ja Ojakkalan välinen yhteys, Heinojan eteläinen ja pohjoinen yhteys). Osalla yhteyksistä on jo nykyisellään merkittäviä pullonkauloja kuten Ilvesvuoressa joka on jo kokonaisuudessaan asemakaavoitettu, jolloin osayleiskaavan vaikutus on todellisuudessa vähäinen. Kaavalla ei ole vaikutusta muihin paikallisiin yhteyksiin. Kokonaisuudessaan kaavan vaikutusta ekologisiin yhteyksiin voidaan pitää vähäisenä. Heikentyvät yhteydet ovat kuitenkin kaikki Hämeenlinnanväylän tai maantien 130 ylittäviä, joten yhteyksien heikentyminen kasvattaa muiden ko. liikenneväylät ylittävien yhteyksien merkitystä.

6.3.5. Pohjavedet

Valkojan pohjavesialueelle on osoitettu kaavassa hieman uutta asumista Keikkumäen alueella. Suhteessa pohjavesialueen kokoon, asuinalue on kuitenkin pieni, joten asemakaavoituksen ja tarkemman hulevesisuunnittelun yhteydessä on mahdollista varmistaa, ettei alueen rakentumisesta aiheudu haitallisia vaikutuksia pohjavedelle.

Uusien asuinalueiden ja Ilvesvuoren työpaikka-alueen rakentumisen myötä liikennemäärät maantiellä 130 voivat hieman kasvaa. Lisäys ajoneuvomääriin ei kuitenkaan ole kokonaisuuden kannalta merkittävä, joten esimerkiksi onnettomuudesta aiheutuvan polttoaine- tai kemikaalivuodon riski ei kasva merkittävästi. Suurin tienpidosta pohjavedelle aiheutuva riski liittyy tien suolaamiseen, johon liikennemäärän vähäisellä kasvulla ei ole vaikutusta.

6.3.6. Vesistöt, pienvedet ja hulevedet

Koko kaava-alue sijaitsee Vantaanjoen valuma-alueella. Vantaanjoki kuuluu Natura 2000-verkostoon, ja siinä elää uhanalainen vuollejokisimpukka ja äärimmäisen uhanalainen luonnonvarainen taimenkanta. Taimenia on havaittu koekalastuksissa myös Luhtajoessa Kuhakoskella, mutta niiden lisääntyminen Luhtajoessa vaikuttaa olevan satunnaista. Yleiskaavalla voi olla vaikutuksia vesistöihin lisääntyvän hulevesikuormituksen kautta. Rakennetun alueen pinta-alan kasvu aiheuttaa sadetapahtumien aikana aiempaa enemmän hulevesien muodostumista. Hulevesien mukana voi kulkeutua kiintoainesta ja haitta-aineita vesistöihin. Vuollejokisimpukka ja taimen voivat kärsiä veden samentumisesta. Siten voimakkaasti lisääntyvällä hulevesien kiintoaineskuormituksella voisi olla vaikutusta niihin.

Yleiskaava-alueella sijaitsevista osavaluma-alueista Metsäkylän-Nummenniityn alue ja Viitastenojan valuma-alue purkavat vetensä suoraan Vantaanjokeen. Muut valuma-alueet purkavat vedet Kyläjokeen/Luhtajokeen, joista ne valuvat Luhtaanmäenjoen kautta Vantaanjokeen. Kyläjokeen/Luhtajokeen laskevilla valuma-alueilla hulevesien vaikutukset Vantaanjoen veteen laatuun jäävät pienemmiksi, koska kiintoainekasa ei laskeutua pidemmällä virtausmatkalla ja vedet sekoittuvat jokien suurempaan vesimäärään ennen purkua Vantaanjokeen. Lähinnä suoraan Vantaanjokeen purkavien Kissanjoen ja Viitastenojan valuma-alueilla muodostuvilla hulevesillä voi olla suoraa paikallista vaikutusta Vantaanjoen veteen laatuun.

Kaavan toteutumisen vaikutuksia hulevesien muodostumiseen on arvioitu Kirkonkylän osayleiskaavan hulevesiselvityksessä. Uusien asuin- ja työpaikka-alueiden toteutuminen voi lisätä muodostuvan huleveden määrää paikoin merkittävästikin, mutta hyvällä hulevesien hallinnan suunnittelulla ja hallintarakenteiden toteutuksella hulevesistä vesistöille aiheutuvia haitallisia vaikutuksia voidaan vähentää.

Kaavan yleiset määräykset velvoittavat suunnittelemaan hulevesien hallinnan kokonaisuuden uusien laajojen alueiden kaavarungon suunnittelun yhteydessä, jolloin muodostuvan huleveden määrä ja hulevesien hallintaan liittyvien rakenteiden mitoitus, tilantarve ja sijoittaminen voidaan arvioida tarkemmin. Lisäksi yleiset määräykset velvoittavat kiinnittämään huomiota hulevesien hallintaan asemakaavoja laadittaessa tai muutettaessa. Kaavan hulevesiä koskeva yleismääräys velvoittaa lisäksi huomioimaan pienvesien ekologiset arvot ja luonnontilan hulevesien hallinnan suunnittelussa. Tällä voidaan varmistaa mahdollisimman vähäiset haitalliset vaikutukset arvokkaisiin pienvesiin. Yleismääräys velvoittaa lisäksi tutkimaan hulevesien vaikutukset laadittaessa asemakaavoja tulvaherkkien alueiden valuma-alueilla sekä hallitsemaan tarvittaessa hulevesien laatua.

Hulevedet valuma-alueittain

Heinojan valuma-alueella kaavan hulevesivaikutukset ovat merkittävimmät. Heinojan valuma-alue on pieni, vain 685 hehtaaria, ja valuma-alueelle on osoitettu yleiskaavassa uusia asuinrakentamisen alueita noin 300 hehtaaria. Sadetapahtuman aikana muodostuvan huleveden määrän arvioidaan kasvavan noin viidenneksellä kerran 2 vuodessa toistuvan sadetapahtuman aikana, ja jopa kaksinkertaistuvan kerran 10 vuodessa toistuvan sadetapahtuman aikana, kun huomioidaan ilmastonmuutoksen vaikutus sadetapahtumien keskimääräiseen intensiteettiin. Heinoja on alajuoksulla putkitettu Alhonnitussa, mikä aiheuttaa tulvimisriskin, mikäli hetkelliset virtaamat kasvavat sadetapahtumien aikana suuriksi. Hulevesien hallitsemiseksi on Heinojan alueelle annettu kaavamääräys, joka velvoittaa kiinnittämään suunnittelussa erityistä huomiota hulevesien hallintaan.

Heinojan valuma-alueella sijaitsee arvokkaita pienvesiä (Heinojan noro, Mutaanmäen noro, Heinojan luonnontilainen osuus). Norot ovat vesilain 2. luvun 11 §:n perusteella rauhoitettuja, ja niiden luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Hulevesiä ei tule johtaa arvokkaisiin pienvesiin ilman asianmukaista viivyttämistä, koska huleveden mukana kulkeutuvalla kiintoainekasella ja epäpuhtauksilla olla niiden ekologialta tilaa heikentävä vaikutus. Lisäksi hulevesien aiheuttamat virtaamavaihtelut voivat aiheuttaa uomissa kasvavaa eroosiota. Pienvesien

huomioiminen hulevesien hallinnan suunnittelussa on varmistettu hulevesiä koskevalla yleisellä kaavamääräyksellä.

Hulevesien käsittely kaavamääräysten mukaisesti ei todennäköisesti aiheuta merkittäviä haitallisia vaikutuksia valuma-alueen pienvesien luonnontilaan.

Metsäkylän-Nummenniityn alue on pinta-alaltaan suuri, n. 63 km², josta kaava-alueella sijaitsee 9 km². Alueen pääuoma on Vantaanjoki ja jokaisella Vantaanjokeen virtaavalla uomalla on oma valuma-alueensa. Vuollejokisimpukan ja taimenen lisääntymisen kannalta on tärkeää, ettei veden mukana kulkeutuvan kiintoaineksen määrä oleellisesti kasva. Tämä on pyritty huomioimaan kaavan hulevesien käsittelyä koskevalla yleismääräyksellä.

Merkittävimmät muutokset tapahtuvat Kissanojan valuma-alueella, johon rakentuu uusi työpaikka-alue. Kissanojan valuma-alueella on jo valmiiksi paljon rakennettua aluetta, ja Kissanojassa on nähtävissä todennäköisesti hulevesistä johtuvaa lisääntynyttä eroosiota. Pinnoitetun alueen merkittävä kasvu lisää hulevesien määrää huomattavasti poikkeuksellisten sadetapahtumien aikana.

Kissanoja on arvokas luonnontilainen pienvesi, ja sen varrella on myös vesilain 2. luvun 11 §:n perusteella rauhoitettuja lähteikköjä, joiden luonnontilan vaarantaminen on kielletty.

Jos Ilvesvuoren työpaikka-alueen hulevesien käsittely järjestetään kaavamääräysten mukaisesti, ei hulevesistä todennäköisesti aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia arvokkaiden pienvesien luonnontilaan kaava-alueella tai sen ulkopuolella.

Kissanoja soveltuu nykyisellään huonosti lohikalojen elinympäristöksi, joten taimenen esiintyminen siinä on epätodennäköistä. Vuollejokisimpukkaa tiedetään esiintyvän Kissanojan purkupisteen yläpuolella Miiluojan alueella ja myös alajuoksulla Myllykosken alapuolella. Vuollejokisimpukan esiintymisestä Kissanojan purkupisteen alueella ei ole tietoa. On kuitenkin mahdollista, että sitä esiintyy myös Kissanojan purkupisteen alueella.

Jos alueen hulevesien käsittely järjestetään kaavamääräysten mukaisesti, ei hulevesistä todennäköisesti aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia vuollejokisimpukalle.

Viitastenojan valuma-alueella osayleiskaava mahdollistaa uutta asuin- ja työpaikkarakentamista. Rakennetun maa-alan kasvaessa, muodostuvan huleveden määrän arvioidaan kasvavan n. 10 % kerran kahdessa vuodessa toistuvan sadetapahtuman aikana, ja lähes kaksinkertaistuvan kerran kymmenessä vuodessa toistuvan sadetapahtuman aikana. Tällä voi olla vaikutusta Viitastenojan virtaamiin.

Viitastenojan alajuoksulla kaava-alueen ulkopuolella on havaittu taimenen lisääntymisalue. Hulevesiä ei tule johtaa Kertunojaan ilman asianmukaista viivyttämistä, koska huleveden mukana kulkeutuvalla kiintoaineksella ja epäpuhtauksilla voisi olla haitallista taimenen kudun onnistumiselle. Viitastenojan valuma-alueen asemakaavoitettaviksi osoitetuilla alueilla veloitetaan siksi erikseen suunnittelemaan hulevesien hallinta siten, että Viitastenojan ympäristöarvot eivät vaarannu. Pienvesien huomioiminen hulevesien hallinnan suunnittelussa on varmistettu myös hulevesiä koskevalla yleisellä kaavamääräyksellä.

Jos hulevesien käsittely järjestetään kaavamääräysten mukaisesti, ei hulevesistä todennäköisesti aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia taimenen lisääntymiselle Viitastenojassa.

Hautakosken alueella Vantaanjoessa on havaittu vuollejokisimpukoita vuosien 2004-2007 inventoinnissa lähellä Viitastenojan purkupistettä. Jos valuma-alueen hulevesien käsittely järjestetään kaavamääräysten mukaisesti, ei hulevesistä todennäköisesti aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia vuollejokisimpukalle.

Luhatajoen-Ylisjoen alueelle on osoitettu jonkin verran uutta asuin- ja työpaikkarakentamista. Uusien alueiden arvioidaan lisäävän huleveden muodostumista kaava-alueella n. 10 % kerran kahdessa vuodessa toistuvan sadetapahtuman aikana. Kerran kymmenessä vuodessa toistuvan sateen aikana huleveden määrän arvioidaan kasvavan jopa 45 %, kun otetaan huomioon ilmastomuutoksen vaikutus. Tällä voi olla vaikutusta kuivatun järven alueen tulvimiseen runsassateisina aikoina. Tämä on pyritty huomioimaan kaavan hulevesien käsittelyä

koskevalla yleismääräyksellä, joka velvoittaa tutkimaan hulevesien vaikutuksen tulvariskiini laadittaessa asemakaavoja tulvaherkkien alueiden valuma-alueilla.

Luhtajoessa on havaittu koekalastuksissa taimenia, joskin niiden lisääntyminen Luhtajoessa vaikuttaa olevan satunnaista. Jos valuma-alueella hulevesien käsittely järjestetään kaavamääräysten mukaisesti, ei hulevesistä todennäköisesti aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia Luhtajoen taimenkannalle. Valuma-alueella sijaitsee luonnontilaisen kaltainen Pitkämäen noro, mutta kaavasta ei aiheudu muutoksia noron valuma-alueella.

Kyläjoen alueelle sijoittuu kaavassa vähäisessä määrin uutta asuinalueeksi osoitettavaa aluetta. Lisäksi Kirkonkylän keskustan tiivistyvä alue sijoittuu tälle valuma-alueelle. Alueen valumaolosuhteissa ei arvioida tapahtuvan kaavan vaikutuksesta merkittäviä muutoksia.

Valuma-alueelle on kaavassa osoitettu voimassa olevan asemakaavan mukaisesti määräaikaisen yhdyskuntateknisen huollon aluetta et-2, joka varataan määräaikaisesti puhtaiden maa-ainesten läjitykseen. Maankaatopaikka sijoittuu osittain Lepolan noron latvaosan päälle. Etelä-Suomen Aluehallintovirasto on myöntänyt 16.2.2018 Nurmijärven kunnalle luvan Metsä-Tuomelan maankaatopaikan laajennukselle ja luonnontilaisen puron vaarantamista koskevan poikkeamisen.

Vaaksinojan valuma-alueen rajalle Kyläjoen valuma-alueelle on kaavassa osoitettu voimassa olevan asemakaavan mukaisesti määräaikaisen yhdyskuntateknisen huollon aluetta et-2, joka varataan määräaikaisesti puhtaiden maa-ainesten läjitykseen. Maankaatopaikka sijoittuu osittain Lepolan noron latvaosan päälle. Etelä-Suomen Aluehallintovirasto on myöntänyt 16.2.2018 Nurmijärven kunnalle luvan Metsä-Tuomelan maankaatopaikan laajennukselle ja luonnontilaisen puron vaarantamista koskevan poikkeamisen.

Koiransuolenojan-Hirmunojan valuma-alueelle ei aiheudu vaikutuksia kaavasta.

Matkunojan valuma-alueelle ei aiheudu vaikutuksia kaavasta.

Taulukko 27. Osayleiskaavan vaikutukset alueen arvokkaisiin pientalosiin.

Kohde	Valuma-alue	Vaikutus
Lepolan noro	Vaaksinojan valuma-alue	et-2-alue valuma-alueella, AVI myöntänyt puron vaarantamista koskevasta kiellosta poikkeamisen
Hirmunojan noro	Koiransuolenojan-Hirmunojan valuma-alue	ei vaikutusta
Pitkämäen noro	Luhtajoen-Ylisjoen alue	ei vaikutusta
Kulomäentien eteläpuolinen noro	Koiransuolenojan-Hirmunojan valuma-alue	ei vaikutusta
Kulomäentien pohjoispuolinen noro	Koiransuolenojan-Hirmunojan valuma-alue	ei vaikutusta
Mutaanmäen noro	Heinojan valuma-alue	valuma-alueelle uusia pientaloalueita, joista mahdollisesti hulevesiä
Toreenin noro	Kyläjoen valuma-alue	valuma-alueelle uusia asuinalueita, joista mahdollisesti hulevesiä
Heinojan pohjoisen noro	Heinojan valuma-alue	osa viherverkostoa, valuma-alueelle uusia pientaloalueita, joista mahdollisesti hulevesiä
Heinojan eteläisen noro	Heinojan valuma-alue	Valuma-alueelle uusia pientaloalueita, joista mahdollisesti hulevesiä
Matinojan läntiset norot	Metsäkylän-Nummenniityn alue	ei vaikutusta
Matinojan itäiset norot	Metsäkylän-Nummenniityn alue	ei vaikutusta
Koskojan läntinen sivuhaara	Viitastenojan valuma-alue	ei vaikutusta

Koskojan itäinen sivuhaara	Viitastenojan valuma-alue	ei vaikutusta
Heinoja	Heinojan valuma-alue	valuma-alueelle runsaasti uusia asuinalueita, joista todennäköisesti lisää hulevesiä
Hirmunoja	Koiransuolenojan-Hirmunojan valuma-alue	ei vaikutusta
Huhdanoja	Kyläjoen alue	ei vaikutusta
Kissanoja	Metsäkylän-Nummenniityn alue	valuma-alueelle uutta (asemakaavoitettu) työpaikka-aluetta, josta lisää hulevesiä
Koiransuolenoja	Koiransuolenojan-Hirmunojan valuma-alue	ei vaikutusta
Matkunojan eteläosa	Matkunojan valuma-alue	ei vaikutusta
Matkunojan eteläosa	Matkunojan valuma-alue	ei vaikutusta
Matkunojan länsiosa	Matkunojan valuma-alue	ei vaikutusta
Portinkallion puro	Kyläjoen alue	ei vaikutusta
Ilvesvuoren noro	Metsäkylän-Nummenniityn alue	valuma-alueelle työpaikka-alueita, josta lisää hulevesiä
Rajalantien noro	Metsäkylän-Nummenniityn alue	ei vaikutusta

6.4. Vaikutukset kulttuuriympäristöön

Kulttuuriympäristön osalta on arvioitu kaavan vaikutuksia rakennusperintöön, muinaismuistojen säilymiseen sekä maisemakuvaan.

6.4.1. Rakennusperintö ja kulttuurihistorialliset kohteet

Erityislaeilla suojeltuihin rakennuksiin kaavalla ei ole vaikutusta. Näiden kohteiden osalta mahdolliset suojelumääräykset on annettu niiden suojelupäätöksessä.

Rakennusperintöselvitysten perusteella arvokkaimmiksi arvioidut kohteet on kaavassa osoitettu suojeltaviksi rakennuksiksi (asemakaavoitettavaksi tarkoitetun alueen ulkopuolella) tai rakennuksiksi, joiden suojelutarve selvitetään (asemakaava-alue). Kaavamääräys velvoittaa lähtökohtaisesti säilyttämään rakennukset siten, etteivät niiden kulttuurihistorialliset arvot vaarannu. Rakennusten purkaminen edellyttää lupaa.

Kulttuuriympäristön kannalta arvokkaat aluekokonaisuudet on kaavassa osoitettu osa-aluemerkinnöillä sk-8, sk-9 ja sk-10. Kaavamääräys velvoittaa säilyttämään alueiden ominaisuuspiirteet sekä luonteen, mutta ei velvoita tarkemmin toimenpiteiden suunnittelua tai toteuttamista. Tämä jättää pelivaraa jatkosuunnitteluun, mutta ei samalla tavalla suojele alueiden yksittäisiä ominaisuuspiirteitä kuin tarkemmat kaavamääräykset.

Arvokkaiden aluekokonaisuuksien pääkäyttötarkoitus on kaavassa osoitettu niiden arvoja tukevaksi ja pääosin nykyisellään säilyviksi. Ainoastaan Ojakkalan alue sijoittuu vähäisissä määrin uudelle työpaikka-alueelle. Uuden työpaikka-alueen rakentaminen muuttaa alueen ympäristöä merkittävästi ja luo uuden voimakkaan rajan perinnealueen ja modernin rakentamisen välille.

Kaavaratkaisu turvaa rakennus- ja kulttuurihistorialliset arvojen säilymistä.

6.4.2. Muinaismuistot

Osayleiskaavassa on osoitettu selvityksiin perustuen alueen muinaismuistokohteet (liite 6). Kohteet on rauhoitettu muinaismuistolaille ja niihin kajoaminen on kielletty. Muinaismuistokohteiden välittömään läheisyyteen ei kaavassa ole osoitettu uutta maankäyttöä lukuunottamatta Kattilamäen kiviröykkiötä, jonka alueella virkistyskäytön paine kasvaa asuinrakentamisen myötä.

Kaavaratkaisu ei vaikuta muinaismuistokohteiden arvojen säilymiseen.

6.4.3. Maisema

Avoimet peltomaisemat

Osayleiskaava-alueelle sijoittuu kolme paikallisesi arvokasta avointa peltomaisemaa ja yksi kunnan tasolla arvokas peltomaisema. Kirkonkylän keskustan välittömässä läheisyydessä sijaitseva koko kunnan kannalta arvokas Nurmijärven-Pukkilan maisema eli kuivatun järven alue on pehmeää savista entistä järvenpohjaa, ja lisäksi tulvaherkkää aluetta, joten sinne ei voida osoittaa rakentamista osayleiskaavassa. Alue on osoitettu yleiskaavassa maisemallisesti arvokkaaksi peltoalueeksi. Maisema tulee siis säilymään nykyisen kaltaisena viljelymaisemana. Maisemassa risteileviä kapeita hiekkateitä käytetään virkistykseen, ja alueella on ulkoilun ohjaamistarvetta. Maisemaan mahdollisesti vaikuttavana tekijänä on alueen itäpuolisen Härkähaanmäen rakentaminen. Jos maisemaa rajaava rinteessä sijaitseva metsänreuna häviää asuinrakentamisen tieltä, tulee sillä olemaan vaikutusta Nurmijärven-Pukkilan perinteiseen peltomaisemaan. Jos rinteeseen jätetään metsäinen suojavyöhyke, vaikutusta maisemaan tuskin syntyy. Kirkkotien ympäristössä rakentamisen mahdollisuudet ovat vähäisiä ja maisema ei muutu merkittävästi nykyisestä. Härkähaanmäellä pientalovaltainen rakentamisalue on osoitettu alueen pohjoisosaan ja työpaikka-alue sen eteläosaan, jotta alueen rakentaminen ei vaikuttaisi merkittävästi maisemaan kuivatulta järveltä päin. Alle kolmikerroksinen pientalorakentaminen voidaan maisemoida siten, että se ei vaikuta maisemakuvaan merkittävästi. Työpaikka-alue taas jää läntisempien, maastoltaan korkeampien, alueiden taakse piiloon.

Rakentuessaan kirkonmäen ja Nurmijärven-Pukkilan maiseman väliin sijoittuva AKR-1-alue vaikuttaa myös kuivatun järven suunnasta katseltuna Kirkonkylän taajaman muodostamaan näkymään, tosin melko pienialaisesti. Pienipiirteisesti toteutettuna se voi kuitenkin sulautua rakennettuun maisemaan, ja jopa tuoda kirkonmäkeä nykyistä paremmin osaksi kuivatun järven suunnasta katseltua maisemaa, kuten se on ennen korkean puuston kasvamista ollut.

Paikallisesti arvokkaihin Luhtajokilaaksoon, Kyläjoenlaaksoon ja Uusikylän maisemaan ei kohdistu vaikutuksia.

Kallioalueet

Osayleiskaavan alueelle sijoittuu kolme maisemallisesti arvokasta kallioaluetta: Pitkämäki, Rajakallio ja Niemimäki. Kallioalueet on osoitettu kaavassa maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi. Pitkämäen ja Rajakallion maisemallisesti hienoimmat kallioseinämät sisältyvät maisemallisesti arvokkaiden osa-alueiden rajaukseen. Niemimäki rajautuu sekä maisemallisesti arvokkaaksi peltoalueeksi osoitettuun kuivattuun järveen sekä länsipuolella sijaitsevaan maisemallisesti arvokkaaseen osa-alueeseen.

Arvokkaiden kallioalueiden pääkäyttötarkoitus ei mahdollista merkittävää rakentamista alueilla. Asutuksen läheisyys, kaavassa osoitetut luontoarvot sekä maisemallisesti arvokkaiden alueiden rajaukset estävät louhinnan alueilla, joten kaavasta ei aiheudu merkittäviä vaikutuksia maisemallisesti arvokkaihin kallioalueisiin.

Uudet asuin- ja työpaikka-alueet

Osayleiskaavan isot uudet rakentamisalueet Heinojalla ja Härkähaanmäellä muuttavat alueiden maisemaa merkittävästi. Molemmat alueet ovat Kirkonkylän mittakaavassa laaja-alaisia, mutta maisemaan kohdistuvat vaikutukset ovat melko paikallisia. Härkähaanmäen ja Vahterinmäen alueiden asuinrakentaminen vaikuttaa alueen maisemaan paikallisesti etenkin rakentamisvaiheessa, kun puustoa kaadetaan. Rakentamisen vaatimat runsaat louhinnat ja aluetäytöt vaikuttavat maisemaan paikallisesti merkittävästi. Alueen eteläosaan rakentuva työpaikka-alue muuttaa Ojakkalan tilan arvokkaan kulttuuriympäristön maisemaa mahdollisesti merkittävästi riippuen alueen kokoojakaturatkaisusta. Toteutuksesta riippuen, uusi työpaikka-alue saattaa Ilvesvuoren tapaan näkyä paikoin myös Palojoen suuntaan, sillä maasto laskee voimakkaasti kohti Vantaanjokea.

Ilvesvuori pohjoisen rakentuminen työpaikka-alueeksi tulee muokkaamaan erityisesti näkyviä, jotka aukeavat moottoritiltä sekä maantieltä 130. Alueen toimitilarakennukset näkyvät todennäköisesti pitkälle Karhunkorpeen, ellei alueen suojaksi jätetä puustoista vyöhykettä.

6.5. Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset

Ihmisiin kohdistuvien vaikutuksien osalta on arvioitu asuntojen ja väestön määrään sekä laatuun kohdistuvia vaikutuksia, vaikutuksia asuinympäristön viihtyisyyteen ja virkistysmahdollisuuksiin sekä elinkeinoelämään. Lisäksi on tarkasteltu kaavan vaikutuksia ympäristöhäiriöihin.

6.5.1. Asuminen ja väestörakenne

Osayleiskaavassa on osoitettu useita uusia asuinalueita. Keskustassa ja sen läheisyydessä alueet on osoitettu kerros- ja rivitalopainotteisiksi alueiksi. Kauempana uudet alueet ovat erillispientalopainotteisia, mahdollistaen myös muiden asuntotyyppien sijoittumisen alueelle.

Osayleiskaavan toteuttamisen myötä alueen väestömäärä kasvaa merkittävästi. Kaava mahdollistaa enimmillään 3000 – 4000 uuden asunnon rakentamisen. Asumisen rakenne ja luonne pysyvät nykyisenkaltaisena: tehokkain rakentaminen sijoittuu keskustaan, jota ympäröi pientalovyöhyke. Erillispientalojen osuus alueen rakennuskannasta kasvaa nykyisestä.

Uusien erillispientalopainotteisten alueiden toteuttaminen todennäköisesti lisää lapsiperheiden määrää suunnittelualueella, mikä nuorentaa alueen väestörakennetta. Samalla väestön ikääntyminen, synnyttävän ikäluokan pieneneminen ja hedelmällisyysluvun lasku tasapainottavat kehitystä.

6.5.2. Asuinympäristön viihtyisyys

Asuinympäristön viihtyisyys on hyvin subjektiivinen, useasta tekijästä muodostuva kokonaisuus. Viihtyisyyteen vaikuttavat muun muassa toiminnallinen monipuolisuus, luonto- ja kulttuuriympäristö, alueen esteettisyys sekä identiteetti. Kirkonkylää koskevassa HARAVA-kyselyssä Kirkonkylän vahvuuksina on pidetty erityisesti sen luonnonläheisyyttä ja rauhallisuutta sekä kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita ja maisemia. Saman kyselyn perusteella Kirkonkylän heikkoutena on nähty keskustan ilmeen ja rakenteen hajanaisuus ja epäsiisteys.

Toiminnallinen monipuolisuus tarkoittaa työpaikkojen, palveluiden, asumisen sekä virkistysmahdollisuuksien monipuolista tarjontaa. Suunnittelualueen toiminnallinen monipuolisuus säilyy hyvänä ja palveluiden sekä elinkeinoelämän kehittyminen kaavan mukaisesti todennäköisesti lisäävät sitä. Väestö- ja työpaikkamäärän kasvu lisäävät liikennettä ja elämää alueella, mutta sen rauhallinen luonne säilynee jatkossakin, kasvumäärien pysyessä maltillisina tulevana vuosikymmeninä.

Yleiskaavan toteuttamisen myötä Kirkonkylän kaupunkikuva paranee, jos vähäiselle hoidolle jääneet, kaupunkikuvaa heikentäneet alueet, parantavat rakentamisen myötä alueen ilmettä ja viihtyisyyttä. Samalla muutos voi kuitenkin heikentää toisten asukkaiden viihtyisyyden kokemusta. Uusi rakentaminen voi parantaa kaupallisille palveluille soveltuvien tilojen kysyntää, jolloin epäviihtyisinä koettujen tyhjien liiketilojen määrä vähenisi. Kysynnän kasvu ei kuitenkaan liene voimakasta, väestömäärän kasvun jäädessä seuraavina vuosikymmeninä pariin tuhanteen asukkaaseen ja palveluiden keskittymis- ja verkkokauppatrendin jatkuessa. Tämä voi toisaalta johtaa joidenkin rakennusperintökohteiden ja niiden ympäristöjen muuttumiseen, mikä voidaan kokea kielteisenä. Täydennysrakentaminen voi myös paikoin hävittää ”kaupunkivihreää”, mikä helposti koetaan viihtyisyyttä heikentäväksi tekijäksi. Heinojan, Härkähaanmäen ja Ilvesvuoren rakentuessa liikunta- ja lähivirkistysalueiden määrä kasvaneen metsä- ja maatalousmaan kustannuksella.

Kirkonkylä on kunnan vanhin taajama ja hallinnollinen keskus, jolle on tunnusomaista rakennetun ympäristön ajalliset kerrostumat. Yleiskaavassa on tunnistettu ja huomioitu Kirkonkylän ja koko kunnan kannalta merkittäviä maamerkkejä, rakennettuja ympäristöjä ja maisemia, joiden säilyttäminen edesauttaa paikallisen identiteetin säilymistä.

Kaava mahdollistaa monipuolisen asumismuotojen tarjonnan Kirkonkylässä, mikä tarjoaa asumisvaihtoehtoja eri elämäntilanteisiin.

6.5.3. Työpaikka-alueet, elinkeinotoiminta ja työssäkäynti

Osayleiskaava lisää toimitilarakentamisen mahdollisuuksia suunnittelualueella. Kaava mahdollistaa uuden toimitilan rakentamisen Kirkonkylän vetovoimaisimmilla alueilla keskustassa sekä suurten väylien läheisyydessä. Kokonaisuudessaan kaava mahdollistaa noin 400 000 – 500 000 uuden toimitilakerrosneliömetrin rakentamisen. Nykyisten yritysten toimintamahdollisuudet säilyvät pitkälti ennallaan ja kasvava väestömäärä luo lisää kysyntää palveluille.

Ilvesvuoren ja Härkähaanmäen työpaikka-alueet sijaitsevat logistisesti hyvillä paikoilla Helsinki-Tampere kasvukäytävän varrella. Tämän johdosta sinne sijoittuneen etenkin varastointi- ja logistiikka-alan yrityksiä. Kaavaratkaisun mahdollistama väestö- ja työpaikkamäärän kasvu luo edellytyksiä joukkoliikenteen palvelutason kehittämiseksi, mikä voi hienoisesti parantaa myös työvoimaintensiivisempien alojen sijoittumismahdollisuuksia alueelle.

Kaavaratkaisu parantaa kaupan kehittämisen mahdollisuuksia niin keskustan kuin Ilvesvuoren alueella, mikä lisää mahdollisuuksia elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittämiseen.

Nykyisellään maa- ja metsätalouskäytössä olevia alueita on osoitettu rakentamisalueiksi noin 400 hehtaaria. Mukana luvussa ei ole Ilvesvuoren alueita, jotka on käytännössä jo asemakaavoitettu. Maatalouden edellytykset säilyvät pääosin nykyisellään. Pääosin metsätalouskäyttöön osoitetuilta alueilta on kaavassa osoitettu osa-aluemerkinnällä tärkeimmät luonto- ja kulttuuriarvot, mutta niiden pinta-ala suhteessa metsätalouden varauksiin on pienehkö. Alueiden kaavamääräykset velvoittavat turvaamaan tunnistetut arvot alueiden pääasiallisessa käytössä, mutta merkittäviä rajoitteita metsätalouden harjoittamiselle ei ole. Alueilla on pääosin MRL 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus, joka ei kuitenkaan koske puiden kaatamista

ja näin ollen vaikutus metsätalouteen on vähäinen. Kaava myös mahdollistaa toimintoja palvelevan rakentamisen.

Härkähaanmäen asumisen reservialueella on vaikutuksia metsätalouden harjoittamiseen alueella. Alueen pääkäyttötarkoituksen muuttuessa asumiseen, ei alueella kaavan tultua voimaan sovelleta enää metsälakia. Tämä vaikuttaa mm. erilaisiin tukimahdollisuuksiin sekä metsänhoidon velvoitteisiin. Kaava ei kuitenkaan estä alueen käyttämistä metsätalouteen ennen alueen kaavoittamista asumiseen.

Kokonaisuudessaan kaavan vaikutukset maa- ja metsätalouteen ovat vähäisiä.

6.5.4. Viher- ja virkistysalueet

Viheralueilla on merkittävä rooli ihmisten elinympäristön laadun osatekijänä. Kirkonkylän osayleiskaava-alueen pinta-alasta yli 70 % on ns. vapaaksi jäävää aluetta, joko virkistysaluetta, suojaviheraluetta, vesialuetta tai maa- ja metsätalousaluetta. Maa- ja metsätalousalueilla voidaan ulkoilla ja virkistäytyä jokamiehenoikeuksien nojalla. Laajat rakentamattomat metsäalueet mahdollistavat monipuoliset virkistysmahdollisuudet. Yleiskaavan V-, VL-, MU-, MT- ja M-alueiden lisäksi rakentamiseen varatut alueet pitävät sisällään paikallisia virkistysalueita. Kirkonkylän alueen virkistysalueet ovat monipuolisia tarjoten asukkaille mahdollisuuksia ulkoilla niin metsäisillä alueilla, maatalousvaltaisilla alueilla, kuin rakennetummilla ja hoidetummilla viher- ja virkistysalueilla.

HARAVA-kyselyn perusteella osayleiskaava-alueen tärkeimmät ulkoilu- ja virkistysalueet ovat Parkkimäki sekä Maaniiton ja kuivatun järven alueet. Nämä on osayleiskaavassa osoitettu virkistys- tai maatalousalueiksi, eikä nykytilanteeseen tule muutoksia kaavan myötä. Kaava korostaa kuivatun järven ja Kyläjoen varren virkistyskäyttöä nostamalla esiin ulkoilureitin tarpeen järven pohjoisrannan ja Kyläjoen varren kautta Parkkimäkeen.

Ivesvuori pohjoisen alueen muuttuminen työpaikka-alueeksi vaikuttaa Kirkonkylän virkistysalueisiin. Alue on nykyään metsää, ja sen läpi kulkee Seitsemän veljeksien ulkoilureitti. Reitti on osoitettu kaavassa, mutta sen luonne muuttuu, kun Kissanojan molemmille puolille rakentuu työpaikka-alue. HARAVA-kyselyn perusteella kyseessä ei kuitenkaan ole Kirkonkylän kannalta merkittävästä virkistysalueesta. Alue on myös jo nykyisellään asemakaavoitettu, joten yleiskaavan vaikutus muutoksen on pieni.

Myös Heinojan alueelle osoitetut asumisen alueet vaikuttavat Seitsemän veljeksien reitin ympäristöön, mutta vähäisemmässä määrin, koska alue on jo nykyään peltojen, asutuksen ja voimalinjojen pirstomaa. Heinojan aluetta käytetään kuitenkin HARAVA-kyselyn perusteella enemmän ulkoiluun ja virkistykseen kuin Kissanojan aluetta, joten siellä tapahtuvat muutokset voidaan kokea ulkoilun ja virkistykseen kannalta merkittävämpinä. Heinojan keskelle on kaavassa varattu tilaa merkittävälle virkistysalueelle.

Yleiskaava mahdollistaa asuinrakentamista joillekin Kirkonkylän keskustan nykyisille viheralueille, kuten entisen lääketehtaan alueelle, Rantapuistoon sekä Puontilanmäkeen. Rakentamisen ja virkistysalueiden määrä ja laajuus ratkaistaan kuitenkin vasta mahdollisessa asemakaavassa.

6.5.5. Ympäristöhäiriöt- ja riskit

Pilaantuneet maat

Kirkonkylän osayleiskaava-alueella on kymmeniä kohteita, jossa on erilaisen toiminnan johdosta ollut tai on edelleen pilaantunutta maaperää. Yleiskaavassa ei ole osoitettu merkittävää uutta maankäyttöä näille alueille. Kohteet ovat melko pienialaisia, joten niillä ei ole laajaa haitallista vaikutusta ympäristöönsä ja siten kaavan toteuttamiseen.

Melu

Kirkonkylän osayleiskaava-alueella merkittävimmät melun lähteet ovat Helsinki-Vantaan lentokentälle suuntautuva lentoliikenne sekä Hämeenlinnanväylän ja maantien 130 liikenne. Lisäksi Helsingintien/Rajamäentien ja Perttulantien liikenteestä aiheutuu jonkin verran melua teiden välittömään läheisyyteen (liite 17).

Kaavaratkaisussa ei osoiteta uusia asuinalueita voimakkaan lentomelun alueelle (L_{den} yli 55 dB). Härkähaanmäen asuinalue sijoittuu 50 – 55 db (L_{den}) -alueelle, joka vaikuttanee alueen asuinviihtyvyyteen. Sama kaavan lentokonemelualue 2 ulottuu myös nykyisen taajaman kaakkoisosaan, jonne ei kaavassa kuitenkaan ole osoitettu merkittävästi uutta asumista.

Lentokonemelualueille 1 ja 2 sekä laskeutumisvyöhykkeelle on annettu ääneneristävyyssvaatimus lentomelua vastaan rakennettaessa asuinrakennuksia tai muita melulle herkkiä toimintoja. Ääneneristävyyssvaatimus lisää tyypillisesti rakennuksen massaa eristävyyden kasvattamiseksi, minkä johdosta kasvavat vaatimukset rakennuksen rakenteiden kantavuudelle. Ääneneristävyyssvaatimusten taloudelliset vaikutukset jäävät kuitenkin vähäisiksi (Vantaan yleiskaava 2020 - taloudellisten vaikutusten arviointi, 2020).

Kaavan toteutumisesta aiheutuvan liikennemäärän kasvu arvioidaan maltilliseksi, eikä siitä siten aiheudu merkittävää melutasojen kasvua nykyisillä ja uusilla asuinalueilla. Tieliikenteen melutasot ovat korkeimpia Ilvesvuoren työpaikka-alueella Hämeenlinnanväylän varrella. Ilvesvuori pohjoisen asemakaavan meluselvityksen mukaan melutasot voivat olla Ilvesvuoressa suurimmillaan 72 dB. Maantien 130 aiheuttama meluhaitta kohdistuu lähinnä maantietä lähinnä sijaitsevaan nykyiseen asutukseen Kielovaaran alueella, Ilvesvuoren työpaikka-alueeseen (TP-3) ja Härkähaanmäen asuin- ja työpaikka-alueeseen. Ilvesvuori pohjoisen asemakaavan meluselvityksen mukaan Ilvesvuori pohjoisen uuden työpaikka-alueen aiheuttama lisääntyvä liikenne maantiellä 130 lisääsi jonkin verran yöaikaista melua Kielovaaran asuinalueella. Maantien 130 länsipuoliselle suojaviheralueelle on tarvittaessa mahdollista rakentaa melusuojausta.

Muut ympäristöhäiriöt ja -riskit

Kirkonkylän taajaman länsiosassa Tehotiellä on lämpövoimalaitos. Lisäksi Kirkonkylän osayleiskaava mahdollistaa energiantuotantolaitoksen sijoittamisen Metsä-Tuomelan alueelle. Alueella on voimassa asemakaava, joka sallii laitoksen rakentamisen.

Maisemalliset häiriövaikutukset ovat riippuvaisia laitoksen piipun korkeudesta, joka on riippuvainen valittavasta puhdistustekniikasta. Laitoksen aiheuttaman raskaan liikenteen määrä sekä vaatimukset teiden ja liittymien osalta ovat riippuvaisia laitostyyppistä ja sen polttoainetarpeesta. Kiinteää polttoainetta, kuten haketta polttava laitos tuottaa enemmän raskasta liikennettä polttoaineen ja tuhkien kuljetusten vuoksi. Kiinteää polttoainetta hyödyntävän laitoksen ilmansaastepäästöjä voidaan hallita piipun oikeanlaisella mitoituksella. Polttoaineen varastoinnista syntyy pölyhaittaa, jonka vaikutuksia lähiasutukseen tulee pyrkiä lieventämään. Lisäksi polttoaine- ja tuhkakuljetuksista syntyy pölyä.

Ilvesvuoren eteläosan työpaikka-alueella toimii seveso III -direktiivin mukainen logistiikka-alan yritys. Ko. laitoksen riskiselvityksen perusteella laitoksen toiminnasta ei arvioida aiheutuvan suuronnettomuuden vaaraa tai sellaisen onnettomuuden vaaraa, jonka vaikutukset ulottuisivat merkittävinä tontin ulkopuolelle. Sillä ei siten arvioida olevan vaikutuksia läheisen Härkähaanmäen uusille asuin- ja työpaikka-alueille. Ilvesvuoren pohjoisosa on osoitettu kokonaisuudessaan teollisuus- ja varastoalueeksi, jonne saa sijoittaa merkittävän vaarallisia kemikaaleja käsittelevän laitoksen. Toiminnan vaikutukset ja riskit ympäristöönsä riippuvat siitä, mitä kemikaaleja alueella käsitellään ja mihin kohtaa aluetta toiminnot sijoittuvat. Kaavamääräys velvoittaa selvittämään tarkemmassa suunnittelussa, että suunniteltu toiminta voi sijoitua alueelle. Etäisyys alueen länsipuolella sijaitsevalle pientaloalueelle on keskimäärin 100 metriä. Herkkiä kohteita, kuten päiväkotia tai kouluja ei sijaitse alueen läheisyydessä.

6.6. Ilmastovaikutukset

Yleiskaavalla on vaikutus sekä ilmastonmuutoksen hillintään että siihen sopeutumiseen. Se on pitkän aikavälin suunnitelma, joka voi toteutua monella eri tavalla, monessa eri vaiheessa, minkä takia ilmastovaikutusten arvioiminen on haastavaa. Erityisesti yleiskaava vaikuttaa maankäytön ja liikenteen päästöihin.

Kirkonkylän osayleiskaava mahdollistaa uusien asuin- ja työpaikka-alueiden rakentamisen, josta itsessään aiheutuu merkittäviä päästöjä. Kasvava väestö- ja työpaikkamäärä lisää myös liikenteen absoluuttisia ilmastopäästöjä. Liikenteen ilmastovaikutukset ovat voimakkaasti yhtäkokoisissa siihen, miten Kirkonkylän taajaman alueella pystytään edistämään asukkaiden joukkoliikenteen käyttöä sekä kävelyä ja pyöräilyä. Kaavassa uusi maankäyttö on osoitettu

mahdollisimman lähelle kuntakeskusta, pääsääntöisesti alle 2 kilometrin etäisyydelle keskustasta. Keskustahakuinen kauppa ja palvelut on osoitettu saavutettavuudeltaan parhaimmille alueille keskustan jalankulkuvyöhykkeelle. Tämä tukee kestävän yhdyskuntarakenteen muodostumista ja kävelyn sekä pyöräilyn kulkutapaosuutta.

Suunnittelualan sijainnista johtuen henkilöauton kulkutapaosuus pysynee kuitenkin suurena, lisäten kasvihuonekaasupäästöjä etenkin lyhyellä aikavälillä. Polttomoottoriautojen korvaantuminen ilmastoystävällisemmällä vaihtoehdoilla vähentää suunnittelualan liikenne-
päästöjä.

Nurmijärven sähkö tuottaa kaukolämpöä bioenergialla, joten kaukolämmöntuotannon ilmastovaikutukset ovat siten verrattain pienet. Osayleiskaava mahdollistaa uutta asumista alueille, joilla kiinteistöt on mahdollista liittää energiatehokkaaseen kaukolämpöverkkoon. Energiaratkaisut tehdään kuitenkin vasta tarkemmassa suunnittelussa.

Osayleiskaava vähentää hiilinielua alueella, kun nykyään hiiltä sitovia metsä- ja peltoalueita osoitetaan asemakaavoitettaviksi. Noin 2/3 uusista yleiskaavan mahdollistamista asuin- ja työpaikka-alueista on nykyisin metsää ja 1/3 peltoa. Peltojen merkitys hiilinieluna on metsäisiä alueita vähäisempi. Heinojan alue on peltovaltaista, mutta Härkähaanmäki ja Ilvesvuori ovat metsäisiä alueita, joten niissä tapahtuvilla muutoksilla on suurempi vaikutus hiilinieluihin.

7. TOTEUTTAMINEN JA OIKEUDELLISET VAIKUTUKSET

7.1. Toteuttaminen

Osayleiskaava toteutuu laatimalla asemakaavoja, joiden perusteella myönnetään tarvittavat rakennusluvut. Kaavan maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla rakennuslupa perustuu MRL:n mukaisiin suunnittelutarveratkaisuihin.

Osayleiskaavassa on osoitettu runsaasti uusia rakentamismahdollisuuksia muun muassa Heinonjan, Härkähaanmäen, keskustan sekä Ilvesvuoren alueelle. Alueet toteutuvat useassa vaiheessa useamman vuosikymmenen aikana.

7.2. Vaikutus viranomaisiin

Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteutumisesta katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta yleiskaavan toteutumista (MRL 42.2 §). Säännös koskee niin kunnan, maakunnan liiton kuin valtion viranomaisia, joilla on alueidenkäyttöön liittyviä suunnittelu- ja toteuttamistehtäviä.

7.3. Rakennusjärjestys

Oikeusvaikutteisen yleiskaavan määräyksiä noudatetaan, mikäli rakennusjärjestyksen ja yleiskaavan määräykset ovat keskenään ristiriitaisia. Muutoin rakennusjärjestyksen määräykset täydentävät yleiskaavan määräyksiä.

Voimassa olevassa rakennusjärjestyksessä koko kunnan asemakaavoittamaton alue on osoitettu suunnittelutarvealueeksi 30.6.2023 saakka.

7.4. Ehdollinen rakentamisrajoitus

Lupaa rakentamiseen ei saa myöntää siten, että vaikeutetaan yleiskaavan toteutumista. Lupa on kuitenkin myönnettävä, jos yleiskaavasta johtuvasta luvan epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä kunta tai valtio lunasta aluetta tai suorita haitasta kohtuullista korvausta (MRL 43.1.§). Tämä säännös on voimassa koko yleiskaava-alueella. Jos luvan epääminen johtuu muusta kuin yleiskaavasta esimerkiksi suunnittelutarvealueella siitä, etteivät suunnittelutarveratkaisun edellytykset täyty, korvausvelvollisuutta ei ole.

7.5. Ehdoton rakentamisrajoitus

Yleiskaavassa voidaan määrätä, ettei yleiskaava-alueella tai sen osalla saa rakentaa niin, että vaikeutetaan yleiskaavan toteutumista (rakentamisrajoitus MRL 43.2 §). Tämän ehdottaman rakentamisrajoituksen edellytyksenä on, että rakentaminen on kielletty tai sitä on muuten rajoitettu kaavassa. Jos maanomistaja ei voi käyttää hyväkseen maataan kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla sen vuoksi, että alue on kaavassa osoitettu käytettäväksi muuhun toimintaan kuin yksityiseen rakennustoimintaan, kunnalla on velvollisuus lunastaa alue tai suorittaa haitasta korvaus. Lunastus- tai korvausvelvollisuus voi koskea myös valtiota, jos alue on kaavassa tarkoitettu valtion tarpeisiin (MRL 101 §).

Kirkonkylän osayleiskaavassa ei ole annettu ehdottomia rakentamisrajoituksia.

7.6. Rakennuksen purkaminen

Rakennusta tai sen osaa ei saa ilman lupaa purkaa yleiskaava-alueella, jos purkaminen on yleiskaavamääräyksellä saatettu luvanvaraiseksi (MRL 127 §). Kirkonkylän osayleiskaavassa on annettu em. mukainen määräys rakennuksille, jotka ovat kulttuurihistoriallisesti arvokkaita.

7.7. Suojelumääräykset

Jos jotakin aluetta tai rakennusta on maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava, yleiskaavassa voidaan antaa sitä koskeva määräys (MRL 41.2 §).

Toisin kuin ehdollinen rakentamisrajoitus suojelumääräykset eivät ole luonteeltaan ehdollisia. Koska yleiskaavan suojelumääräyksiin ei liity MRL 101 §:n mukaisia lunastus- ja korvausvelvollisuutta, niiden tulee olla maanomistajalle kohtuullisia. Määräyksiä voidaan kohtuullistaa esimerkiksi lievillä tai ajallisesti tai alueellisesti rajallisilla rajoituksilla. Suojelumääräyksillä voidaan rakentamisen lisäksi rajoittaa muun muassa metsän käsittelyä, ojitusta ja muuta maisemaa tai luonnonolosuhteita muuttavaa toimintaa sekä rakennusten purkamista.

Kirkonkylän osayleiskaavassa on annettu suojelumääräyksiä luonnonsuojelualueille, luonnonsuojelullisesti arvokkaille alueille ja kohteille sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaille rakennuksille ja alueille.

7.8. Toimenpiderajoitus

Yleiskaavamääräyksellä voidaan maisemaa muuttava toimenpide määrätä luvanvaraiseksi (MRL 43.2 §). Tällöin toimenpiteen edellytyksenä on, että kunta myöntää alueelle maisematyöluvan (MRL 128 § ja 140 §). Lupaa ei voida myöntää, jos toimenpide vaikeuttaa alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen. M- ja MU-alueilla toimenpiderajoitus ei koske puiden kaatamista.

Kirkonkylän osayleiskaavassa toimenpiderajoitus on annettu luonnonsuojelualueille, luonnonsuojelullisesti arvokkaille alueille ja kohteille sekä pohjavesialueelle.

7.9. Lunastus ja korvaus

Ympäristöministeriö voi myöntää kunnalle luvan lunastaa alueen, joka on yleiskaavassa osoitettu liikenneväyläksi, asuntorakentamiseen tai siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen ja jota tarvitaan kunnan suunnitelman mukaiseen yhdyskuntakehitykseen, sekä alueen, joka on tarkoitettu kunnan tai kuntayhtymän laitokselle tai muihin näiden tarpeisiin. Lunastettavaan alueeseen voi sisältyä myös sellaisia virkistys- ja suojelualueita, jotka liittyvät asuntorakentamiseen tai siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen (MRL 99§).

Jos yleiskaava-alueella yksityistielain 3 §:n mukainen yksityistie tai tie, jonka maanomistaja on yhdyskuntarakentamisen yhteydessä varannut tiealueeksi, sijaitsee sellaisella alueella, joka kaavan mukaan on tarkoitettu liikenneväyläksi, kunnalla on oikeus korvauksetta panna kuntoon tiealue siihen kuuluvine ojineen ja asettaa siihen johtoja sekä luovuttaa se yleiseen liikenteeseen.

Nurmijärvellä 12/2021

Anita Pihala
yleiskaavapäällikkö

Viittaukset

- (2017). *Digiroad*.
- (2019). *Heinojan alueen tarkentava lepakkoselvitys 2019*.
- (2012). *Helsingin seudun liityntäpysäköintistrategia*.
- (2020). *Härkähaanmäen alueen luontoselvityksen päivitys*.
- (2018). *Ilvesvuori pohjoinen -asemakaava: Luontoselvityksen täydennys*.
- (2019). *Kirkonkylän osayleiskaavan maisemaselvitys*.
- (2013). *Kirkonkylän selvitysalueen luontoselvitys*.
- (2018). *Kirkonkylän selvitysalueen luontoselvitys*.
- (2013). *Lepakkoselvitys Nurmijärven Kirkonkylän osayleiskaavan laadintaa varten 2013*.
- (2004). *Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Uudellamaalla*.
- (2006). *Nurmijärven arkeologinen inventointi*.
- (2014). *Nurmijärven ekologiset yhteydet*.
- (2020). *Nurmijärven Heinojan alueen liito-oravaselvitys 2019*.
- (2020). *Nurmijärven Heinojan alueen luontoselvitys*.
- (1992). *Nurmijärven kallioselvitys*.
- (2010). *Nurmijärven kevyen liikenteen verkoston ja ulkoilureitistön suunnitelma*.
- (2017). *Nurmijärven Kirkonkylän ekologiset yhteydet*.
- (2014). *Nurmijärven Kirkonkylän ja Rajamäen liikenneverkkoselvityksen päivitys*.
- (2014). *Nurmijärven Kirkonkylän keskusta-alueen lepakkoselvitys 2014*.
- (2018). *Nurmijärven Kirkonkylän keskusta-alueen rakennusperintöselvitys*.
- (2017). *Nurmijärven Kirkonkylän osayleiskaava-alueen pienvedet*.
- (2020). *Nurmijärven Otsotien alueen liito-oravaselvitys 2019*.
- (2018). *Nurmijärven Palojoen ja Kirkonkylän vanhojen metsien selvitys*.
- (2010). *Nurmijärven rakennusperintöselvitys, luonnos*.
- (2008). *Nurmijärvi, Historiallisen ajan muinaisjäännösten inventointi*.
- (2018). *Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja, osat 1 ja 2*.
- (2020). *Vantaan yleiskaava 2020 - taloudellisten vaikutusten arviointi*.

PINTA-ALATIETOJA

Osayleiskaavan aluevaraukset :	
Aluevaraus	Pinta-ala [ha]
AK-4	27,2
AKR-1	12,4
AKR-2	20,2
AKR-3	22,7
AP-10	244,7
AP-11	25,5
AP-12	288,4
AP-12/res2	78,4
C-4	34,6
C-5	4,4
KM-2	3,4
P-4	9,8
P/A	13,6
PY-4	6,6
TP-1	107,6
TP-3	37,3
TP-5	111,4
T-4/kem	17,6
T-5/kem	87,2
TKT-1	25,0
V-1	171,7
VU-1	2,4
VU-2/P	7,8
LT-1	73,0
EH-1	16,8
EN-3	6,7
EV-1	32,1
EV-3	19,0
M-10	2422,9
MA-1	230,0
MU-2	158,6
SL-4	18,0
W-4	12,7
MUUT (tiealueet)	4,8

Liitteet

1. Kirkonkylän osayleiskaava-alueen sijainti
2. Asemakaavoitettu alue suunnittelualueella
3. Pitäjänkartta 1930
4. Historialliset tiet suunnittelualueella
5. Kirkonkylän rakennusperintökohteet
6. Muinaisjäännökset suunnittelualueella
7. Kirkonkylän palveluverkko
8. Kirkonkylän arvokkaat kasvillisuus- ja pienvesikohteet
9. Kirkonkylän liito-orava-alueet ja yhteydet
10. Kirkonkylän lepakkoalueet
11. Arvokkaat kallioalueet suunnittelualueella
12. Pohjavesialueet ja vedenottamot suunnittelualueella
13. Suunnittelualueen vesistöt ja valuma-alueet.
14. Tulvaherkät alueet suunnittelualueella
15. Suunnittelualueen maisemarakenne
16. Suunnittelualueen arvokkaat maisema-alueet
17. Ympäristöhäiriöt suunnittelualueella
18. Pilaantuneet maa-alueet suunnittelualueella
19. Kirkonkylän osayleiskaava koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja yleiskaavan sisältövaatimukset
20. Osayleiskaavakartta
21. Kaavamerkinnot ja -määräykset
22. Vastineet kaavaehdotuksesta annettuihin lausuntoihin
23. Vastineet kaavaehdotuksesta annettuihin muistutuksiin